

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1948. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257



BROJ
598

Subotica, 19. rujna 2014. Cijena 50 dinara



PET PITANJA
ZA NOSITELJE LISTA



PLENKOVIĆ U EP:
ZAŠTITITE PRAVA HRVATA

POLITIKA BEZ UPORIŠTA
U ZNANOSTI

PREDSTAVLJEN
CRO-INFO

INTERVJU
DARIA MARJANOVIĆ



KIŠA, KIŠA, KIŠA

POSTAVITE OGLAS



**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa 
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA



www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211



TURIZAM



Photo: Arhiv Terme Tuhelj

Biti bolji i zdraviji...



Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Svakoga dana nekud jurimo, ishrana nam je zbilja kritična, brza, nedovoljno »zelena«, znamo da moramo nešto promijeniti, obećavamo si da ćemo to uraditi već od idućeg mjeseca, tjedna, ma od ponedjeljka »sto posto«! Međutim, unatoč svim našim potrebama i lijepim željama, stvari ostaju na istom, zar ne? Treba nam neki poticaj, razlog više, a što više poželjeti od dobrog zdravlja i održavanja kondicije tijela i uma, ujedno sa duhovnim prepuštanjem užitku svih čula.

Za svakoga ima nade, samo se treba držati dobrih i zdravih navika, pronaći nešto u sebi što će nas motivirati da uspijemo u ovoj svakodnevnoj borbi sa lošim navikama, televizorima i ljenčarenju svakoga popodneva. Treba biti u okviru svjetskih trendova i preporuka, a znate li koji su to životni maniri? Zašto se to u svijetu odavno naziva »wellness«, i što to sa sobom nosi? Uzgred budi pomenuto - Hrvatska je idealna destinacija za takove prigode. Napraviti ću jednu malu digresiju, pa napomenuti dostignuća jedne bliske nam države koja je prilično odmakla u primjeni wellness turizma u okviru svojih destinacija – to je naravno Slovenija. Slovenačke terme su postale pravi brend u regionu. Međutim – »i mi konja za trku imamo«, rekli bi naši stari. Skladno djelovanje okolice, prirodnih resursa, zraka, sunca, mora i gora, a posebice termalnih izvora, vode koja vraća vitalnost, prepuna minerala koji trebaju našem organizmu, garancija su dobrog zdravlja. Hrvatska je prava adresa za to, jer hrvatski kontinentalni turizam ima dovoljno svojih prednosti koje će također izmamiti ono najbolje u nama. Naprosto, moramo se potruditi živjeti bez stresa, ili sa što manje istog. Krenimo redom, Tuheljske toplice, ili terme Tuhelj kako ih sada nazivaju, su svakako reprezentativni primjer, smještene u Zagorju, sa dobro znanim ljekovitim blatom, sada potkrijepljenim modernim saunama i masažnim centrom predstavljaju iskonski užitek za svakoga posjetitelja. Zatim su tu terme Jezerčica, Istarske toplice, Sveti Martin u središnjoj Hrvatskoj, a na moru imate mnoštvo hotela koji u sebi sadrže te blagodeti. Teško ih je sve i nabrojati, ali recimo da bih mogli ovdje i sada izdvojiti lanac *Valamar* hotela diljem jadranske obale, *Kempinski Adriatic* u netaknutom mjestu Alberi nedaleko od Umaga, pa *Novi Spa*, ekskluzivno turističko zdanje na obali Novog Vinodolskog, otok Mali Lošinj ima sve potrebne kvalitete za wellness užitke, *Bluesun Elaphusa* na Braču te *Radisson Blue* resort i *Le Meridien Lav* u Splitu, u Makarskoj hotel *Meteor*... I još mnogo mnogo drugih kojima se ovoga puta ispričavam zbog nepominjanja.

Znajte, kada si možete priuštiti vrijeme (čitajte to kao »novce«) i ispuniti svoje dane vrhunskim užitkom na bazenima, u toplim kupkama, u savršnim masažama vještih masera ili maserki, i sve to upotrpunite zdravom prehranom, cijedenim sokovima, povrćem i ribom, onda ona čuvena fraza o »detoksikaciji organizma« dobija svoje puno značenje... A život dobija na kvaliteti...



Zato znajte da ste uvijek dobrodošli
u Hrvatsku, kao i u naš web-portal
s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Ivo Josipović o manjinskoj politici u Srbiji

Nejednako se tretiraju nacionalne manjine u Srbiji..... 7

TEMA

Pet pitanja za nositelje lista

Tomislav Stantić i Slaven Bačić 8-9

Inicijativa za uvođenje jezika društvene sredine u vojvođanske škole

Ako se bolje poznamo, bolje ćemo se razumjeti..... 22-23

INTERVJU

Daria Marjanović, Urednica programa *Glas Hrvatske* HRT-A**Program za Hrvate i o Hrvatima....12-13**

TEMA

Neznanje nije opravdanje

Svoji, ili asimilacijski zalogaj..... 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Osiguravaju li Srijemci kućanstva od rizika poplave i koliko ?

Bez kulture osiguranja..... 24-25

KULTURA

Večeri i noći Ilije Žarkovića u Golubincima

Sjećanje na svestranog stvaraoca 33

SPORT

Povratak Subotice na svjetsku sportsku scenu

Olimpijsko zlato, svjetsko zlato i srebro..... 55

Svoj na svome

Povijesna i etnološka znanost zasigurno bi teško utvrdile koje su to razlike između bunjevačkih Hrvata i »samo« Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima, a koji danas žive u Republici Srbiji. U stvari utvrdile bi da nema razlika, jer povijesni podaci govore kako su svi zajedno u različitim valovima migrirali na ove prostore, dok etnologija i lingvistika govore o tome kako im je ista vjeroispovijest, govor, pismo, nošnja, običaji, ista su im prezimena, a često i donedavno i imena bila.

No, u polemici oko udžbenika za nastavu bunjevačkog govora koji su djelomično na ćirilici, a koje je predsjednik **Tomislav Nikolić** nedavno darovao Bunjevcima nehrvatima, u srbijanskoj su se javnosti pojavila objašnjenja kojima se utvrđuje suštinska razlika između njih i bunjevačkih Hrvata, a u tumačenju **Suzane Kujundžić-Ostojić**. Ona kaže: »Mi smo (Bunjevci - op.a.) građani ove države, ovdje smo priznati kao nacionalna manjina, imamo svoje nacionalno vijeće, država Srbija je naša matična država, pa je prema tome i prirodno da nam pomogne, kao što država Hrvatska pomaže svojoj nacionalnoj zajednici i nikom to ne pada u oči. Čak nam je drago, i treba svatko voditi računa o svojima.«

Dakle, nema razlike u tome da su i jedni i drugi građani ove države, ovdje su priznati kao nacionalna manjina i imaju svoje nacionalno vijeće, ali suštinska razlika je u tome što je Bunjevcima Srbija matična država i »druge države nemaju«, dok je bunjevački Hrvati imaju. Po tome se Bunjevci koji se ne smatraju Hrvatima razlikuju ne samo od bunjevačkih Hrvata, već i od velike većine drugih nacionalnih manjina koje su dio nekog drugog naroda i imaju neku drugu matičnu državu. Ili, kako je politički korektnije reći, imaju državu matičnog naroda. Iz ove razlike proizlaze i određene posljedice, po Suzani Kujundžić-Ostojić, kako za Bunjevce tako i za pripadnike drugih nacionalnih manjina. Prirodno je da država Srbija pomaže Bunjevcima jer im je matična država, tvrdi ona, iz čega valjda proizlazi da je neprimisno da na isti način pomaže onim Bunjevcima koji se smatraju Hrvatima, jer oni imaju drugu matičnu državu koja im, sasvim prirodno, treba pomagati. Njoj je čak to drago, kaže, jer treba svatko voditi računa o svojima. Dakle - država Srbija po ovakvom shvaćanju treba voditi računa o *svojim* Bunjevcima, ali ne i o Hrvatima, Mađarima, Rumunjima i svim drugim nacionalnim manjinama koje su dio nekog drugog naroda. Drugim riječima, ne treba se ponašati prema svim svojim građanima i nacionalnim manjinama na isti način. Jedne treba prigrliti, a druge zane-mariti i odbiti od sebe - jer nisu samo njeni. U vrijeme ratova devedesetih godina bilo je govoreno tim drugim manjinama - ako im se ne sviđa ovdje (hoće neka manjinska prava) mogu slobodno ići u svoju matičnu državu - pa su im i sendviči nuđeni. Mnogi su i otišli. Danas nam Kujundžić-Ostojić objašnjava kako su eto Bunjevci svoji na svome u Srbiji, dok oni koji sebe smatraju Hrvatima to nisu i država ne treba imati jednak odnos prema svim svojim građanima. Međutim, ima tu jedan problem. U Srbiji je diskriminacija zabranjena zakonom. A Zakon o zabrani diskriminacije kaže kako je diskriminacija svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje prema nekim osobama ili grupama ljudi, kao i prema članovima njihovih obitelji ili njima bliskim osobama na otvoren ili prikriven način i to kada je osnova za pravljenje te razlike: rasa, boja kože, preci, državljanstvo, nacionalna pripadnost ili etničko podrijetlo, jezik, vjersko ili političko uvjerenje i po drugim osnovama. Dakle, ni u kojem slučaju država, to jest bilo koje tijelo javne vlasti, ne smiju dijeliti svoje građane na »svoje« i one koji to nisu i nejednako prema njima postupati. I dakako, niti jedno tijelo javne vlasti ne smije se na različit način odnositi prema svojim građanima, imali oni ili nemali drugu državu matičnog naroda. U najmanju ruku je pri tome neprimjereno da pripadnici jedne priznate nacionalne manjine promiču takav nejednak odnos prema drugoj priznatoj nacionalnoj manjini. Bez obzira na njihove identitetske i druge međusobne prijepe.

J. D.

ŠESTI HRVATSKI SLAVISTIČKI KONGRES O AKTUALNIM PROBLEMIMA HRVATA BUNJEVACA U SRBIJI

Politika bez uporišta u znanosti

Šesti hrvatski slavistički kongres, koji je održan u Vukovaru i Vinkovcima od 10. do 13. rujna 2014. godine, okupio je 270 sudionika hrvatskih i inozemnih kroatista, slavista, filologa i kulturologa. Na jednoj od svojih tematskih cjelina pod nazivom *Hrvati izvan Hrvatske: Jezik, književnost, kultura*, raspravljalo se i o položaju Hrvata Bunjevaca u Republici Srbiji, te najnovijim asimilacijskim nastojanjima kojima su izloženi. Zaključeno je da su temeljem znanstvenih kriterija bunjevački govori u Srbiji sastavni dio novoštokavskog ikavskog dijalekta, inače najraširenijeg hrvatskog dijalekta, koji nije prisutan samo u Bačkoj, gdje Hrvati Bunjevci žive stoljećima, već i u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Mađarskoj.

»Nastojanja da se iz subetničke osnove tamošnjih Hrvata i njihovih govora, koji čine sastavni dio hrvatske jezične baštine, osigura status posebnog *bunjevačkog jezika i nacije* koji se ima izučavati u državnim školama u

Srbiji ocijenjena su nastavkom sustavne asimilacijske politike koja nema uporište ni u znanosti ni u demokratskim standardima Europske unije u odnosu prema nacionalnim manjinama«, navodi se u priopćenju kojega potpisuje predsjednik organizacijskoga odbora Šestoga hrvatskoga slavističkoga kongresa prof. dr. sc. **Stipe Botica**.

Kongres poziva predsjednika Hrvatske, predsjednika Vlade RH, resorna ministarstva u Hrvatskoj, kao i predsjednika Hrvatskog sabora da o ovom kršenju prava hrvatske nacionalne manjine – jednog od temeljnih europskih civilizacijskih načela – nedvosmisleno progovori i zaštiti hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji, te traži dosljedno poštovanje manjinskih prava, potpisanih i međudržavnim ugovorom.

»Hrvatski će slavistički kongresi i unaprijed skrbiti o svim aspektima razvoja, zaštite i unapređenja svih sastavnica hrvatskog jezika, književnosti i kulture«, zaključuje se u priopćenju.

Inače, tematska cjelina posve-



ćena Hrvatima izvan Hrvatske bila je organizirana u okviru Kongresa po prvi puta, a nekoliko izlaganja bavilo se i temama vezanim za Hrvate u Vojvodini. Dr. sc. **Tomislav Čužić** izlagao je na temu *Hrvatska nastava u Vojvodini – iz kuta gimnazijalaca*, dr. sc. **Stjepan Blažetin** izložio je referat *‘Vječne vode’ Stanislava Prepreka*, **Katarina Čeliković** *Jezikoslovne i književne teme u kalendaru ‘Subotička Danica’*, a **Tomislav Žigmanov** *Ideologije i identiteta u književnim prilozi-ma ‘Klasja naših ravni’ prvoga*

tečaja (1935.-1944.). Tomislav Žigmanov, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, bio je ujedno i član organizacijskog odbora ove manifestacije, objavio je portal www.zkvh.org.rs.

Kongres suorganiziraju Hrvatski slavistički odbor Hrvatskoga filološkoga društva i Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, a održava se pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, te Ministarstva kulture.

D. B. P.

Bunjevci su htjeli udžbenike na ćirilici

Vodstvo Bunjevačkoga nacionalnoga vijeća (BNV), koje zastupa dio Bunjevaca u Vojvodini koji niječu hrvatsku pripadnost, potvrdili su da su udžbenici za bunjevački govor, koje im je donirao predsjednik Srbije, tiskani na ćirilici uz njihovu suglasnost, prenijeli su u srijedu vojvođanski mediji.

Predsjednica BNV-a **Suzana Kujundžić-Ostojić** rekla je za Radioteleviziju Vojvodine da će djeca predmet »bunjevački govor s elementima nacionalne kulture« izučavati uz uporabu ćirilicnog pisma u prvom i polovici drugoga razreda.

»Naša djeca pohađaju nastavu na srpskom jeziku i ne znaju latinicu. Onoga trenutka kada je počnu učiti (u drugom razredu) prijeći će na gradivo koje je u udžbenicima napisano na latinici«, navela je predsjednica BNV-a, objašnjavajući kako je bunjevački govor izborni, a ne obvezni predmet.

»Netko je jednu divnu ljudsku gestu predsjednika države htio izvrnuti u nešto sasvim drugo i zbog toga mi je jako žao. Za nas kao zajednicu od iznimne je važnosti što smo poslije sto godina dobili udžbeni-

ke na našoj ikavici, našem jeziku. Udžbenike smo s velikom mukom, trudom i zalaganjem sedam godina pripremali. Netko je prepoznao da mi kao nacionalno vijeće nemamo novca za njihovo tiskanje i zato je pomogao«, izjavila je Suzana Kujundžić-Ostojić.

Prepucavanje preko leđa Bunjevaca i Hrvata

Predsjednik Srpskoga narodnog vijeća (SNV) i zastupnik u Hrvatskom saboru **Milorad Pupovac** ocijenio je da je potez srbijanskog predsjednika **Tomislava Nikolića**, koji je Bunjencima darovao udžbenike na ćirilici, »indikator nedovoljno dobre suradnje između Hrvatske i Srbije i nedovoljne brige obiju strana prema manjinama«. Uvjeran je da su Bunjevci žrtve takvih odnosa, u kojima jedna i druga strana negativno reagiraju na pojave poput slučaja s ćirilicnim udžbenicima za Bunjevce, ali i na žestoku kampanju protiv ćirilice u Hrvatskoj. Pupovac smatra i da bi nacionalna vijeća Hrvata i Bunjevaca u Srbiji morala surađivati, »umjesto da dopuštaju da se dvije države prepucavaju preko njih«.

IVO JOSIPOVIĆ O MANJINSKOJ POLITICI U SRBIJI

Nejednako se tretiraju nacionalne manjine u Srbiji



Država Srbija kroz jedan dulji period favorizira, ili različitim mjerama potiče ljude da se na neki način izdvoje iz hrvatskog i priklone bunjevačkom, što nije korektno, ocijenio je hrvatski predsjednik **Ivo Josipović** u intervjuu za zagrebački *Media servis*. Predsjednik Josipović govorio je o predstojećoj kampanji za predsjednika i promjenama Ustava, a osvrnuo se i na komentar predsjednika Srbije **Tomislava Nikolića** kako je nedavna Josipovićeva izjava o pitanju udžbenika u funkciji predizborne kampanje u Hrvatskoj.

»Nitko ne poriče pravo određenom krugu ljudi da se deklarira nacionalno kako želi. Imamo

tamo broj od 17- 18.000 ljudi koji kažu da su Bunjevci. Super, ja s tim nemam problem, to je njihov izbor i njihovo pravo. Povijesno, oni jesu izrasli iz hrvatskog korpusa. Što sam ja prigovarao Nikolićevom potezu? Prigovarao sam to što je kroz dulji vremenski period vidljivo da država Srbija na neki način potiče jačanje tog osjećaja pripadanja bunjevačkom korpusu na račun hrvatskog. Dakle, država ne bi, kao što ni mi ne bismo smjeli uvjeravati ljude da su Hrvati, a ne Srbi, ili da su Česi, a ne Slovaci, tako bi i država Srbija trebala biti neutralna i svim manjinama pružiti jednake uvjete, a građani i građanke će odlučiti jesu li Bunjevci,

Hrvati ili Srbi ili što god žele biti. Međutim, država Srbija se ne ponaša tako. Ona kroz jedan dulji period favorizira, ili različitim mjerama potiče ljude da se na neki način izdvoje iz hrvatskog i priklone bunjevačkom, što nije korektno. Odabir građana je njihova stvar. U isto vrijeme, hrvatska nacionalna manjina ne dobiva takvu pomoć i ja se pitam zašto gospodin predsjednik nije priskrbio hrvatskoj manjini udžbenike na hrvatskom jeziku.«

Na pitanje novinarke znači li to da nije predizborna kampanja, Josipović je odgovorio:

»Ne, nije. Još ću nešto podsjetiti. Hajmo biti i malo samokritični. Ja sam u istoj izjavi rekao, dobro, sad smo kritizirali Srbiju i treba je kritizirati, ali hajmo biti i malo samokritični. Ja sam prije jedno možda dvije godine kritizirao našu politiku prema Bunjevcima, i kritizirao sam odnos hrvatske manjine u Vojvodini prema tim istim Bunjevcima. Zašto? Ako mi kažemo ili želimo da Bunjevci, mnogi se tako izjašnjavaju, kažu, 'mi smo Bunjevci ali smo i Hrvati', ako nam je to želja, da potaknemo da osjećaju

pripadnost hrvatskom korpusu, opet je njihov odabir. Dakle, ja ne mislim ni na kakve prisilne mjere, ni na propagandu ili agitaciju, onda ne može biti kada dolazi predsjednik Hrvatske u Vojvodinu, da domaćin ne želi pozvati Bunjevce. To tako ne može biti. A ima još drugih primjera gdje se njih isključuje i stavlja se zid između hrvatske manjine i ljudi koji se osjećaju Bunjevcima. Mi danas imamo tri skupine zapravo u Vojvodini: jedni su ljudi koji se deklariraju kao Hrvati, imate jednu skupinu koja kaže 'mi smo Hrvati Bunjevci', a imate i treću koja kaže 'mi smo samo Bunjevci' i to je legitimno, ja niti jednog trenutka ne želim reći da to netko ne bi smio učiniti, ali gledam što mi radimo da hrvatski korpus ne gubi ljude i da oni ne odlaze negdje drugdje. Dakle, nama nije da ih prisiljavamo, niti da utječemo na njihovo odlučivanje, ali je da im ostavimo mogućnost da budemo s njima, ako ništa, da ih upoznamo i budemo bliži jedni s drugima. Isto tako, država Srbija ne bi trebala mjerama poticati ovo o čemu govorim.«

Poštovati Sporazum između Hrvatske i Srbije

Potpredsjednik Odbora za vanjske poslove Europskog parlamenta **Andrej Plenković** zatražio je na prvom jesenskom zasjedanju EP-a u Strasbourgu u utorak zaštitu prava Hrvata u Srbiji. Plenković je u govoru podsjetio na nedavnu donaciju srbijanskog predsjednika **Tomislava Nikolića**, koji je predao udžbenike na ćirilici osnovnoškolcima Bunjevcima u Subotici.

Rekao je kako je riječ o potezu koji predstavlja kontinuitet politike razvodnjavanja hrvatskog korpusa, odnosno hrvatske manjine na teritoriju Srbije kakvu srbijanska vlast provodi od početka devedesetih i naglasio da je takva politika neprihvatljiva.

Plenković je apelirao da Europska komisija u procesu pregovora o pristupanju Srbije u EU, a osobito u okviru poglavlja 23. i 24., inzistira na poštovanju Sporazuma o zaštiti manjina između Hrvatske i Srbije iz 2004. godine, te da to bude jedan od sastavnih elemenata za daljnji put Srbije prema Europskoj uniji.

»Očekujemo da vidimo Hrvate zastupljene u predstavničkim tijelima Srbije, te osiguravanje sredstava za njegovanje jezika, za obrazovanje, kao i za kulturu Hrvata u Srbiji«, zaključio je Plenković.



PET PITANJA ZA NOSITELJE LISTA, TOMISLAV STANTIĆ

Funkcije nisu u središtu našeg zanimanja



Prvo i najvažnije nam je uključivanje što većeg broja Hrvatica i Hrvata u javne poslove hrvatske zajednice, kroz intenzivnu terensku kampanju širom cijele Srbije, inicirat ćemo izradu strategijskih dokumenata, namjeravamo predložiti osnivanje Foruma hrvatskih udruga i ozbiljno ćemo razmotriti osnivanje Katoličkog školskog centra

1. Što je okosnica vašeg programa za rad Hrvatskog nacionalnog vijeća u sljedećem četverogodišnjem razdoblju?

Prvo i najvažnije nam je uključivanje što većeg broja Hrvatica i Hrvata u javne poslove hrvatske zajednice, kroz intenzivnu terensku kampanju širom cijele Srbije. Istina je da veliki broj naših sunarodnika/ca ne zna niti što su poslovi HNV-a, niti na koji način ono može pridonijeti boljitku svakodnevnog života. Kampanju bi provodili, i to u dužem razdoblju, vijećnici i vijećnice novog saziva HNV-a. Ovakve aktivnosti bile bi istodobno nastavak kampanje upisa Hrvata u poseban birački popis. Drugo, inicirat ćemo izradu strategijskih dokumenata koji potiču razvoj kulture, obrazovanja i informiranja, i jednako važno – radit ćemo na osiguravanju tehničkih i financijskih uvjeta da se dokumenti koje donesemo provedu u djelo. Treće, namjeravamo predložiti osnivanje Foruma hrvatskih udruga. Bilo bi to stalno konzultativno tijelo HNV-a unutar kojeg bi se vodio dijalog o svim važnim pitanjima u području kulture, informiranja, obrazovanja i službene uporabe jezika. Forum bi u svoj rad uključivao i stručnjake/inje za pojedina pitanja i uspostavljao vezu sa sličnim tijelima drugih nacionalnih zajednica. Također, forum bi imao zadatak kandidirati predstavnike u povjerenstva za natječe pri dodjeli sredstava udrugama. Osnivanje Katoličkog školskog centra, ideja dr. mons. **Andrije Anišića**, je također prijedlog vrijedan pozornosti, koji treba ozbiljno razmotriti.

2. Koji su po vašem mišljenju najveći problemi u ostvarenju prava i poboljšanju položaja Hrvata u Srbiji?

Neprovođenje Međudržavnog sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina je svakako najveća prepreka. U sklopu istog, postojanje posebne biračke jedinice za predstavnike nacionalnih manjina sa zajamčenim mandatima u Skupštini RS, i uz njihov izravan način izbora, pridonijelo bi porastu motivacije nacionalnih zajednica za sudjelovanje u političkom životu.

Svakako i da etnocentričnost i nedovoljno razvijen demokratski kapacitet srpske države u smislu nerazumijevanja manjinskih pitanja u cjelini (invalidi, djeca ometena u razvoju, LGBT populacija...) jesu pitanja koja dodatno otežavaju aktualni trenutak. S druge strane, proces pridruživanja Srbije Europskoj uniji (koji je u tijeku) predstavlja podlogu i istodobno izvrsnu priliku za uređenje važnih pitanja u zaštiti ljudskih i manjinskih prava. Ako tu priliku iskoristimo možemo računati na poboljšanje položaja svih manjina, pa tako i hrvatske.

Višegodišnje odsustvo proaktivnog, strateškog i kontinuiranog djelovanja HNV-a dovodi do manjka inicijative s naše strane – kako prema srpskoj, tako i prema hrvatskoj državi.

3. Kako protiče prikupljanje potpisa za elektore, je li bilo nekih posebnih problema ili poteškoća?

Ohrabrujuća je zainteresiranost pojedinaca i društvenih skupina za preuzimanje odgovornosti za hrvatsku zajednicu. S druge strane, komplicirana i nedovoljno jasna administrativna procedura iznuruje i potpisnike i kandidate. S obzirom da iza nas ne postoji niti jedna politička stranka, te nemamo mehanizme za masovno prikupljanje potpisa, naša je odluka da svaki kandidat za elektora za sebe skuplja potpise.

4. Tko su vaši kandidati za dužnosnike i članove budućeg HNV-a?

Većina ljudi naklonjenih našoj listi ima svoje poslove i uzornu profesionalnu karijeru. Naša je želja pridonijeti daljnjem razvoju zajednice – funkcije nisu u središtu našeg zanimanja. Naravno da ćemo i o tome razgovarati, ali poslije završetka prikupljanja potpisa za elektore. Kad budemo imali pred sobom popis svih elektora, napraviti ćemo zajednički sastanak i sastaviti listu naših kandidata. Naravno, kao što smo obećavali tijekom čitave kampanje, predložiti ćemo drugima da zajednički sastavimo listu od dvadeset devet vijećnika budućeg saziva HNV-a.

5. Kakav je vaš stav i kakvu ćete politiku voditi u odnosu na tzv. bunjevačko pitanje, a u kontekstu najnovijih događanja u vezi s udžbenicima?

Nesporno je da Srbija vodi politiku dvostrukih standarda prema Hrvatima Bunjevcima i Bunjevcima koji se ne osjećaju Hrvatima. Ovakvi potezi visokih dužnosnika samo podrivaju integrativne procese kojima, sasvim sigurno, teže i Srbija i Hrvatska. I na tome će se morati raditi godinama, uz mnogo strpljenja i mudrosti. Ali je isto tako činjenica da je hrvatska zajednica u Srbiji prema bunjevačkoj nacionalnoj zajednici pokazivala apsolutnu nezainteresiranost i ignoriranje. Te pripadnike našeg naroda smo smatrali manje vrijednim i gurali smo ih od sebe. Vjerujem da pozitivan pristup rješavanju otvorenih problema unutar istog naroda može dati bolji rezultat. Hrvatska zajednica mora smoći snage za to. Želim da odmah nakon izbora HNV i BNS sjednu za isti stol i počnu razgovore o budućnosti, ne o prošlosti.

PET PITANJA ZA NOSITELJE LISTA, SLAVEN BAČIĆ

Nastavak procesa kojeg smo počeli prije četiri godine

Budući da našim kandidatima hrvatstvo nije trenutačni kapric već životno opredjeljenje, iza njih su rezultati u životu hrvatske zajednice, oni imaju iskustvo, znanje, sposobnost i odlučnost za poboljšanje manjinskoga položaja Hrvata u sljedećem razdoblju, osobito što se ono poklapa s pristupnim pregovorima Srbije Europskoj uniji!



1. Što je okosnica vašega programa za rad Hrvatskog nacionalnog vijeća u sljedećem četverogodišnjem razdoblju?

Neformalno sam program iznio u intervjuu za vaš list 8. kolovoza, na promidžbenim lecima, a zajedno sa suradnicima iz Srijema i Tavankuta govorili smo na tiskovnoj konferenciji 27. kolovoza. On je usmjeren na dobrobit svih članova zajednice koji prakticiraju manjinska prava, što je nastavak procesa kojeg smo počeli prije 4 godine: dosljedno zalaganje za manjinska prava Hrvata ma gdje živjeli u Republici Srbiji, provedba bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina i pravne stečevine zajednice (acquis communautaire) koja se odnosi na manjinska prava, sredstva koja HNV dobiva iz proračuna neće biti trošena isključivo za rad HNV-a već će i dalje pretežiti dio biti usmjeren na izravnu pomoć našim kulturnim udrugama, obrazovanju i informiranju na hrvatskom, transparentno korištenje sredstava iz proračuna Vijeća, izjednačavanje materijalnog i kadrovskog položaja hrvatske manjine s tzv. »starim« vojvođanskim manjinama, daljnje unaprjeđenje unutarnjega ustroja Vijeća uključujući i Područnoga ureda za Srijem, itd. Iz ovoga jasno proizlazi da je naš program usmjeren na istinsku korist svih ovdašnjih Hrvata, a ne na ovladavanje njome od strane vanjskih čimbenika, na privilegiranje pojedinih udruga naviknutih na višemilijunske iznose za svoje manifestacije, na bezobzirnu borbu za sinekure itd.

2. Koji su po vašem mišljenju najveći problemi u ostvarivanju prava i poboljšanju položaja Hrvata u Srbiji?

Propisi su uglavnom zadovoljavajući, ali zbog njihova neprovođenja nastaju problemi, koji su različitog intenziteta u pojedinim područjima. Najviše prostora za poboljšanje ima u svim sferama obrazovanja na hrvatskome jeziku, na čemu smo i do sada najviše radili i postigli značajne uspjehe, unatoč tomu što neke pridošlice u zajednici iznose dvojbe i pitanja o obrazovanju na hrvatskom koja su već odavno prodiskutirana i riješena u zajednici, u vrijeme dok oni nisu ni znali da postoji obrazovanje na hrvatskom, ili pak što neki drugi pojedinci iznose ideje koje nisu u suglasnosti s propisima u Srbiji, što sa svoje strane govori o kompetentnosti onih koji iznose takva pitanja i ideje.

3. Kako protječe prikupljanje potpisa za elektore, je li bilo nekih posebnih problema ili poteškoća?

Najveće su poteškoće tehničke odnosno proceduralne naravi, budući da Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave nema iskustva u manjinskim izborima, te se za ovaj posao nije na vrijeme i dovoljno ade-

kvatno pripremio. Osim toga zabilježeni su slučajevi fizičkih prijetnji našim elektorima, a česti su i telefonski pozivi i drugi načini vrbovanja. Naravno, ostaje temeljni problem protuzakonitoga sudjelovanja nemanjinskih političkih stranaka na izborima za manjinska vijeća, naravno ne izravno već u formi navodnih grupa građana i sličnih modusa iza kojih stoje stranačke infrastrukture, napose su to Nova demokratska stranka i Liga socijaldemokrata vojvodine u Srijemu i Novome Sadu, a zasigurno nije tek koincidencija da predsjednik pokrajinskog odbora stranke Zajedno za Srbiju bude nositelj jedne izborne liste. Ovo potvrđuje i incident u Petrovaradinu kada je službenica ovjere protupravno odbila ovjeriti ispunjen obrazac za jednoga elektora s naše liste, a kako su u istoj prostoriji bili aktivisti jedne nemanjinske političke stranke iskidali su izjavu za elektora za našu listu i umjesto toga »poturili« potpisnici izjavu za elektora s druge liste.

4. Tko su vaši kandidati za dužnosnike i članove budućeg HNV-a?

To su osobe kojima je hrvatstvo u srcu, a ne oni koji su se nakon 25 godina sjetili da bi mogli biti i Hrvati i naprasno se pojavili u vrijeme izbora u zajednici, još i docirajući kako dosadašnji HNV nema rezultata, što je, začudo, i argumentacija koju **Mirko Bajić** iznosi o HNV-u, što budi sumnju da oni dolaze iz iste kuhinje. Naši kandidati za članove Vijeća nisu tu po nečijoj zadaći, zbog povrijeđene taštine, radi sinekura, ili želje da materijalno privilegiraju udruge iz kojih dolaze, naši kandidati ne vrbuju elektore druge liste, niti im prijete, niti sačekuju potpisnike za elektore kod mjesnih ovjerovitelja i zamjenjuju elektorske prijave za kandidate druge liste. Upravo obratno, budući da našim kandidatima hrvatstvo nije trenutačni kapric već životno opredjeljenje, iza njih su rezultati u životu hrvatske zajednice, oni imaju iskustvo, znanje, sposobnost i odlučnost za poboljšanje manjinskoga položaja Hrvata u sljedećem razdoblju, osobito što se ono poklapa s pristupnim pregovorima Srbije Europskoj uniji!

5. Kakav je vaš stav i kakvu ćete politiku voditi u odnosu na tzv. bunjevačko pitanje, a u kontekstu najnovijih događanja u vezi udžbenika?

Temeljne su premise politike iznijeli prošloga tjedna predsjednik Josipović i HAZU: iako su bački Bunjevci tek jedan od bunjevačkih ograna, koji povijesno potječu iz hrvatskoga korpusa, nesporno je pravo svakoga na slobodu nacionalnoga izjašnjavanja. Međutim, ključno je pitanje uloge države Srbije: ona nije neutralna i diskriminirajuća je, jer potiče jačanje osjećaja pripadanja bunjevačkome korpusu na račun hrvatskoga.

INICIJATIVA ZA UVOĐENJE JEZIKA DRUŠTVENE SREDINE U VOJVODANSKE ŠKOLE

Ako se bolje poznajemo, bolje ćemo se razumjeti



*Odbor za kulturu i obrazovanje
Skupštine Vojvodine usvojio je
zaključak za ponovno uvođenje
jezika društvene sredine
u vojvođanske osnovne škole*

na komunikaciju isključivo u tom okviru. »To jest neka vrsta reakcije na nacionalizam većinskog naroda koji je nekada postojao ili još uvijek postoji. Jedan od mogućih načina prevazilaženja tih problema je ovaj o kome sada govorimo. Ne možemo govoriti o interkulturalnosti samo onda kada od manjinskih naroda tražimo da budu interkulturalni, a većinskom ostavljamo pravo da ideološki, kulturološki, politički uzurpira taj prostor. Ovo je upravo jedan od načina poticanja kulturne raznolikosti i ne vidim način kako bi se ova inicijativa mogla zlouporabiti«, kaže Đurić Bosnić. Za Vojvodinu bi bilo sasvim prirodno da njeni građani, osim svog materinjeg jezika, govore još dva jezika svojih susjeda. »Mladi intelektualci u Vojvodini ne poznaju dovoljno ni kulturu i književnost svih onih koji ih okružuju. Zaista mi malo znamo o suvremenoj kulturnoj produkciji mađarskih, rumunjskih ili rusinskih umjetnika. Kada kažem mi, mislim na većinski narod«, kaže naša sugovornica.

Htjeli smo čuti i što o ovome misle u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Koliko bi bilo značajno da se i hrvatski jezik izučava kao jezik društvene sredine i može li to s druge strane ohrabriti i zaniteresirati i same pripadnike hrvatske zajednice za nastavu na hrvatskom jeziku ili za izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture? To su pitanja koja smo postavili **Anđeli Horvat**, koja je u HNV-u zadužena za obrazovanje, ali smo zbog njene zauzetosti ostali uskraćeni za odgovore.

Umjesto toga za kraj samo konstatacija da se nekada podrazumijevalo i da je bila stvar opće kulture govoriti jezik svojih susjeda.

Z.Vasiljević

Prije nekoliko dana čitali smo informaciju da se jezik društvene sredine vraća u vojvođanske škole. No, točna informacija je da je ovakva inicijativa na samom početku, a da konačnu odluku treba donijeti Ministarstvo prosvjete. U svakom slučaju, za višenacionalnu Vojvodinu ovo bi značilo bolje međusobno upoznavanje i zapravo vraćanje vrijednosti koje su se ovdje njegovale do prije četvrt stoljeća.

NAČINJEN TEK PRVI KORAK

Za sada je vraćanje jezika društvene sredine u škole u Vojvodini dobilo jednoglasnu potporu Odbora za obrazovanje i kulturu Skupštine Vojvodine, a na prijedlog **Aleksandra Martona**, zastupnika Lige socijaldemokrata Vojvodine. On u razgovoru za naš list kaže da ovo nije prvi puta da se razmišljalo u vraćanju jezika društvene sredine u obrazovni sustav. »Raspravljali smo na sjednici Odbora o broju upisanih učenika i broju osnovnih škola u

kojima se izvodi nastava na jezicima nacionalnih zajednica i to je bio povod da predložim da, tako da kažem, uđemo u čitavu priču oko vraćanja jezika društvene sredine«, kaže Marton i podsjeća da su do početka devedesetih godina jezici društvene sredine bili dio obrazovnog sustava, ali su onda bez obrazloženja ukinuti. On ukazuje na sedamdesete i osamdesete godine kada se u školama učio ne samo jezik i kultura, već je to bio i način da se međusobno bolje upoznamo.

»Mi često govorimo kako su međunacionalni odnosi u Vojvodini dobri, ali trebamo se ponekad zapitati da li se mi i da li se naša djeca međusobno poznaju? Ja sam o tome progovorio na sjednici Odbora za obrazovanje, ali mi je drago što je moja inicijativa dobila jednoglasnu potporu. Ovaj zaključak upućen je Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje i iskreno se nadam da će u suradnji s Ministarstvom prosvjete jezik društvene sredine, za početak eksperimentalno, biti uveden u škole«, kaže Marton.

Poznavanje jezika i kulture svojih susjeda, drugova iz ulice ili školske klupe, pomoći će boljem upoznavanju mladih, jer istraživanja, kako kaže Marton, pokazuju da zatvorenost u nacionalna geta može biti preduvjet za lošije međunacionalne odnose.

Uvođenje jezika društvene sredine znači, primjerice, da bi učenici srpske nacionalnosti u sredini gdje ima Slovaka imali mogućnost učiti slovački jezik i kulturu i obratno - Slovaci bi trebali znati jezik i kulturu svojih susjeda.

TREBA NAM BOLJA KOMUNIKACIJA

Aleksandra Đurić Bosnić iz Zavoda za kulturu Vojvodine na naš upit koliko bi bilo značajno uvođenje jezika društvene sredine u škole, ističe da istraživanja rađena u Vojvodini pokazuju da jedan od najvećih izazova multikulturalnosti može biti getoizacija, odnosno zatvorenost nacionalnih zajednica u svoje vlastite okvire i upućenost

SLAVIŠA GRUJIĆ O PRIVATIZACIJI MEDIJA

Prava nacionalnih zajednica se ne smiju umanjivati!



Pokrajinska administracija inzistira na tome da se prava nacionalnih zajednica ni na koji način ne umanjuju i da se privatizacija ne smije odraditi stihijski, kaže potpredsjednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski tajnik za kulturu i informiranje **Slaviša Grujić** odgovarajući na pitanje – hoće li privatizacijom medija biti umanjena prava nacionalnih manjina, kada je u pitanju informiranje na jezicima nacionalnih manjina, prevashodno na hrvatskom jeziku?

Grujić ističe kako Ustav Srbije garantira stečena prava nacionalnim zajednicama, pa tako i ona u području informiranja. »Pokrajinsko tajništvo za kulturu i informiranje je ukazivalo na to da privatizacija, koja je neminovna jer ona jest nešto na čemu inzistira Europska unija, mora imati svoj poseban kut vezan za ona prava koja nacionalne zajednice moraju imati. To znači da onaj dio informiranja, koji je do sada ostvarivan u određenoj nacionalnoj zajednici, konkretno na hrvatskom jeziku, ne smije biti ni na koji način umanjen. Ja sam o tome govorio u Ministarstvu,

kao i na mnogim tribinama, inzistirajući na tome da je to stečevina i Srbije i Vojvodine. Dakle, siguran sam da se neće dogoditi umanjivanje, ali ono čega se bojim to je da će se uraditi privatizacija pojedinih medija, a onda ćemo se hvatati za glavu kako ćemo opet ostvariti onu razinu koja je potrebna. Ali ja nisam nimalo zadovoljan tom razinom, zadovoljan sam onim što je dodatno potrebno da pokažemo naš interes. Govoreći o hrvatskoj nacionalnoj zajednici, znam da tu postoji potreba da se doda još i bit će, jer mi imamo odličnu suradnju s kolegama iz hrvatske nacionalne zajednice na teritoriju Vojvodine i mislim da ćemo s ovom godinom apsolutno »ispeglati« ono što se smatra da je potreba hrvatske nacionalne zajednice, a onda probati i sve nacionalne zajednice dići za još neki postotak u smislu financiranja. Mi u Pokrajini o tome imamo stav, a s druge strane ćemo inzistirati na tome da se prava nacionalnih zajednica ni na koji način ne umanjuju i da se ta privatizacija ne smije odraditi stihijski.«

S. Darabašić

ISPRIKA

Tehničkom omaškom je u našem tjedniku umjesto fotografije **Marina Katačića** objavljena fotografija **Stipana Katačića**. Ispričavamo se pomenutim osobama i čitateljstvu.



Win-win

Vještinu posredovanja i mirenja učio sam po programu *Scuola Superiore Santa Anna Pisa* i *University of Bradford*, ali su zapravo na mene najjači dojam ostavili ljudi koji su pomagali u posredovanju postizanja pomirenja katolika i protestanata u Sjevernoj Irskoj. Radi se o skupinama koje su jedne na druge bacale bombe i pucale desetljećima. Mnoge su generacije odrasle u susjedskom urbanom nasilju, a broj žrtava u preko 3 desetljeća konflikta je tri i pol tisuća mrtvih na svim stranama. Pregovarači su znali kako se dvije strane ne smiju sresti lice u lice, jer će strasti nadvladati i uspjeha neće biti. Stoga su odlučili pregovarače postaviti u udaljene sobe palače, te su mirotvorci trčkarali od jednih k drugima. Nakon par dana, upravo na Veliki petak, dogovor je postignut, pa je tako i nazvan. Drži se i danas, uz manje incidente.

Ako je takvo posredovanje potrebno i Hrvatima u Vojvodini, to se može organizirati. Ali, ključ za trajno rješenje svakog konflikta nije pobijediti drugu stranu, već da se obje strane osjećaju pobjednikom. To se naziva win-win strategijom.

Kako bi to izgledalo na primjeru izbora za HNV? Lista dr. Slavena Bačića traži mandat za nastavak posla. Treba mu ga dati. Lista dr. Tomislava Stantića želi promjene i življi rad. Treba mu omogućiti. Zašto ne bi prvi ostao predsjednik HNV-a, a potomji postao predsjednik IO-a? Slaven Bačić ionako nije viđen za predsjednika IO, on ima obveze na sudu i prema znanosti, njemu više »leži« predsjednička dužnost. Nasuprot tome, Tomislav Stantić je praktičar i organizator, zna s ljudima. Bačić ima dulje nacionalno i povijesno pamćenje, a Stantić umijeće hodanja novim putovima. To bi mogla biti dobra kombinacija međusobne kontrole i suradnje. No, prije svega bi bilo najbolje da se obojica privremeno »isključ« iz bilo kojih stranaka i da služe cijelu zajednicu. Kombinirati stranku i vijeće u našem se slučaju nije pokazalo dobrim.

Štoviše, cijeli Izvršni odbor bi mogao biti politički neutralan i profesionalan. Postoji zamisao da članovi IO-a predstavljaju i regije u kojima Hrvati žive. Zakaj ne?

Po mom mišljenju, ima smisla programirati i spolnu zastupljenost. A mogli bismo naći »ključ« i za »novohrvate« i »starohrvate«. Pritom, »starohrvati« su oni koji su se izražavali za vrijeme socijalizma, slijede oni koji su nacionalnu svijest gradili u doba početka pluralizacije, a »novohrvati« su oni koji su se u institucije uključili tek nakon demokratskih promjena 2000. godine. Rješenje se može naći. Jedino pitanje je – želi li tko postići dogovor?

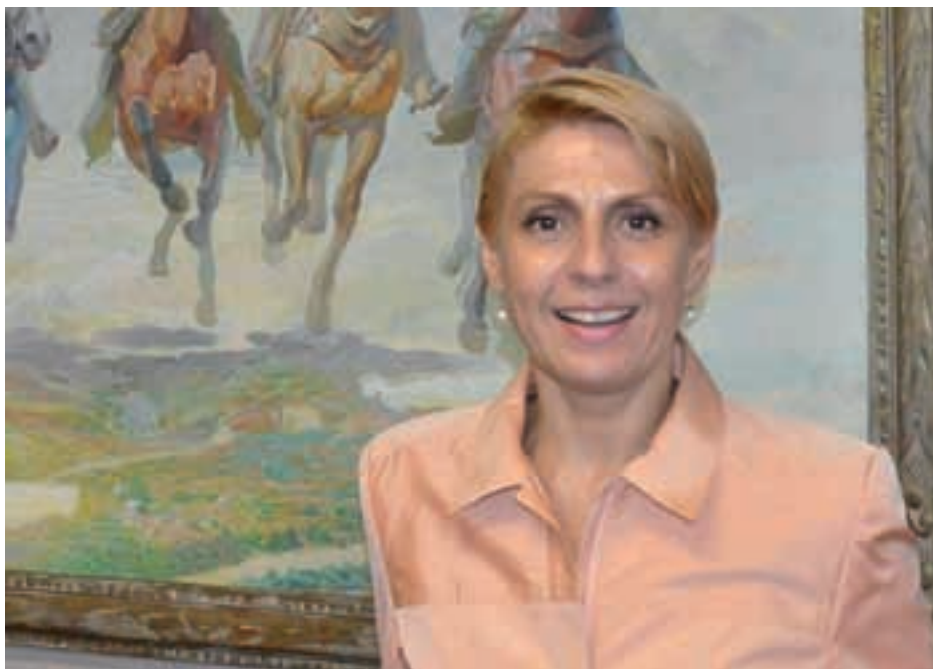
N. Perušić

DARIA MARJANOVIĆ, UREDNICA PROGRAMA GLAS HRVATSKE HRT-A

Program za Hrvate i o Hrvatima

U našem programu posebno mjesto zauzimaju Hrvati iz zemljopisno bliskih, a pogotovo susjednih zemalja, pa tako i Srbije

Razgovor vodila: Zlata Vasiljević



Prigodom nedavnog boravka u Metkoviću na Maratonu lađa upoznala sam **Tatjanu Rau**, koordinatricu programa *Glas Hrvatske*. Došla je ne bi li predstavila ovu lađarsku utrku i razgovarala s Hrvatima iz Bosne i Hercegovine i Vojvodine, koji su bili sudionici tog maratona. Već sutradan bila je na Pelješcu, gdje ju je čekao razgovor s Hrvatima podrijetlom s Pelješa, koji žive u New Orleansu. Dalo mi je to ideju da našim čitateljima približimo program *Glas Hrvatske* HRT-a, koji donosi i informacije o našoj hrvatskoj zajednici, a tko je bolji sugovornik za to nego njegova urednica – **Daria Marjanović**.

HR: Urednica ste međunarodnog programa Hrvatskog radija *Glas Hrvatske*, koji već 11 godina prati zbivanja unutar hrvatskih zajednica diljem svijeta. Kako je koncipiran program i na koji način ga slušatelji mogu pratiti?

Glas Hrvatske je staro dobro ime međunarodnog radijskog kanala Hrvatske radiotelevizije. Pokrenuo ga je sada umirov-

ljeni urednik **Domagoj Veršić**, koji je izravno »kriv« i za moj dolazak iz televizijskih voda, jer smo dijelili viziju multimedijskog projekta koji bi bio veza između svih Hrvata u svijetu, te izlog Hrvatske u najboljem smislu riječi – od promidžbe prirodnih ljepota, tradicija i kulturne baštine, do punokrvnog novinarskog izvještavanja, pa i zdrave kritike društva kad treba. U posljednjih godinu dana to se polako ostvaruje. Udružili su se *Glas* i *Slika Hrvatske* – televizijski program za Novi Zeland, Australiju i Južnu Ameriku, a krenuli smo i s web portalom glashrvatske.hrt.hr. Od početka 2014. djelujemo isključivo na satelitskoj i internetskoj platformi, što je za stare slušatelje navikle na radio-prijamnike u početku svakako bio blagi šok, ali za njihove unuke koji žive s računalima možda dragocjeno otkriće. Na srednjem valu Prvog programa Hrvatskog radija ostali smo još četvrtkom navečer sa središnjom emisijom *Hrvatima izvan domovine*. Sve u svemu, proizvodimo uvijek petnaestak emisija na hrvatskom

jeziku, te dnevne vijesti na engleskom, njemačkom i španjolskom jeziku. Uz to preuzimamo vijesti na mađarskom i talijanskom. Zahvaljujući dragocjenom suradniku **Brani Vrbaniću** iz Žepča, dajemo i redovite vijesti iz Bosne i Hercegovine. Sviramo isključivo hrvatsku glazbu.

Iako smo »program svih programa« HRT-a, što znači da tijekom 24 sata na dan biramo najbolje od najboljeg sa svih radijskih kanala, u Zagrebu vlastiti program rade dvije redakcije: Hrvatska koju vodi **Tomislav Šikić** i Međunarodna pod dirigentskom palicom **Majde Ivković**. U prvoj je šest stalnih novinara-urednika, nekoliko povremenih, te mnogo suradnika u inozemstvu gdje god ima Hrvata i događaja važnih za naš program. U drugoj pak ima dvadesetak stalnih suradnika. Svi su oni rođeni govornici ili odrasli u zemljama gdje se govore engleski, španjolski ili njemački jezik. »Englezi« rade također televizijske vijesti za HTV4, a svi pune web stranice i društvene mreže. Rad svih platformi lijepo koordi-

nira iskusna spikerica, novinarka i urednica **Tatjana Rau**.

Kamo to vodi? U interaktivan multimedijски proizvod, dostupan svakom korisniku bilo gdje u svijetu u svakom trenutku kad to želi. Zato sam velika zagovornica razvoja mobilnih rješenja distribucije programa i pratećih sadržaja.

HR: Procjene su da izvan domovine živi oko tri milijuna Hrvata. Sjeverna i Južna Amerika, Europa, Australija i Novi Zeland kontinenti su diljem kojih je rasuta hrvatska zajednica. Jeste li uspjeli doći do svih tih zajednica i zabilježiti njihove priče, sudbine...?

Tijesno surađujemo s najaktivnijim zajednicama koje su u pravilu u najvećim gradovima diljem svijeta: Chicago, Los Angeles, Toronto, Oakland, Melbourne, Sidney, Buenos Aires, Punta Arenas... Naravno da ne mogu spomenuti baš sve. Preko super aktivnog zagrebačko-njujorškog glazbenika **Nenada Bacha** dio smo svjetske svehrvatske mreže CROWN. Posebno se

veselimo kad nam se jave ljudi iz manjih zajednica ili tzv. egzotičnih zemalja s nenadanim vijestima i novim inicijativama. Priče bilježimo danomice. Zato su nam programski planovi usko vezani za što je moguće bolje zbližavanje sa svakom pojedinom osobom koja prati naše programe. Htjeli bismo utvrditi i proširiti tu čvrstu zajednicu u kojoj će vladati tolerancija, povjerenje i odgovornost, svatko će svakoga saslušati i nastojati mu pomoći kad urebba, a pritom ćemo se i zabaviti kad god se pruži prilika. Bez obzira na udaljenost i raseljenost, sad kad je svijet postao doista globalno selo, barem internet pruža realne mogućnosti za to.

HR: Iz vizure nekoga prati hrvatske zajednice van granica domovine, kakvi su vaši dojmovi o tome koliko su te zajednice organizirane, koliko su uspjele očuvati svoj jezik i običaje?

Igrom slučaja, ili možda bolje reći kako ništa nije slučajno – rođenjem i odrastanjem u Sarajevu od malena sam shvatila što znači biti onom vrstom »specijalnog Hrvata« koji ima dvije domovine. Nakon dvaju dužih boravaka u SAD-u osjećam kao da imam i treću – i ni jedna mi nije viška. Ali, znam da mi je uvijek nekako bilo premalo razmjene svježih, a pogotovo pozitivnih vijesti iz jedne domovine dok bih boravila u drugoj. Zato iznimno cijenim neumornu aktivnost i organiziranost mnogih inozemnih hrvatskih zajednica. Čak bih rekla kako me ponekad i posrame, uz dužno poštovanje i ponos, kako naše tradicije znaju divno izgledati strancima, upravo zahvaljujući pristupu i načinu prezentacije. Mislim da bismo od takvih sunarodnjaka štošta mogli naučiti i primijeniti u samoj Hrvatskoj.

HR: Koliko su Hrvati izvan domovine upućeni na svoju matičnu državu? Generalno, koliko na tu povezanost utjecaja ima udaljenost od domovine, te je li u pitanju prva, druga ili čak treća generacija iseljenika?

To je doista stvar individualnog pristupa, ili potrebe. Poznata je poslovice: u dobru je lako dobar biti, na muci se poznaju junaci. To se uvijek pokaže prilikom velikih nevolja koje najednom zbliže ljude. Primjerice, za strašnih poplava ljetos, vidjeli ste i sami kako se cijela regija organizirala, a pomoć ugroženima i dalje stiže odasvud. E sad, kako se dalje organizira, to je opet stvar organizacije o kojoj smo govorili maloprije. Možda bi nam za svaki veliki posao dobro došao netko iz inozemnih zajednica, da »spusti loptu« kad ona odleti previsoko ili predaleko.

Jedna je od mojih glavnih namjera kao glavne urednice okupiti oko *Glasa Hrvatske* što više sposobnih mladih ljudi iz cijeloga svijeta, ne nužno samo Hrvata po nacionalnosti, već njihovih supružnika, obitelji, prijatelja iz novih domovina, staviti glave na kup i zajedno jasnije vidjeti bolju budućnost. Voljela bih da oni zaista uče na bitnim pogreškama prethodnih generacija i ne ponavljaju ih. Već sam rekla u jednom intervjuu, kako bih htjela pridonijeti barem jednom svojom kockicom u mozaiku velikoga svijeta ne bi li došao dan kad nitko neće morati napuštati svoju zemlju da bi dobro živio, a potomci onih koji su to morali učiniti moći će se vratiti ako to žele i pritom imati priliku za slobodan život u normalnoj demokraciji.

Upravo smo zato vijestima na stranim jezicima dodali viken-dom magazine koji donose ljudske priče i potiču na razmišljanje i to u takvom ritmu da ga mogu čuti u najpovoljnije moguće vrijeme na svim kontinentima, kako bi *Glas Hrvatske* bio i glas međugeneracijske solidarnosti, glas novog doba i nadasve glas razuma.

HR: Koliko prostora u vašem programu imaju Hrvati iz Srbije?

Kad sam već prije krenula s poslovicama, sad bih mogla reći kako ovdje nekad vrijedi ona »tako blizu, a tako daleko«, a nekad opet ona druga »samo se planine ne susreću«. U našem programu

posebno mjesto zauzimaju Hrvati iz zemljopisno bliskih, a pogotovo susjednih zemalja, pa tako i Srbije. Stoga nastojimo razviti što tješnju suradnju s tamošnjim medijima na hrvatskom jeziku, pratimo koliko je god moguće aktualne događaje, te nastojimo dobiti što više dokumentarnih sadržaja, jer iza velikih ili malih politika uvijek se pletu stvarne priče iz života stvarnih ljudi. A gledamo da se u njima čuje domaća riječ u što je moguće više dijalekata. Dakle, što nam više javljate, to mi više objavljujemo. Također nam je važno da imamo dobre kontakte s ključnim institucijama s kojima dijelimo misiju povezivanja domovinske i raseljene Hrvatske – usko surađujemo s Vladinim Uredom za Hrvate izvan RH, Hrvatskom maticom iseljenika. Dragocjene su nam veze sa Zavodom za kulturu Vojvođanskih Hrvata, pratimo djelovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća... Naši glazbeni urednici uvijek rado puste nježne pjesme sa salaša ili *Bunjevačko kolo*...

HR: Ovaj posao donosi mnogo zanimljivih susreta, neobičnih priča, neobičnih ljudi, novih otkrića. Podijelite s našim čitateljima neke od zanimljivih priča koje su zabilježene u *Glasi Hrvatske*.

O, ima bezbroj priča... Evo danas mi je baš kolegica Tanja ispričala kako je novinarka **Ivana Perkovic** jednom tražeći dobru temu za svoju emisiju *Ovdje Hrvatska, a tko je tamo?* išla na internetu onako više iz šale otipkati svoje prezime. Pronašla je u Americi čovjeka po imenu **Garry Perkovic**, koji radi kao animator u *Disney* studijima. I gle čuda, ispostavilo se da su doista u dalekom rodu, a on je nenadano otkrio vlastite korijene. Trebam li uopće naglašavati da je priča ispala izvrsna, a oni su se kasnije susreli i ostali u kontaktu. To su one stvari koje se dogode u jednom danu i zbog kojih vrijede ostala 364. A i u njima se sigurno krije neka nova divna priča...

HR: No, *Glas Hrvatske* ne samo da donosi izvješća o Hrvatima izvan Hrvatske, već i o aktulanim

zbivanjima u domovini. Koliko su takve informacije korisne za Hrvate izvan domovine?

Svaki javni medij ima ista glavna načela, koja su zakonom propisana: »Vjerodostojnim i raznolikim informativnim programom nastoji pomoći ljudima, informirati ih i educirati da razumiju društvene događaje koji utječu na njihov život, poticati i razvijati opće društvene vrijednosti, posebno demokraciju, toleranciju i nacionalni identitet.«

Kad je u pitanju medij namijenjen Hrvatima izvan Republike Hrvatske i međunarodnoj javnosti, kako to definira misija i *Glasa i slike Hrvatske*, odgovornost je svakako i veća. Informativnost mora biti u službi istine, a kreativnost u službi promidžbe onoga najboljeg što možemo pokazati svijetu. Znači, naše je da dajemo najbolje od sebe u tom smislu, a koliko su informacije korisne, molim dojavite nam, pa ako smo dobri, gledat ćemo da takvi i ostanemo, a ako baš i nismo, gledat ćemo da se popravimo.

HR: Može li se reći da je *Glas Hrvatske* neka vrsta poveznice između Hrvata izvan domovine i same Hrvatske?

Iskreno se nadam da je tako, jer to je naša želja i profesionalna obveza. Zato i nastojimo da se svaki pojedini član te virtualne zajednice aktivno uključi u komunikaciju, kako bi veze postale što stvarnije. Danas naši novinari komuniciraju u realnom vremenu, ali redakcija baštini gomile pisama i razglednica iz predinformatičkih vremena. Možda baš vi imate dobar savjet kako da se popravimo, što da pratimo, a nismo se još sjetili, ili jednostavno želite podijeliti neku vijest, događaj, vlastiti doživljaj? Tu je Facebook, Twitter, Instagram na hrvatskom, engleskom, španjolskom i njemačkom. Tu je internetska pošta koja već pomalo zaostaje brzinom, ali volimo mi još uvijek primiti i klasično pismo ili šarenu razglednicu. Najbitnije je da veza traje i trajno daje, s obiju strana. Ne zaboravite, najizravnija je adresa: glashrvatske.hrt.hr

NOVOOSNOVANA UDRUGA CRO INFO ORGANIZIRALA SEMINAR O IZAZOVIMA MANJINSKIH

Unapređenje novinarske profesije



Tribina o izazovima manjinskih medija

Glavni cilj udruge je unapređenje novinarske profesije i manjinskih medija, prije svega onih iz hrvatske zajednice, s posebnim naglaskom na edukaciji mladih

Udruga novinara *Cro Info* osnovana je krajem ožujka ove godine, a razlozi radi kojih je pokrenuta predstavljeni su široj javnosti prošloga petka, 12. rujna, u Zavičajnoj galeriji *Dr. Vinko Perčić* u Subotici.

Putem svojih aktivnosti *Cro info* će pokušati riješiti neke od problema vezanih uz manjinsko novinarstvo i informiranje, a koji su identificirani u analizi koju su ranije proveli, kazao je ovom prigodom inicijator osnivanja i projekt menadžer udruge **Branimir Kuntić**.

»Redakcije manjinskih medija su 'stare', novinari u prosjeku imaju preko 45 godina. Novinari nisu motivirani za rad, a problem jezične kompetencije je iznimno izražen. Medijska publika je malobrojna, a izvori informiranja zatvoreniji nego u slučaju većinskog jezika. Kada govorimo o segregaciji u okviru manjinskih medija postavlja se pitanje

jesu li za to za to isključivo krivi drugi, ili smo i mi pomalo krivci i zatvoreni«, naveo je Kuntić.

TEČAJEVI, TRIBINE, WEB GLASILO...

Govoreći o planovima udruge, Branimir Kuntić je istaknuo unapređenje novinarske profesije manjinskih medija, prije svega medija hrvatske manjinske zajednice, a velika pozornost će se obratiti na mlade, željne učenja i napredovanja u novinarstvu. »Organizirat ćemo tečajeve za mlade novinare s ciljem osposobljavanja za rad u web glasilima, tribine i seminare u cilju prepoznavanja i uspostavljanja potreba u manjinskom novinarstvu, te tečajeve izrade kratkometražnog filma kao važnog dijela internet-skih glasila«, rekao je Kuntić.

Internetska stranica *Cro info* počet će s radom koncem listopada, najavio je ovom prilikom osnivač i predsjednik Upravnog

odбора udruge **Ivan Ušumović**. »Sadržaj će biti okrenut k mladima, kulturnoj tradiciji nacionalnih manjina na prostoru Vojvodine, kulturnoj produkciji koja se ističe po svojoj kvaliteti, sportu. Uključit ćemo i oglase za posao, što smo dogovorili u suradnji s Nacionalnom službom za zapošljavanje, kako bismo olakšali mladima da se zaposle. Objavljivat ćemo sve natječaje i projekte koji su relevantni za naše podneblje«, rekao je Ušumović izrazivši nadu da će ova internetska stranica biti kvalitetan izvor informacija i pridonositi multikulturalnom društvu u kojem živimo.

IZAZOVI MANJINSKIH MEDIJA

Nakon predstavljanja udruge održana je tribina/seminar pod nazivom *Izazovi manjinskih medija Vojvodina.net*. Ovom su prigodom istaknuti brojni pro-

blemi s kojima se susreću uglavnom tiskani mediji na jezicima nacionalno-manjinskih zajednica, a bilo je riječi i o unapređenju njihova rada u kontekstu uporabe novih medija.

Publicist **Tomislav Žigmanov** je, govoreći o manjinskim medijima u Vojvodini, ukazao kako oni predstavljaju važan identitetski resurs svake zajednice.

»Lakše se očuvaju manjinski identiteti ukoliko postoji službena komunikacija i informiranje na vlastitom jeziku. Posebice ukoliko postoji više informacija. Pretpostavlja se da će slika o događanjima biti složenija, pluralnija, bogatija i da će racionalni izbori onda biti kvalitetniji. Sve ovo je u funkciji integracije manjine, one se lakše integri- raju u društvo ukoliko postoje manjinski mediji i ako su njihove potrebe na ovome planu zadovoljene«, kazao je Žigmanov.

H MEDIJA



Predstavljanje udruge Cro info

RAVNATELJSKE VIZURE

O potrebama i problemima manjinskih medija iz vizure njihovih ravnatelja, govorili su ravnateljica *Hét Napa* **Edit László** i ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan**.

Edit László je ustvrdila kako se sve zajednice suočavaju sa sličnim problemima u ovom području, te je istaknula kako monopolska pozicija nekog manjinskog medija može lako voditi u konformizam. »U takvim slučajevima nema napora da se naprave što kvalitetnije novine, a potom i prodaju«, ocijenila je ona. U eri novih medija, kako je dodala, sve je teže održati tiražu tiskanih glasila, a u tom smislu potrebno je veću pozornost dati njihovim internetskim stranicama, iako one ovakvim medijima ne donose značajniji prihod.

Ivan Karan je istaknuo kako bez dotacija države manjinski mediji ne mogu opstati. »Da nije potpore pokrajinske administracije ne bi moglo izlaziti 27 časopisa na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini. Pokrajinska administracija, za razliku od republičke, ima više

sluha za ove medije«, rekao je Karan dodavši kako se indirektnom prodajom, na temelju iskustava Hrvata u Mađarskoj i Austriji, nastoji povećati čitanost *Hrvatske riječi*. On je podsjetio i na probleme s kojima se u radu susreće NIU *Hrvatska riječ*, od podzastupljenosti u financiranju u odnosu na neke druge nacionalne zajednice, preko neriješenog statusa honorarnih surad-

iz vizure urednika. »Postojala je dilema – trebamo li mi biti tjednik na hrvatskom jeziku, poput neke vrste prevodilačke službe, ili specifičan medijski prostor koji će se baviti održavanjem identiteta i kulture ovdašnjih Hrvata. Odabrali smo ovaj drugi koncept, po kojem je naša uloga sagledavati cjelinu društvenih zbivanja iz kuta Hrvata u Srbiji«, rekla je Dulić.

Osnutak udruge *Cro info* pozdravio je i predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić**, ocijenivši kako su ciljevi njezina pokretanja hvalevrijedni. »Na ovaj način će se zasigurno poboljšati kvaliteta informiranja na hrvatskom jeziku, a kako vidimo iz ciljeva udruge, i suradnja s ostalim manjinskim medijima, te poboljšati vidljivost manjinskih medija u većinskim medijima«, kazao je Bačić.

nika, do nedavne odluke lokalne vlasti u Subotici prema kojoj ova ustanova za prostorije koje je godinama besplatno koristila sada mora plaćati zakup.

UREĐIVAČKE DILEME

Odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* dr. sc. **Jasminka Dulić** govorila je o potrebama i problemima manjinskih medija

tjednik na 56 stranica«, zaključila je ona.

SUVREMENE TENDENCIJE

O novim tendencijama u novinarstvu i njihovoj mogućoj primjeni u slučaju manjinskih medija govorio je **Miroslav Keveždi**, član Upravnog odbora Centra za razvoj civilnog društva. On je naglasio kako internet čisti stare tradicionalne medije i da je budućnost medija u sve većoj integraciji svih medijskih formata. Ukazujući na medijske prakse u svijetu, on se u svojem izlaganju osvrnuo na sve veći značaj *participativnog novinarstva*, u kojem čitatelj aktivno utječe na sadržaj medijskih sadržaja. »Nove tendencije su velika šansa, ali i velika opasnost«, zaključio je on. Naime, situacija u kojoj imamo »beskonačan broj kanala« otvaraju se i pitanja vezana za istinitost podataka, etičnost u javnom postoru i sl.

Predstavljanju rada udruge *Cro info*, među ostalim, nazočili su dužnosnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, kao i gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**.

D. B. P.

Što očekujete od novog saziva HNV-a?

ŽELJKO DOVČAK,
poljoprivrednik iz Sota

Više pažnje prema Srijemu



Od novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća prvenstveno očekujem punu suradnju i veću pažnju prema hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Srijemu, jer smatram da smo do osnutka hrvatske udruge u Šidu bili prilično isključeni iz svih aktivnosti hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini. Od kada je osnovano Hrvatsko kulturno društvo *Šid*, mogu reći kako je sadašnji saziv pokazao veliku volju da nam pomogne, tako da se sada osjećamo mnogo bolje, jer se konačno zna da i mi ovdje postojimo. Sada bismo željeli proširiti i produbiti tu suradnju i da se malo više uključimo u rad, kako mi, tako i novi saziv HNV-a. Nažalost, kod nas u Srijemu je još uvijek svijest naroda pripadnika hrvatske nacionalne zajednice na jako niskoj razini, a u prilog tome govori i činjenica što ih se vrlo mali broj upisao u poseban birački popis. Mnogi Hrvati ovdje u Srijemu se još uvijek plaše iskazati svoju nacionalnu pripadnost, ali se nadam da će u budućnosti taj strah nestati i pokraj toga što se na to jako teško može utjecati. Vjerujem da će novi saziv HNV-a učiniti izvjesne pomake, a mi ćemo im dati punu podršku u njihovu radu i njihovim nastojanjima da položaj i prava Hrvata budu na još većoj razini. Upravo zbog tog povjerenja od strane nas ovdje u Srijemu, očekujemo i bolji i kvalitetniji njihov rad. Smatram da je i prethodni saziv HNV-a dobro radio, ali bi budući saziv ipak trebao poboljšati svoj rad i malo se više posvetiti nama, ovdje u Srijemu.

S. D.

ALOJZIJE FIRANJ,
radnik, Sombor

Prevladati podjele



Prvo bih rekao kako se nadam da će ove podjele koje postoje između dviju hrvatskih lista biti poslije izbora prevladane. U protivnom, mislim da će novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća teško funkcionirati. Moglo bi se čak dogoditi da bude problem da se donose bilo kakve odluke, naročito kada na dnevnom redu budu neke važne odluke, koje krovno tijelo hrvatske zajednice bude donosilo. Apelirao bih zato da se svi, imajući u vidu obvezu prema svom narodu, udruže i zajednički rade za opće dobro svih u našoj zajednici i da taj rad bude transparentan. Poruka koju bih ovim putem želio poslati, ponovit ću još jednom, je prevladavanje međusobnih podjela.

Što se tiče budućega rada mislim kako treba očuvati ono postojeće, naročito naše glasilu *Hrvatsku riječ*. Ono što treba rješavati jest obrazovanje. U suštini, prethodni saziv je radio dosta dobro i samo bi trebalo nastaviti u tom pravcu i poboljšati rad u onim područjima gdje možda nije dovoljno urađeno. Prostora za djelovanje ima u suradnji s hrvatskim udrugama, naročito onim u manjim sredinama koje su na neki način na periferiji. Ta suradnja nije bila dovoljna, ali to nikada ne može biti idealno, međutim prostora za pospješivanje te suradnje ima i na tome treba raditi. Novca će vjerojatno biti manje i nećemo svi moći dobiti onoliko koliko želimo, ali nekada mnogo znači i lijepa riječ i osjećaj da pripadate jednoj zajednici koja skrbi o vama.

Z. V.

VERA DULIĆ,
dipl. katehistica, Đurđin

Potrebne korekcije



Od novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća očekujem da nastavi raditi u istome smjeru kao i dosadašnji saziv, ali uz pojedine korekcije. Svjesna sam potrebe, nas Hrvata – nacionalne manjine u Srbiji, za ovakvom institucijom, jer ona skrbi o ostvarivanju naših manjinskih prava, prije svega o kulturi, informiranju, jeziku i obrazovanju. S obzirom da radim u školi kao vjeroučiteljica i da imam dvoje djece koja pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku, najviše iskustva, pohvala i primjedbi imam upravo za ovu posljednje navedenu stavku – obrazovanje. Primjećuje se znatno poboljšanje uvjeta nastave na hrvatskome jeziku u odnosu na njegov sam početak. Naravno, ovdje ću odmah spomenuti dobivanje udžbenika za osnovnoškolce, ali i plaćeni prijevoz od kuće do škole, financijsku pomoć za prvašice, te povoljna ljetovanja i druge pogodnosti koje je sadašnji HNV omogućio učenicima. Nadam se i bilo bi jako dobro kada bi i novi saziv HNV-a uspio održati ovu postojeću razinu pomoći učenicima, ali i usavršio je. Primjećujem kako prilikom provođenja anketa i upisa djece u novu školsku godinu članovi HNV-a više ne izlaze na teren, ili to slabije čine i smatram to prostorom za poboljšanje u radu i prijekom potrebom! Malo djece upisuje nastavu na hrvatskome jeziku i potrebno je nešto učiniti po tome pitanju. Mi, roditelji koji već imamo djecu u takvim odjelima svjedočimo o njegovim pozitivnim stranama, ali to očito nije dovoljno. Potrebno je poboljšati promidžbu i informiranost ljudi o pravima i mogućnostima prilikom upisa djece u hrvatske odjele.

J. D. B.

**RAZGOVOR POVODOM OBNOVE
DOMA KULTURE U DONJEM TAVANKUTU**
**TOME VOJNIĆ MIJATOV,
POTPREDSJEDNIK SAVJETA MZ TAVANKUT**

Financijeri s našim novcem

Prije koliko vremena su radovi prve faze obnove Doma kulture urađeni i što je u toj fazi urađeno?

Prva faza obnove Doma kulture rađena je sredinom prošle godine, točnije u sedmom mjesecu 2013. U toj prvoj fazi obnove urađeno je ravnjanje – peglanje krova, ojačavanje postojećih rogova, izmjena svih letvica, postavljanje folije ispod crijepa, na manjem dijelu je zamijenjen crijep, dok je na većem dijelu krova stari crijep samo očišćen, probran i vraćen nazad. U prvoj fazi rekonstrukcije doma utrošeno je oko 2.200.000 dinara. Prvotno je bio planiran detaljan i temeljan pretres krova s kompletnom zamjenom crijepa, ali taj projekt je koštao 5.800.000 dinara, a rebalansom su smanjena sredstva za obnovu, pa se odustalo od temeljne zamjene kompletnog krova. Završetkom prve faze dom je zaštićen od daljnjeg propadanja i prokišnjavanja, mada je on i dalje nesiguran za korištenje i upotrebu.

Kada treba biti otpočeta druga faza i što će se u toj fazi raditi?

Zbog spore administracije Direkcije za izgradnju grada, druga faza rada je trebala otpočeti početkom šestog mjeseca, međutim po najavi Direkcije, od 15. rujna su trebali otpočeti radovi, iako saznajem kako do danas još nisu otpočeli. Nadamo se da će to svakako otpočeti ovih dana. U drugoj fazi obnove Doma trebaju biti otpočeti radovi na višem dijelu Doma kulture, koji obuhvaća veliku dvoranu, njegov predprostor, sanitarni čvor. Skidanje stropa, skidanje dosadašnjeg interijera, elektroinstalacije, vodovod, grijanje, rasvjeta, pozornica, hidro izolacija zidova, kompletna stolarija prozora i

vrata. Pošto su rebalansom smanjena financijska sredstva, u ovoj fazi neće biti obuhvaćeni podovi i fasada, iako se nadamo da će se ipak nekim rebalansom uspjeti naći sredstva kako bi se ta jedna cjelina mogla zatvoriti.

Kada se druga faza obnove završi, što je preostalo da Dom potpuno bude završen?

U sljedećoj fazi obnove obuhvatio bi se niži dio Doma, knjižnica, dvorana za konferencije i poslovni prostor, no sada trenutačno ne možemo govoriti o tome kada bi se to moglo nastaviti. Postoji još jedan projekt vezan za Dom kulture, tzv. *ambetuš*, za koji su pribavljene i sve dozvole. Financijska sredstva za to nisu predviđena u ovoj fazi. Da bi se to moglo završiti, za to ćemo morati konkurirati kod neki drugih fondova, jer je to takozvano proširenje, iako bi idealno bilo da se realizira sve odjednom.

Koliko je novca predviđeno za drugu fazu i tko je financijer obnove?

Prvim planom rasporeda proračunskih sredstava, za obnovu Doma je predviđeno 10 milijuna dinara, što je rebalansom smanjeno na šest i pol milijuna dinara. Direkcija za izgradnju grada je trenutačno jedini financijer obnove, a mi volimo često kazati kako su oni financijeri s našim novcem. Znamo kako Tavankut uveliko puni proračun od poreznih obveznika, pa se obnova praktički financira od našeg novca, a Direkciji za izgradnju je samo povjerenje to realizirati. Mjesna zajednica nije nikada do sada dobila novac za obnovu Doma od drugih tijela, kako pokrajinskih, tako ni republičkih. Prateći natječaje koji se raspisuju, nikada nije bilo mogućnosti aplicirati na druge



instancije u Republici za ovakve vidove adaptacija i obnove domova. Do sada nikad nismo aplicirali na IPA projekte, mada, ako se ukaže prilika i mogućnost i za tako nešto, siguran sam da ćemo i to raditi.

Koliko je Dom kulture od značaja za selo?

Dom kulture je od vitalnog značaja, mi u vodstvu Mjesne zajednice svi ističemo njegovu važnost. Selo je bogato raznim kulturnim događajima, u Tavankutu djeluju dva kulturno-umjetnička društva koja nemaju mogućnosti na kvalitetan način prezentirati neke svoje programe, osnovna škola također ima potrebu za ovim prostorom, političke stranke su aktivne, no većina njih nema svoje prostoriće, pa im je Dom kulture jedina lokacija gdje se oni mogu sastajati. Zbog toga je svima u interesu da se obnova Doma kulture što prije dovede kraju kako bi se u potpunosti mogla predati mještanima na korištenje.

Nakon obnove Doma koji su sljedeći prioriteti Mjesne zajednice na poboljšanju kvalitete življenja u Tavankutu?

Izgradnja mrtvačnice u Gornjem Tavankutu je odobrena početkom godine, nitko nas do sada nije obavijestio da se nešto po tome mijenja, pa se iskreno nadamo da će i izgradnja mrtvačnice biti realizirana ove godine na starom groblju. Jedan od najbitnijih projekata koji bi trebalo nastaviti jest uvođenje mreže vodovoda i kanalizacije. Samo središte sela ima dosta neasfaltiranih ulica, to bi se svakako moralo nastaviti, ali također i izgradnja pločnika i biciklističkih staza koje su od vitalne važnosti za povezivanje Gornjeg i Donjeg Tavankuta, te Ljutova. Možemo slobodno reći kako je Tavankut jedna od većih mjesnih zajednica, ali u razvojnog smislu je do sada bio poprilično zapostavljen.

I. D.



Bunjevci migrations (13th-17th century) / Migracije Bunjevaca (13-17. stoljeće / vek):

- - Core area of Bunjevci / Matično područje Bunjevaca
- - Dalmatian Bunjevci (migrated there in the 13th-16th century) / Dalmatinski Bunjevci (naselili se tamo u 13-16. stoljeću / veku)
- - Maritime-Lika Bunjevci (migrated there in the 17th century) / Primorsko-lički Bunjevci (naselili se tamo u 17. stoljeću / veku)
- - Danubian Bunjevci (migrated there in the 17th century) / Podunavski Bunjevci (naselili se tamo u 17. stoljeću / veku)

NEZNANJE NIJE OPRAVDANJE

Svoji, ili asimilacijski zalogaj

»Bunjevci nisu ni Srbi ni Hrvati, oni su svoji. Srbija ih kao takve sa zahvalnošću prihvata« rekao je predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić**, navodeći ovo kao razlog što se mašio lisnice i osobno platio tiskanje početnice što su je namijenili Bunjevcima koji se smatraju svojima. Med

tima di koji pridnjak još esapi i to da im je Srbija matična država. Av, čeljadi, štogod vam moram kasti, ako je i od svoji – ovo baš tušta je! Ni od čeg ne triba pritiravat!

Uostalom, kada je primio Bunjevce koji u Srbiji žive sa sviješću, da su kao pripadnici i baštinici bunjevačkog roda, uisti-

nu dio hrvatskog naroda, predsjednik Nikolić im je objasnio kako za njihove udžbeničke i ine potrebe nema novca u državnoj kasi. Premda su o njima, kao dijelu hrvatskog naroda, napisane cijele već knjižnice, slijedom obilja povijesnih tragova i svjedočanstava. Od mađarskog kralja **Bele IV.** koji naseljava naše

pretke u ovo podneblje nakon povlačenja hordi iz Mongolije (1241.), preko **Matijaša Korvina**, do zaključno sa najbrojnijom doseobom (1686.), nakon potiskivanja Osmanlija, u čemu smo i mi Bunjevci imali svoj udio, skupo ga plativši.

Na ovo se u XIX. stoljeću naslanja razdoblje buđenja nacio-

Nije nepoznato da je i naš zajednički bunjevački divan, novoštokavska ikavica, najrašireniji hrvatski dijalekt kojim se i danas služe u zapadnoj Hercegovini, Dalmaciji, Dalmatinskoj Zagori, Lici, Primorju, dijelu srednje Bosne, te u vojvođanskom i mađarskom dijelu Bačke, što nikada nisu osporavali ni vodeći srpski lingvisti, među inima i akademik Pavle Ivić

nalne svijesti s biskupom **Ivanom Antunovićem** i njegovom sljedbom. Nadalje procesi iz sedamdesetih godina XX. stoljeća, kada je preko 120 bunjevačkih prvaka i članova njihovih obitelji, platilo surovu cijenu vlastita pripadanja hrvatskom nacionalnom ozračju, riječju Matici hrvatskoj, a neki su završili i na robiji. Najzad, i u onom što su Bunjevci dobili, ili izgubili u ratnom bezumlju iz devedesetih godina XX. stoljeća, što će se tek utvrđivati. I je li nam matična država Hrvatska pružila sve što smo od nje, s razlogom, očekivali?

PROVJERLJIVE ČINJENICE

U tom kontekstu matična država nije puki sociološki iskaz koji se odnosi na državu iz koje potječe narod, etnos ili etnička skupina. Ona je zapravo domovina! I svi je imaju! I kada je nemaju, jer je netko tako u afektu odlučio! Sviđalo se to komu, ili ne svaki je čovjek na ovom planetu pripadnik nekoga naroda, etnosa ili etničke skupine, slijedom čega prepoznaje svoju matičnu državu. Ovo se odnosi i na one Bunjevce, koji je osporavaju i odbacuju, jer oni drže da su svoji! Premda i te kako dobro šnjotaju otkaleg smo (svi mi Bunjevci!) došli u ove krajeve i gdje nam je doista, bila a i sada je, matična država.

U podneblju što se već više od tisuć godina referira hrvatskim nacionalnim i državnim prostorom, a činjenice o tome provjerljive su u gotovo svakoj enciklopediji, leksikonu i u mnogim znanstveno utemeljenim povijesnim čitankama, uključujući i djela što su ih napisali istaknuti znalci iz redova drugih naroda poput, primjerice, **Joanne Rapacke**, autorice Leksykona tradycji chorwackich, Warszawa, 1997. (Leksikon hrvatskih tradicija, Zagreb 2002.).

Svojima jamačno, nije nepoznato da je i naš zajednički bunjevački divan, novoštokavska ikavica, najrašireniji hrvatski dijalekt kojim se i danas služe u zapadnoj Hercegovini, Dalmaciji, Dalmatinskoj Zagori, Lici, Primorju, dijelu srednje Bosne, te u vojvođanskom i mađarskom dijelu Bačke, što nikada nisu osporavali ni vodeći srpski lingvisti, među inima i akademik **Pavle Ivić** (V: Enciklopedija Jugoslavije, 6, 1990, str. 70, – P. Ivić Celokupna dela, knjiga III, S. Karlovci-N. Sad 1994.)

A GDJE SMO DO TADA BILI?

Svoji Bunjevci, u raznim prigodama i obljetnicama, ističu kako su svoju matičnu državu stekli u XX. stoljeću (25. 11. 1918.) kada su se plebiscitom (sic!) »zajedno sa Srbima i ostalim narodima prisajedinili sa teritorijima Banata, Bačke i Baranje kraljevini Srbiji.« Baš lijepo! A gdje smo do tada bili mi (u mal nisan kazo di)? Čak i ako nisu znali do kakvih su saznanja došli njihovi vjerski i ini čelnici i znalci, teško je povjerovati da je našim zajedničkim precima manjkala zdravorazumska predodžba o vlastitoj matičnoj državi?

Kada ne bi tako bilo, jamačno bi svoji, odavno već pred cijelim

svijetom objelodanili kada se to kod Bunjevaca, tijekom povijesti razbuktala ideja državotvornosti, kada se i kako probudila ona jedinstvena narodna snaga i iskazala potrebna energija političke volje koja uvijek i svugdje prethodi, a u konačnici presudno pridonosi stvaranju države? Pogotovu ako ona treba zakriliti svoje!

Daleko bio cinizam, doista držim, bilo bi lijepo, konačno, saznati imena svojih državotvoraca i razdoblja u kojem su živjeli? Napose, ime države koju su ti svoji stvorili, kao i činjenicu o tomu gdje se ona rasprostirala? Na kojoj geografskoj dužini i širini? Na kojem i kolikom teritoriju? Sa kolikim stanovništvom? Gdje su bili glavni grad i druga urbana središta svojih? Kojim su putovima i drumovima stizali u tu svoju državu? Tko su bili vladari; kraljevi i banovi svojih, a tek vojvode? Od kada i do kada? Itd.

Uostalom, nije li država nekoga naroda političko-pravna, međunarodno priznata upravna organizacija s punim ili ograničenim suverenitetom, s različitim oblicima vladavine i uređenja. S državnim granicama kojima je obilježeno prostiranje državnog prostora. S glavnim gradom, koji je u pravilu državno, pravno-upravno, vojno-policijsko, diplomatsko, gospodarsko, vjersko, kulturno,

jezikoslovno, znanstveno i svako drugo sjedište države. U njemu su u pravilu sveučilište, akademija znanosti, arhivi, knjižnice, kazališta, opera, balet, muzeji, galerije, tisak, časopisi i druge uljudbene institucije od presudnog značaja za opstanak naroda. Pogotovu ako su odlučili biti – svoji!

IMA LI BAR TRAČKA NADE?

Kao što je svima znano hrvatski i srpski narod imaju sve pobrojano, što ih čini narodom. A što je sa svojim? E, oni toga nemaju, budući da nisu ni Hrvati, ni Srbi.

Pa dobro, čeljadi, di ste se vi krenili brez tog bućura? I di nam se mogla skukuljit baš ta prćija? Nije dosta samo ajmečit se, ili gnušati i bijesno odricati nad svim što ima hrvatsku atribuciju. Mnogi među svojim koji su zanoćili kao Hrvati, a podizali se kao Bunjevci, znaju da se nije baš u tom mraku sve ovo zametnilo. Ima taj proces svoju pretpovijest još i prije nastanka Austro-Ugarske, iz razdoblja opterećenog hrvatsko-mađarskim trvenjima, potom u Kraljevini Jugoslaviji, opterećenoj hrvatsko-srpskim sukobima, što su se prenijeli i u Titovu Jugoslaviju. To se odnosi i na ovu najnoviju štaciju mučne bunjevačko-bunjevačke trakavice.

Ima li bar tračka nade, nečega što nije nalik osuđenosti na to teško vikovično bauljanje kroz buzalicu? Ima! Po prvi put se razgovijetno moglo čuti iz usta predsjednika **Ive Josipovića** da smo i mi Hrvati i te kako suodgovorni što se dio naših sunarodnjaka Bunjevaca ne prepoznaje unutar hrvatskog narodnog korpusa. Hoće li ovo zakašnjelo priznanje utrti put promjenama i boljitku? Teško je reći, premda bi svaki pozitivni iskorak i odmak od postojećeg stanja bio ohrabrujući i dobrodošao – oboma stranama.

Milovan Miković

ZNANOST O PRIPADNOSTI

Predsjedništvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, jedne od temeljnih institucija hrvatskog naroda i svih građana Republike Hrvatske, čija je uloga i čuvanje identiteta naroda, na sjednici održanoj 12. rujna, donijelo je slijedeću izjavu:

»Hrvatska etnička skupina Bunjevaca dijeli se u tri ogranka: dalmatinsko-hercegovački, primorsko-lički i podunavski. Ne zadirući u pravo pojedinaca da se izjašnjavaju o svojoj nacionalnoj pripadnosti, po podrijetlu, povijesti, tradicijskoj kulturi, običajima i jeziku – zapadno novoštokavskom i ikavskom – Bunjevci pripadaju hrvatskom nacionalnom korpusu«. Isto stajalište je prije više godina zauzela i Mađarska znanstvena akademija (Magyar Tudományos Akadémia), odbacujući stanovite tvrdnje i zahtjeve skupine Bunjevaca u Mađarskoj.



VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 19. do 25. rujna 2014.

19. RUJNA 1794.

Upravitelj pečuške školske oblasti upućuje **Antuna Bodnara** u slobodan kraljevski grad Maria Theresiopolis (Suboticu), sa zadaćom da ondje u Gramatikalnoj školi, tj. Gimnaziji otvori I. razred humanističkog smjera (poezis). Sljedeće godine otvoren je i II. razred (rethorika). Nastavu u ovoj subotičkoj školi tada pohađa 120 učenika.

19. RUJNA 1925.

Bunjevačko-šokačka stranka i Pučka kasina priredile su proslavu tisućite obljetnice Hrvatskog Kraljevstva, te u povodu toga upriličili otkrivanje spomen-ploče koju potpisuju sa: Bunjevački Hrvati. Desetak dana prije toga ovu znakovitu obljetnicu obilježilo je Sokolsko društvo, kada su o njenom značaju govorili pukovnik **Tomčić**, dr. **Ivo Milić**, te veliki župan **Dragoslav Đorđević**.

20. RUJNA 1777.

U posebno podignutoj zvonari pokraj kapele sv. Roka, u središtu grada, prvi put su se oglasila zvona koja je izradio pečtanski zvonoljevački majstor **Gol**.

20. RUJNA 1927.

Temeljem koncesije za prijevoz putnika motornim vozilima, gradska je uprava izdala odobrenje za obrt vlasniku autobusnog poduzeća **Károlyu Szabó Batancsu**. Autobusi su prometovali od 7 do 20,30 sati – od Gradske kuće do Senčanskog groblja, te od Gradske kuće do kemijske tvornice Zorka, i obratno. Uz 81 fijaker, također u funkciji javnog prijevoza, u tom razdoblju, gradom prometuje i oko 30 automobila.

21. RUJNA 1779.

U nazočnosti kraljevskog povjerenika izabran je prvi Magistrat (Gradsko vijeće) slobodnog kraljevskog grada Maria Theresiopolis, u sastavu: sudac **Luka Vojnić**, te vijećnici **Petar Josić**, **Károly Leopold Kovács**, **Albert Kopunović**, **Stipan Kulunčić**, **Josip Mamužić**, **Martin Mamužić**, **Šime Perčić**, **Šime Romić**, **Tomo Rudić**, **Nikola Szagmeister** i **Ivan Sučić**.

21. RUJNA 1957.

Objavlivanjem prve knjige u ediciji Mala biblioteka časopisa *Rukovet*, utemeljena je sustavna nakladnička djelatnost pri ovom književnom glasilu. Bila je to zbirka pjesama trojice mladih subotičkih pjesnika **Jakova Orčića**, **Ivana Pančića** i **Ante Zolnaića** pod naslovom 3 x 20. Knjigu je grafički uobličio slikar **Imre Sáfrány**.

22. RUJNA 1779.

Izabrani su činovnici mariaterezijanske (subotičke) gradske uprave. To su: **Mihovil Perčić**, komornik, **Josip Baić**, povjerenik, **Jakov Sarić**, staratelj Siroćadskog stola, te bilježnici **Đuro Beširević** i **Josip Vojnić**. Još prije ovoga izbora potvrđen je izbor **Antuna Parčetića** kao glavnog bilježnika. Vrtar je **Danijel Fodor**, a rukovatelj pošte **István Andor**. Također je izabrano 10 kaplara i 7 pandura, odnosno vojnika.

22. RUJNA 1996.

Koncelebriranom misom, koju je predvodio sarajevski kardinal **Vinko Puljić**, održana je središnja proslava 100. obljetnice crkve svetog Roka u Keru. Njena

izgradnja je započela 1894. godine, a okončana je 1898. godine.

23. RUJNA 1982.

Umro je arhitekt **Baltazar Bolto Dulić**, privatni projektant, inženjer u državnim željeznicama, predavač u Građevinskoj školi, te Višoj građevinskoj školi, predsjednik Društva inženjera i tehničara Subotice (1945. – 1954.). Projektirao je više desetina zgrada, industrijskih objekata, javnih zdanja, crkava i dr. Bavio se restauratorskim zahvatima u Subotici, širom Vojvodine, Crne Gore i Makedonije.

23. RUJNA 2007.

U Ljutovu je položen temeljni kamen za crkvu svetog Križa. Idejni projekt je djelo mr. arh. **Ante Rudinskog**, a glavni je projektant inž. **László Király**.

24. RUJNA 1902.

Sudbeni stol u Segedinu osudio je **Pavla Bačića** na šest mjeseci zatvora i 200 kruna globe stoga što je i tjedniku *Neven*, u oštro intoniranom članku, osudio politiku zapošljavanja tadanje uprave, školstva i administracije, budući da njome uskraćuje prava bunjevačkim Hrvatima. Bačić se dragovoljno prihvatio autorstva inkriminiranog članka, čiji je stvarni autor zapravo bio urednik *Nevena* **Mijo Mandić**.

24. RUJNA 1984.

Premинуo je **Blaško Vojnić Hajduk**, pjesnik, publicist, bibliograf, leksikograf, dugogodišnji ravnatelj Gradske knjižnice u Subotici, koji je od jedne relativno skromne gradske knjižnice stvorio bogatu knjižnicu od preko 300 tisuća knjiga, rukopi-

sa i dr. Uz dvije zbirke pjesama što ih je objavio, najčitanije mu je djelo: *Moj grad u davnini – Subotica* (1391.– 1941.). Rođen je 3. veljače 1910.

25. RUJNA 1704.

Nakon neuspjela pokušaja osvajanja segedinske utvrde, koju su branili graničari Subotičkog vojnog šanca, ustanici **Ferencza Rákóczyja** bili su prinuđeni na povlačenje, te je 25. rujna sklopljeno primirje. Zahvaljujući tome veći dio izbjeglica mogao se vratiti na svoja ognjišta i posjede. Naši su ljudi odmah prionuli oranju i obradi zemlje, ponadavši se kako je s porazom tzv. kuruca, došao kraj patnjama. No, nije tako bilo.

25. RUJNA 1885.

Peštansko ministarstvo potvrdilo je pravila i program djelovanja Subotičkog općeg obrtničkog udruženja, za čijeg je predsjednika izabran dr. **Nikola Milašin**.

25. RUJNA 1925.

Na poticaj subotičke akademske omladine utemeljen je *Hrvatski sokol*, čiji je cilj bio prosvjetni i tjelesni odgoj muške i ženske mladeži. Prvi predsjednik bio je **Josip Vuković Đido**, a kasnije **Ivan Ivković Ivandekić**.

25. RUJNA 2007.

U Čitaonici Gradske knjižnice predstavljena su dva najnovija romana istaknutog voždanskog hrvatskog stvaratelja **Tomislava Ketiga**. Prvi, *Velebitski orao*, objavljen nakladom NIU *Hrvatska riječ*, i drugi – *Duga senka svitanja*, u izdanju novosadske kuće *MiR Živana Berisavljevića*.

POGLED S DRUGE STRANE: ŠTO JE ČIJE?

Ovogodišnje prekrajanje mirovina

Ako je suditi po najavama o smanjenju mirovina – ona nije osobni prihod, niti osobno vlasništvo. Ona je državna i može se prekrajati kako se hoće, zato što se mirovine iz posljednjih desetljeća upropaštenog mirovinskog fonda, ne mogu isplatiti, već se to čini dijelom i iz proračuna. Ako se isplaćuju iz proračuna, onda su, valjda, državne i može se oko njihovog iznosa i smanjenja (nikako povećanja) cijelo ljeto s produžetkom u jesen raspredati, najavljivati i raznim govornim manipulacijama pripremati jedna tako teška mjera štednje (!), koja će, vjerovali ili ne, pogoditi gotovo sve generacije. Ne samo umirovljenike već i mnoge mlade koji se zbog nezaposlenosti, malih plaća, kreditne nesposobnosti i brojnih drugih životnih razloga moraju osloniti na ispomoć umirovljenika u obitelji.

NIŠTA VIŠE NE RADITE ZA MENE

Iako se može učiniti kako je najava rezanja ionako niskog standarda u javnosti dočeka tiho, čak i neobično tiho, po svemu sudeći društvene mreže preuzele su prostor reagiranja. Tehnologija koja je osvojila svijet i učinila jednostavnom komunikaciju s kraja na kraj planeta, ima ipak manu. Ljudi se, ustvari, dopisuju, a nema tona, nema glasa, ne znamo tko vrišti, a tko šapuće, što izrečeno bitno razlikuje. U neka bivša vremena bez interneta i internetskih društvenih mreža, povremeno bi negdje, ipak, »provrištali« javno, na trgu, ispred neke institucije, u tvorničkom dvorištu... Ima toga još ponegdje i ponekad, ali je najšire i najraširenije područje reagiranja posredstvom interne-



ta, a tamo tona nema. Tako sljedeći internetski komentar jedne Subotičanke svatko može pročitati po vlastitom nahodanju i uz pretpostavljeni ton: »Molim sve na čelu države neka prestanu raditi sve što rade za mene kao građanku. Dosta su učinili... Euro skače, mirovine i plaće će smanjiti, nezaposlenost raste, sve je poskupjelo, i ovo malo što primamo je obezvrijeđeno. Mislim... dosta mi je od svih, za mene neka više ništa ne rade.«

Cijeloljetno vaganje s načinom kojim će se saopćiti oduzimanje od onih koji su već svakako na rubu egzistencije, a i ispod ruba minimuma kvalitetnog života, kvalificiraju manipulacijom. Tj. specifičnim vještinama priopćavanja doziranih informacija javnosti. Pogotovu kada se saopštava kako će smanjivanje prihoda biti, ali uz veliki trud donositelja takve odluke o što

manjem postotku umanjivanja! Komentirajući način obraćanja javnosti s predumišljajem o efektu, navode sljedeći (školski) primjer: »Ne sviđa mi se tvoja nova frizura.' Ta rečenica je vrlo gruba i može izazvati negativne emocije kod osobe kojoj se obraćate. Dodavanjem rečenice s pozitivnim značenjem možete umanjiti njezinu negativnost. 'Ne sviđa mi se tvoja nova frizura, ali mnogo mi se dopada tvoja nova majica'. Toliko o ulozi riječi ali.

JESU LI MIROVINE DAR DRŽAVE?

Možda više od prezentiranja proteklih mjeseci različitih postotaka umanjivanja, kao testa oblika efekta u javnosti, pogađa zamjena teza koja je uveliko na snazi, i oko spomenutog umanjivanja mirovinskih primanja, a isto tako i u obrazloženjima primje-

ne novih mirovinskih propisa na zaposlenike, kojima se odgađa starosna granica umirovljenja. U oba slučaja dojam slušatelja je kako država daruje mirovine, a ne kako je to pravo stečeno minulim radom i uplaćenim doprinosima za mirovinsko osiguranje tijekom svih desetljeća staža, tj. mirovina je zarađeno pravo.

Država je svojevremeno upropastila snažan Fond PIO, ali se do raščišćavanja te odgovornosti još nije stiglo, kao ni do odgovornosti za sve upropaštene gospodarske subjekte u pljačkaškoj privatizaciji i tisuće financijski upropaštenih obitelji.

Po Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju, čija će primjena uskoro početi, predviđeni su »kazneni penali« za umirovljenje prije navršenih 65 godina života po 0,34 posto mjesečno, bez obzira na puni propisani radni staž. Jedno od obrazloženja je kako osiguranik koji prije navršenih 65 godina ode u mirovinu – duže ju prima. Diskriminirani su oni koji su počeli raditi mladi, s 20 godina i manje. Čovjek koji ima 40 godina radnog staža i 60 godina starosti bit će kažnjen umanjivanjem mirovine, u odnosu na osiguranika koji je isto tako četiri desetljeća uplaćivao doprinose, ali u mirovinu odlazi nakon 65.

Trpimo li kolektivni stres pod odlukama i informacijama koje udaraju svakome po džepu? Iako smo »rašiveni« i istraumatizirani već po svim šavovima. Jer, ako je na udaru ono što nam je važno, a egzistencija pojedinca i obitelji pripada upravo prioriteta, pojavu prati osjećaj visokog stresa. Dovoljno je izaći na ulicu i pogledati zamišljena lica prolaznika.

Katarina Korponaić

VOJVOĐANSKI GOSPODARSTVENICI I PREDSTAVNICI PROJEKTA »BOGATSTVO RAZLIČITOSTI«

Predstavljanje u Sloveniji po drugi put

Vojvođanski su gospodarstvenici predstavili svoje usluge i proizvode minulog vikenda, na 47. međunarodnom sajmu zanatstva i male privrede »MOS« u Celju. Među 24 kompanije koje su izlagale, bili su i udruge šokačkih i bunjevačkih Hrvata iz Monoštoru i Tavankuta, kroz projekt »Bogatstvo različitosti«.

Nastup svih izlagača realiziran je u organizaciji Pokrajinskog tajništva za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, koje već devetu godinu zaredom omogućuje gospodarstvenicima iz Vojvodine ostvariti nove poslovne kontakte. Sajam je održan u razdoblju od 10. do 15. rujna. Izlagači su odabrani provođenjem javnog poziva, a zastupljene su bile kompanije s najširim spektrom gospodarskih djelatnosti. U petak 12. rujna organiziran je Dan Vojvodine, kojemu je domaćin bio pokra-



jinski tajnik **Miroslav Vasin**. Štand AP Vojvodine posjetili su i najviši dužnosnici Republike Slovenije, među kojima i predsjednik Republike Slovenije **Borut Pahor** i predsjednik Vlade **Miro Cerar**, te predstavnik Veleposlanstva Republike Srbije u Ljubljani **Srđan Nedeljković**.

Tridesetak predstavnika sela iz projekta »Bogatstvo različitosti«, Podunavskog turističkog klastera *Istar21* iz Novog Sada sudjelovalo je u defileu u narodnim nošnjama, predstavljajući

multietničnost, multinacionalnost i multikonfesionalnost Vojvodine. Šarenilo narodnih nošnji privuklo je ogromnu pozornost svih posjetitelja sajma, a svoje tradicijsko ruho predstavili su sudionici iz Monoštoru, Tavankuta, Banoštoru, Turije, Selenče, kao i vinari i drugi turistički obrtnici locirani kraj Dunava u Vojvodini. Na velikoj sajamskoj bini u 13 sati vojvođanski duh predstavio je sastav »Garavi sokak«, u društvu Bogatstva različitosti.

Tu aktivnostima nije bio kraj, u večernjim satima u hotelu Terme Laško održana je prezentacija turističke ponude Vojvodine, uz tradicionalnu hranu i najbolja vina iz ovoga kraja. Također su predstavljani i zanatski proizvodi, vina i suveniri koji obilježavaju spomenuta sela. Monoštorci su predstavili drvene čamce koje izrađuje ZR »Čamci Rang«, drvene klompe **Ivana Kovača**, proizvode iz Etno kuće »Mali Bodrog«, te promidžbene materijale i konkretne ponude za goste. Sudionici iz Tavankuta za ovu prigodu predstavili nakit i slike od slame, dok su se tu našle i različite dekorativne rukotvorine »Majkine radionice« iz Banoštoru.

Opći zaključak i gostiju i domaćina sajma bio je kako je neophodno nastaviti s uspješnom suradnjom između ovih dviju regija.

Z. Mitić

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA XIV. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Subotica, 28. 09. 2014. u 20 sati
u Sportskoj dvorani Tehničke škole
»Ivan Sarić«, (MEŠC) u Subotici

Karte u preprodaji na mobitel: 060 016 11 67

Karte na dan Festivala na ulazu u
Sportsku dvoranu. Cijena: 250 dinara



FESTIVAL POMOGLE:



MEĐUSAJAMSKI SPONZORI:



MLADI TAMBURAŠI IZ SRIJEMSKE MITROVICE

Tamburaški orkestar *Vesela Mašina*

Gostuju po cijeloj Vojvodini, ali i po Republici Hrvatskoj, nastupaju na tamburaškim festivalima, ali kako kažu, najviše odrađuju gaže na slavljima

Veselom mašinom Srijemci uglavnom nazivaju kotao za pečenje raki-je. Ali mladići iz Srijemske Mitrovice dosjetili su se tako nazvati svoj tamburaški orkestar koga čine momci: **Josip Dujčić, Miroslav i Marko Barat, Igor Lamešić, Damir Buha i Vukašin Starčević.** Iako su veoma mladi, najmlađi Igor ima tek 18 godina, a ostali između 24 i 27 godina, počeli su svirati još 2005. godine. Najprije su svirali u tamburaškom orkestru pri Hrvatskom kulturnom društvu Srijem – Hrvatski dom, gdje su, kako kažu, naučili najviše.

»Prve pjesme naučili smo pri Hrvatskom kulturnom društvu, a kasnije smo odlučili sami nastaviti svirati i osnovati tamburaški orkestar. Taj tezgaraški posao uspjeli smo svladati uz starije kolege, s kojima smo svirali po kavanama i slavljima. Ekipa u našem orkestru se mijenjala, a danas nastupamo u sastavu: Miroslav Barat svira kontru, njegov brat Marko bas, Igor Lamešić svira bas prim, Damir Buha je harmonikaš, a Vukašin Starčević svira bubanj. Imamo i tu električnu varijantu s bubnjem, jer se danas od tamburaša traži da znaju svirati sve, tamburaške i starogradske pjesme, ali i narodnu, zabavnu, pa i rok muziku«, objašnjava Josip Dujčić, šef orkestra, koji u *Veseloj mašini* svira bas prim i glavni je vokal.

KRIZA UDARA I PO DŽEPU SVIRACA

Ekonomsku krizu osjećaju i ovi mladi umjetnici i kako ističu, novčanici su im poslije tezge uglavnom tanki, jer je, kako navode, u posljednje vri-

jeme posla sve manje: »Desi se da imamo posla tri vikenda za redom i da se dobro zaradi, pa onda nekoliko tjedana ne sviramo nigdje. Nemamo kontinuitet. Mladi smo i osim Damira nitko od nas nema još uvijek svoju obitelj, tako da ono što se zaradi od muzike, bude dovoljno za momački život. Jasno je da ljudi nemaju novca. Mi sviramo po

Kada odemo negdje na slavlje, naručimo jednu pjesmu i to je to«, kažu nam Josip i Miroslav.

GOSTOVANJA U SRBIJI I HRVATSKOJ

Mladi tamburaši iz Srijemske Mitrovice gostuju po cijeloj Vojvodini, ali i po Republici Hrvatskoj, nastupaju na tambu-

Barat i navodi da na festivalima uglavnom sviraju za svoju dušu, ali i to se ponekad može izjaloviti ukoliko publika ne odreagira kako treba, a to je onda najgore.

Na kraju razgovora s ovim veselim momcima pitali smo ih koje pjesme najčešće sviraju i na kojima su najviše zaradili?

»Pjesme koje sviramo i po nekoliko puta za večer su



ugovorenoj cijeni - 1000 dinara po sviraču i ostalo ono što zaradimo usput, a toga je sve manje. Bilo je svirki i kada smo bili u minusu i potrošili i više nego što smo zaradili tu večer. Kada smo počeli svirati, starijim se kolegama u to vrijeme, kada je bilo više para, nije dalo svirati pratnje svatova, pa su nas slali na te tezge. Radili smo bez honorara, ali smo s lijepim parama izlazili. Sada zaradimo svaki tih 1000 dinara i još možda svaki toliko, i to je to. A ranije je bilo da smo izlazili i sa po 200 eura po tamburašu. A sve to vidimo i po sebi.

raškim festivalima, ali kako kažu, najviše odrađuju gaže na slavljima.

»Jedno vrijeme smo svirali u Valjevu, gdje nije mnogo zastupljena tamburaška muzika i tamo su nas odlično prihvatili. Pripremali smo se i za *Tamburaški festival* u Deronjama, a čak imamo i jednu autorsku kompoziciju, ali je festival otkazan. Sljedeće se godine planiramo prijaviti za tamburaški festival u Petrovaradinu, a već dvije godine sviramo na trgu u Srijemskoj Mitrovici za doček Nove godine«, kaže Miroslav

Miljacka Halida Bešlića i Ova noć Miroslava Ilića, dok se kod, što bi se reklo, 'domaćih Srijemaca' svira pretežno tamburaška skladba. Na pjesmi *Iz Bingule Rada* smo jedanput zaradili 30.000 dinara, jer smo je pjevali jednom momku čak devet puta«, pričaju članovi *Vesela mašine*. I dok ovi mladi, perspektivni momci čekaju neka bolja vremena, osim na slavljima i svadbama, sviraju povremeno u Hrvatskom domu u Srijemskoj Mitrovici gdje, kako kažu, sviraju za sve Mitrovčane.

S. Darabašić

RESTITUCIJA NA DJELU

Dio palače Prokes vraćen nasljednicima!

Naturalna restitucija bilježi prve korake, poslovne prostore, zgrade i zemljište počeli su vraćati starim vlasnicima, to jest njihovim nasljednicima

Restitucija na lokalnu, konkretno u Subotici, krenula je odlučnim koracima. Kako Hrvatska riječ saznaje, dio palače Prokes vraća se pravnim nasljednicima! Prije desetak dana su prema pravomoćnim odlukama predstavnici novih vlasnika obišli prostor i upoznali sadašnje korisnike s novim razvojem događaja. Naime, Grad Subotica je kao bivši titular tih prostora bio, temeljem sudske odluke, primoran vratiti ih prijašnjim vlasnicima, to jest njihovim nasljednicima. Prvi rujan dakle nije bio samo Dan grada i početak nove školske godine, već i dan kada se kotač restitucije zakotrljao na primjeru jednog od najznačajnijih objekata u gradu.

DJELOMIČNO RJEŠENJE

Odvjetnica **Ruža Dulić**, kao zastupnica novih vlasnika, bila je spremna na licu mjesta dati izjavu za naše novine:

»Dobili smo djelomično rješenje, poslovni prostori se ovom prigodom vraćaju, a novi vlasnici zaključuju sa svim zakupcima ugovore pod istim uvjetima pod kojima su radili i do sada, a radi se o 5 lokala u prizemlju zgrade. Toliko vam mogu za sada reći«, izjavila je odvjetnica Dulić. Ona se ovim pitanjem bavi već dulje vrijeme, podsjetimo samo kako je prije tri godine sudjelovala na sastanku s tadašnjim potpredsjednikom Vlade Srbije **Božidarom Đelićem** ispred Udruge za obnovu trgovačkog fonda.



Što se palače Prokes tiče, ona je spomenik kulture i nastala je kao najamna zgrada godine 1887./88. godine po projektu **Geze Kocke** u neorenesansnom stilu. Zauzima cijeli blok i izlazi na tri ulice.

DUG PUT

Ali, da bi se došlo do ovog rješenja valjalo je prijeći dug put. Konkretizacija je visila u zraku zadnje dvije godine. Ravnatelj Historijskog arhiva u Subotici **Stevan Mačković** već je tada izjavio kako su se nasljednici nekadašnjih bogatih subotičkih obitelji obraćali ovoj instituciji za pribavljanje potrebnih dokumenata. Radi se o nasljednicima ljudi kojima je poslije 9. ožujka 1945. godine imovina oduzeta temeljem propisa o agrarnoj reformi, nacionalizaciji, sekvestraciji, akata o podržavljenju i slično. Na području sjeverne Bačke podnesen je 721 zahtjev vezan za proces restitucije, od čega 207 iz Subotice. Ipak, stanje je daleko od idealnog. Na to je proljetos ukazao i zrenjaninski biskup **Ladislav Német**, rekavši kako je prema podacima Agencije za restituciju Katoličkoj crkvi od

2006. do danas vraćeno oko 10, a drugim crkvama oko 90 posto imovine.

SLUŽBENI PODACI

Spodacima je izašla i Agencija za restituciju Republike Srbije. Do početka rujna je ukupan broj

održanih i zakazanih rasprava 8.240, od čega u područnoj jedinici Beograd 3.625, Novi Sad 1.957, Kragujevac 1.640 a Niš 1.018. Objavljen je i pregled vraćene imovine do 5. rujna tekuće godine.

Nikola Perušić

Na osnovu članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja, Subotica - Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta DOO »GEO EXPERT« Subotica, Braće Jugovi br.9/1 ovlašten od strane DOO RETAIL PARK SUBOTICA, ul.Tuk Ugarnice bb. Subotica podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja projekta IZGRADNJA POSLOVNOG KOMPLEKSA »Retail park Subotica« koji se planira na katastarskoj parceli 14774/2 ko Novi grad.

Planirani poslovni objekt namijenjen je trgovačkoj (prodajnoj) djelatnosti. Objekt je prema idejnom rješenju koncipiran u obliku potkove koja formira poluatrijumski prostor. Ovaj prostor namijenjen je za parkiranje i pejzažno uređenje.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja II kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 18.09.2014 do 28.09.2014, u vremenu od 10 do 12 h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene uticaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom organu.

Na osnovu člana 133. Zakona o socijalnoj zaštiti (»Službeni glasnik Republike Srbije«, br. 24/2011) i člana 32. Statuta Gerontološkog centra, Socijalno-zdravstvene ustanove za zbrinjavanje odraslih lica iz Subotice, Upravni odbor Gerontološkog centra raspisuje

NATJEČAJ ZA IMENOVANJE DIREKTORA

Pravo sudjelovanja na Natječaju ima državljanin Republike Srbije koji je stekao visoko obrazovanje na studijama drugog stupnja (master akademske studije, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine i odgovarajući akademski odnosno stručni naziv utvrđen u oblasti pravnih, psiholoških, pedagoških i andragoških znanosti, specijalne edukacije i rehabilitacije, socioloških, političkih, ekonomskih ili medicinskih znanosti, i ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

Kandidat za Direktora Ustanove je dužan da, prilikom prijavljivanja na Natječaj, podnese sljedeću dokumentaciju:

Svojeručno potpisanu biografiju u dva primjerka;

izvod iz matične knjige rođenih (original, izdat nakon raspisivanja natječaja);

uvjerenje o državljanstvu (original, izdato nakon raspisivanja natječaja);

fotopreslik osobne karte;

uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti (izdato nakon raspisivanja natječaja);

uvjerenje o stečenoj stručnoj spremi (ovjerena fotopreslik diplome);

potvrdu o radnom iskustvu u struci;

program rada za mandatni period, koji razmatra Upravni odbor u postupku davanja mišljenja za imenovanje direktora i

uvjerenje da nije podignuta optužnica koja je stala na pravnu snagu, niti se vodi istraga odnosno kazneni postupak protiv kandidata (izdato nakon raspisivanja natječaja).

Prijave se dostavljaju u roku od 15 dana od dana objavljivanja Natječaja u dnevnim i nedjeljnim listovima Subotičke novine, Magyar Szo, Hrvatska riječ i Dnevnik (računajući od datuma posljednjeg objavljenog oglasa). Prijave slati u zatvorenoj kuverti na adresu »Gerontološki centar, Aleja Maršala Tita 31, Subotica« s naznakom »Za Natječaj za imenovanje direktora – ne otvaraj«, uz navođenje imena i prezimena kandidata i adrese stanovanja, a Upravni odbor Ustanove iste će razmatrati u roku od 5 dana od dana završetka Natječaja.

Direktora imenuje Vlada Autonorne Pokrajine Vojvodine na osnovu sprovedenog Natječaja, a po pribavljenom mišljenju Upravnog odbora, na mandatni period od četiri godine.

Neblagovremene i nepotpune prijave se neće razmatrati.

zamjenik predsjednika Upravnog odbora

Borislava Aladžić

s.r.

Na osnovu članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04,36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta DOO »NORTH Engineering« Subotica, Park Rajhl Ferenc br.7, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja projekta NADZEMNI REZERVOAR I INSTALACIJE TNG (Tečnog naftnog plina) ZA OBJEKTE HALA 1, HALA 2, HALA 3 i HALA 4.1 u Industrijskoj zoni Mali Bajmok na katastarskim parcelama 33964/1 33964/11 i 33964/13 ko Donji grad.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja II kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 18.09.2014 do 28.09.2014, u vremenu od 10 do 12 h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom organu.

TJEDAN U BAČKOJ

U tom Somboru svega na volju

U prvoj polovici ove godine proračun Grada Sombora punio se mnogo sporije nego što se očekivalo, pa se umjesto 50 posto planiranih sredstava od ukupno 2,7 milijardi dinara u kasu »slilo« tek 35 postotaka. Opravdanje za to nađeno je u smanjenju prihoda od poreza na zarade i to zato što je država smanjila oporezovani dio zarada, pa time umanjila i proračunske prihode. Kako pokrpiti proračunske rupe izazov je pred kojim se idućih mjeseci nalazi gradska administracija. A rješenje je vrlo jednostavno – naplatiti sva dugovanja koja postoje prema gradskom proračunu. Kako se čulo ovih dana, i nisu ta dugovanja mala – čak 1,2 milijarde dinara, a duguje se za zakup poljoprivrednog zemljišta, zakup poslovnog prostora, građevinsko zemljište... Koliko je vremena trebalo da se tolika dugovanja nagomilaju, zašto nisu naplaćena, ima li uopće prave evidencije recimo o općinskim lokalima, njihovom broju, površinama, zakupcima? Sve su to pitanja koja se nameću kada se čuje brojka od 1,2 milijarde dinara.

I kada već govorimo o novcu iz proračuna i milijardama dinara, i podatak da u somborskim javnim poduzećima i ustanovama i Gradskoj upravi ima 1.882 uposlenika, a njihova prosječna plaća je od 30.000 dinara, koliko u prosjeku primaju u Galeriji »Milan Konjović«, do skoro 65.000 dinara koliko u prosjeku zarade u somborskoj Toplani. E, sada se ja pitam – što će biti od najavljene racionalizacije, platnih razreda i tome sličnih priča. Umjesto toga i dalje poneki zaslužni aktivist »osvane« na »državnom poslu«. Iskreno se nadam da mladi Somborci, studenti deficitarnih struka koje će stipendirati Grad Sombor, neće za nekoliko godina kada okončaju studij uz diplomu fakulteta morati priložiti i stranačku iskaznicu, ne bi li dobili posao. Porazno bi bilo da se farmaceuti, profesori matematike, njemačkog jezika, inženjeri, uz fakultetsku diplomu moraju »dokazivati« i stranačkom pripadnošću.

Dok sve ovo pišem, ipak ne nosim zaštitnu masku, kako vjerojatno misle svi oni koji su prije nekoliko dana gledali prilog na jednoj nacionalnoj televiziji o somborskoj kafileriji. Neupućeni gledatelji stekli su dojam kako mi u Somboru zbog smrada iz kafilerije ulicama hodamo s maskama i ne izlazimo iz kuća osim kada baš moramo. Ispade tako, viđeno na »malim ekranima«, da smo maltene pod opsadnim stanjem. Istine radi, nije da nema neugodnih mirisa, ili bolje rečeno smrada, ali ništa više nego svih proteklih desetljeća koliko traje problem s kafilerijom. No, u Somboru ljudi ulicama idu bez maski i ne drže zamandaljene prozore.

Z. V.

OSIGURAVAJU LI SRIJEMCI KUĆANSTVA OD RIZIKA POPLAVE I KOLIKO?

Bez kulture osiguranja

Sigurno je da bi mnogima bilo lakše da su kuće koje su nastradale u poplavama bile osigurane, ali u Srbiji prema dobivenim informacijama, osiguranje kućanstava od prirodnih katastrofa je na veoma niskoj razini

Svibanjske su poplave iza nas, međutim ne može se sa sigurnošću tvrditi da ih neće biti više, s obzirom na velike količine kiše u proteklih nekoliko dana i ponovno poplavljena područja u pojedinim regijama. S obnovom nastradalih kućanstava se počelo, a koliko će državu koštati posljedice ovogodišnjeg nevremena, još uvijek se točno ne zna. Sigurno je da bi mnogima bilo lakše da su kuće koje su nastradale u poplavama bile osigurane, ali u Srbiji je, prema dobivenim informacijama, osiguranje kućanstava od prirodnih katastrofa na veoma niskoj razini. Istraživali smo postoji li u Srbiji »kultura osiguranja«, ili o tome građani, poljoprivrednici, poduzetnici i vlasnici kompanija razmišljaju kada ih zadesi poplava i traže od države da im pokriju štetu.

VELIKI GUBICI POSLJEDNJIH GODINA

Prema dostupnim podacima, u svijetu prirodne katastrofe godišnje prouzrokuju gubitke od 222 milijardi dolara, a prirodne katastrofe posebno se intenziviraju u posljednjih nekoliko godina, a najrazornije nesreće se događaju u regijama koje su vrlo malo pokrivene osiguranjem. Pojedine zemlje čak uvode obvezno osiguranje od elementarnih nepogoda, dok se u Srbiji o tome još uvijek ne razmišlja. U slučaju kada se proglašuje elementarna nepogoda, ugroženi mogu računati na pomoć države, a država uglavnom nema novca. S obzirom na činjenicu da su elementarne nepogode postale ozbiljna prijetnja, u osiguravajućim kompanijama ističu kako bi se ovoj

vrsti osiguranja trebalo posvetiti više pozornosti. Tako na primjer DDOR osiguranje Novi Sad osigurava kućanstva, stvari u kućanstvu, svu pokretnu i nepokretnu imovinu i, kako ističu, osiguranje građevinskih objekata od rizika od elementarnih nepogoda je jako zanemareno kod stanovništva: »DDOR Novi Sad u svojoj

Razlozi su, pretpostavljam, ekonomske prirode, iako taj paket nije skup. Naprimjer, za stan od 50 četvornih metara ovisno o tome kako je opremljen, premija bi bila negdje oko 5.600 dinara na godišnjoj razini u 12 rata. Mislim da to nije skupo, ali ljudi nisu zainteresirani, a prije svega mislim da se nismo naučili osi-

ji niti kultura osiguranja, niti prava informacija da to uopće nije skupo. Neke zemlje, poput Turske i Rumunjske, uvele su obvezno osiguranje od prirodnih katastrofa i to su uradile poslije katastrofalnih zemljotresa, kada se država suočila s ogromnim troškovima za pokriće štete. Nakon ogromnih šteta u



ponudi ima dosta paketa koji osiguravaju imovinu. Najznačajniji je paket u ovoj priči konkretno za poplave onaj koji smo nazvali *Moja kućica*, gdje prati osiguranje građevinskih objekata: stanova, domova, vikendica, a pokraj toga se može pokriti i osiguranje pokućstva, slika, vinograda, voćnjaka, dakle i osiguranje u poljoprivredi. Ono što je interesantno, mi na području filijale Šid nudimo taj paket, međutim i prije ovih poplava jako je malo bilo odziva, a što je još interesantnije, poslije poplava mi imamo rast prodaje tog paketa, međutim ne na poplavljenim i ugroženim područjima.

guranju iako naši radnici obilaze teren i nude taj paket, malo je interesa, a najmanje na poplavljenim područjima. Da su stanovnici s poplavljenih područja imali polise osiguranja, imali bi danas pravo na novčanu naknadu i sada bi već sanirali svoje poplavljene stambene objekte«, ističe **Nikola Torma**, zamjenik direktora filijale DDOR Novi Sad u Šidu.

STANOVNIŠTVO BEZ PRAVE INFORMACIJE

U osiguravajućim kućama također ističu kako je problem taj što kod stanovništva ne posto-

Rumunjskoj, koja se procjenjuje na 0,6 posto BDP-a, što je više od 950 milijuna eura, ta je zemlja uvela obvezno osiguranje od poplave, zemljotresa i klizišta. U ovisnosti o materijalu od kojeg je izgrađena kuća, za osiguranu sumu od 20.000 eura plaća se godišnja premija od 20 eura, odnosno 10 eura za upola nižu osiguranu sumu. Tko ne uvede ovu vrstu osiguranja, platit će kaznu od 23 do 116 eura.

RIZIK POPLAVE I BUJICE

I u Dunav osiguranju se može osigurati kuća ili stan od rizika poplava. Rizik poplave i bujice je

ANKETA: Jeste li osigurali svoju imovinu od elementarnih nepogoda?

SLAVKO ZAHORJANSKI, ŠID: »Nisam nikada do sada osiguravao svoju imovinu. Supruga i ja smo jedino životno osigurani i od mirovine nam se odbija određeni iznos. Ne bih se osiguravao od poplave, jer smatram da nema potrebe s obzirom da živimo na višem dijelu grada, tako da mislim da ne bismo bili ugroženi u slučaju poplave.«

SLAĐANA MARIJANOVIĆ, BAČINCI: »Nisam nikada do sada osiguravala svoju imovinu, mada sam sada poslije ovih poplava razmišljala o tome. Iako u Bačincima nije bilo poplavljenih kuća, ja bih to sigurno uradila, jer nikada se ne zna, a i u posljednje vrijeme vremenske prilike se mijenjaju, tako da poplave vrlo lako mogu ugroziti i naše kuće.«

SMILJA DARABAŠIĆ, GIBARAC: »Nisam nikada osiguravala kuću od poplava. Sada nakon svibanjskog nevremena vjerojatno bih, ali i od ostalih posljedica nevremena, jer nikada se ne zna kada će biti ovakve vremenske neprilike. Suprug i ja smo jedino životno osigurani.«

dopunski rizik koji može, a ne mora se ugovoriti uz osnovno osiguranje kuće ili stana od požara, plaćanjem dodatne premije. Ovaj se rizik može ugovoriti na punu sumu osiguranja – na vrijednost građevinskog objekta ili na sumu prvog rizika – unaprijed utvrđena gornja granica obveze osiguravača, u visini najveće pretpostavljene štete koju određuje osiguranik. Može se ugovoriti i osiguranje objekta sa svim dijelovima, temelji, podrumski zidovi, ugrađena instalacija i oprema, kao i osiguranje stvari kućanstva s dopunskim osiguravajućim pokrićem za ličenje, razne zidne i podne obloge, kao i stakla na prozorima i vratima. Na cijenu osiguranja svakako najviše utječe građevinska vrijednost samog objekta, njegovo stanje, zatim vrijed-

nost stvari u kućanstvu i izbor dopunskih osiguravajućih opasnosti.

Što je razlog malog postotka osiguranih kućanstava, može se samo nagađati. Očigledno je da na to utječe aktualna ekonomska situacija, pomalo i neznanje da se za male svote novca može osigurati kuća od elementarnih nepogoda. Ipak, jedan od glavnih uzroka je mala ili gotovo nikakva kultura osiguranja, pa u osiguravajućim kućama ističu kako prije svega mlade treba učiti o kulturi osiguranja kako bi u budućnosti na vrijeme osigurali svoju imovinu u slučaju nepogoda i na taj način je osigurali od posljedica zemljotresa, poplava, kojih je na žalost u posljednje vrijeme sve više.

Suzana Darabašić

Projekt zaštite rijeke Save

SRIJEMSKA MITROVICA – Pokrajinsko tajništvo za međuregionalnu suradnju odobrilo je sredstva lokalnoj samoupravi u Srijemskoj Mitrovici za reliziranje projekta *Zaštita rijeke Save izgradnjom komunalne infrastrukture prikupljanja, transporta i pročišćavanja otpadnih voda u regiji Srijem*, s formiranjem institucionalnog regionalnog okvira osnutkom Međuopćinske radne skupine. Cilj ovog projekta je poboljšanje stanja životnog okoliša (aspekt kvalitete površinskih i podzemnih voda) u regiji Srijema, čime se stvaraju uvjeti za njegov ekonomski i socijalni održi-

te razvoj. Nositelj projekta je Općina Srijemska Mitrovica, a u njegovom provođenju sudjeluju srijemske općine Ruma, Pećinci, Šid i Irig. Natječaj o sufinanciranju unapređenja institucionalnih i upravljačkih kapaciteta u jedinicama lokalnih samouprava u Vojvodini završen je 11. srpnja 2014. godine, a pravo sudjelovanja imale su lokalne samouprave s teritorija Vojvodine. Sredstva su odobrena za 28 općina i gradova. Gradu Srijemska Mitrovica odobreno je 6.125.000 dinara.

S. D.

TJEDAN U SRIJEMU

Privatizacija poduzeća u Srijemu

Među 502 državne tvrtke koje čekaju privatizaciju je i 15 poduzeća iz Srijema. Od 7 srijemskih općina jedino Općina Ruma nema poduzeća za privatizaciju, dok u ostatku Srijema postoji nekoliko tvrtki koje čekaju rješenje problema. Na popisu za privatizaciju nalaze se poduzeća *Ratarstvo* Tovarnik iz Šida, čija je djelatnost gajenje žita i uljarica, zatim *Frigo Srijem* iz Iriga firma, koja proizvodi sokove od voća i povrća, *Tehnohemija* iz Srijemske Mitrovice, koja se bavi trgovinom na malo. Privatizaciju čeka i nekoliko poduzeća čija je djelatnost izgradnja hidrotehničkih objekata: *Hidrosrijem*, *Regulacije*, *Sava*, kao i *Šidina* iz Šida. Jedna od tvrtki iz Srijema koja se također našla na listi za privatizaciju su *Putevi a.d.* čiji je 79,79 odsto vlasnik Agencija za privatizaciju. Nove vlasnike čekaju i *Silos a.d.* koji se bavi skladištenjem, kao i dvije veterinarske postaje, jedna u Irigu, a druga u Indiji. Među 73 poduzeća iz područja informiranja i komunikacija su i *Radio Šid*, *Radio televizija Indija* i *Radio televizija Stara Pazova*. Obvezan rok za provođenje tih privatizacija, suglasno Zakonu o privatizaciji, je do kraja prosinca 2015. godine. Osnivač *Radio Šida* je lokalna samouprava, a još početkom ove godine je pokrenuta priča oko privatizacije ovog medija. Na tadašnjem skupštinskom zasjedanju, održanom 15. siječnja, i vlast i oporba su jednoglasno usvojili zaključak o protivljenju privatizaciji Javnog poduzeća *Radio Šid*, a kao glavni razlog navedeno je emitiranje programa na jezicima nacionalnih manjina (slovačkom i rusinskom). Kako je tada istaknuto, ovaj zaključak je utvrđen kako bi se zaštitilo ustavno pravo nacionalnih manjina na informiranje na materinjem jeziku, imovina *Radio Šida* i interesi zaposlenika. Osim 22 zaposlena tek 3 radnika, angažirana po ugovoru o djelu, radi programe na manjinskim jezicima koji se emitiraju sat vremena tjedno. U vrijeme kada je donesen zaključak, predsjednik Općine Šid **Nikola Vasić** je posebice naglasio kako je Općina Šid uložila izvestan kapital u to javno poduzeće, koje se sastoji u pokretnim i nepokretnim stvarima, a da ta imovina nije uvedena u katastar nepokretnosti kao kompletna imovina: »Prihvatanjem privatizacije ta se imovina može prodati po nižim tržišnim vrijednostima koje Zakon predviđa, pa čak i besplatno«, ukazao je tada vijećnicima predsjednik Općine Šid. Tko će biti novi vlasnik *Radio Šida* ostaje za vidjeti, ali u svakom slučaju i u idućih pet godina od privatizacije ovo bi se poduzeće trebalo baviti istom djelatnošću.

S. D.

VLADIMIR PATARČIĆ, RIBOLOVAČKI ŠAMPION

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Divlji šaran je mnogo zahtjevniji

Ribu hvatam na svoj originalni mamac

Prije deset godina Subotičanin **Vladimir Patarčić** je u Portugalu postao svjetskim prvakom u hvatanju šarana, i službeno time potvrđujući svoj veliki talent za ribolov. Svjetski naslov je osvojio na tzv. mirnim stajaćim vodama, a danas je više zainteresiran za bržu, riječnu površinu. Kako najveći grad na sjeveru Bačke nema niti jednu rijeku, ribolovački šampion svoju sportsku strast redovito utazuje pecajući skupa s prijateljima na *Tisi*. Između dva ribolovačka turnusa, koji traju po nekoliko dana, porazgovarali smo o tajnama ribolova na ovim našim prostorima.

»Jesenski mjeseci koji su pred nama u biti su i najbolji za hvatanje šarana, jer sada ova riba intenzivnije uzima hranu pripremajući se za predstojeće zimsko razdoblje. Za razliku od prijašnjih godina kada sam najviše pecao na Tresetištu pokraj Palića, sada me mnogo više privlači lov na tzv. divljeg šarana i posljednje dvije godine sam najviše na rijeci Tisi kod Kanjiže na potezu prema Martonošu, konkretno na tzv. *Majmunskom otoku*«, kaže nam na početku razgovora nekadašnji svjetski prvak Vladimir Patarčić i nastavlja:

BOJLE

»Čamcem idemo na otok na kome je poravnat jedan dio obale i pecamo prvi puta dubin-



skom metodom na divljoj vodi, na *bojle*. U pitanju je posebno napravljen mamac u obliku kugle, spravljen od više vrsta brašna, aditiva, aroma i zaslađivača, prema mom originalnom receptu prilagođenom svačijem džepu. Jer, tržišna cijena kvalitetnijih kupovnih bojli zna dostići i do 20 eura za jedan kilogram, a na određenim divljim vodama u kojima ribe nisu naviknule na hranjenje ovom hranom potrebno je baciti dosta ovoga mamka kako bi se ribe naviknule dolaziti na ribolovačke lokalitete. Primjerice, mi smo počeli s prehranjivanjem našega mjesta još u travnju ove godine i do sada smo bacili već oko 110 kg bojli, peleta i kuhanog kukuruza, a posljed-

njih mjesec dana pecamo samo na bojle.«

DUBINA

Na kojoj dubini šarana lovi ribolovački šampion?

»Uobičajena dubina na kojoj lovimo je između 4 – 6 metara, a specifičnost ribolova na rijekama je okolnost da se mora pronaći adekvatno mjesto pokraj nekih panjeva blizu kojih se tijekom noći i ranom zorom negdje na 4 m pojavljuje i izlazi divlji šaran. Tako je prvi štap do obale onaj udarni tijekom noći, a kako se sunce penje gore tako šaran silazi sve dublje u vodu. Zanimljivo je istaknuti kako je na ovom našem mjestu kontra tok rijeke, pa je voda povratna i

vrteći se stvara male virove koji su idealni za hranjenje ribe, jer bi inače u normalnim okolnostima snaga toka sve odnijela i morali bi pribjegavati posebnim tehnikama spuštanja mamca na dno«, konstatira Patarčić.

VRIJEME

Zamolili smo Vladimira da našim čitateljima ekskluzivno otkrije koje je najbolje vrijeme za ribolov kapitalnih primjeraka kojima obiluje njegova sportska kolekcija.

»Za ulov kapitalaca je najbolja noć, i to od pola noći do četiri sata izjutra kada sam i hvatao sve najveće primjerke, što potvrđuje činjenicu kako su riječni šarani

izuzetno bojažljiva riblja vrsta i nije ih lako hvatati. Također, ova riba zbog svoje urođene plašljivosti izlazi van tek kada je potpuna tišina, a čest je slučaj da kada se uhvati primjerak od 10 i više kilograma, te noći više ne bude daljnjeg kru-pnijeg ulova.«

PAMET

Koja je razlika između hva-tanja tzv. tovljenog šarana u rib-njacima i stajaćim vodama od njegove divlje vrste koja živi u rijekama?

»Divlji šaran je jako pametan, na koncu ne bi ni uspio doći kapitalnu težinu od preko 10 kilo-grama da ne uzima mamac uvi-jek pored svojih skrovišta ili blizu određenih prepreka, iako ribić

POVRATAK NATJECANJIMA

Jako sam se zagrijao za riječni ribolov, osobito jer to radim na svoj originalni mamac, pa je vrlo moguće da se u budućnosti ponovno okušam u natjecateljskom ribolovu.

nije dovoljno brz, spretan i nema potrebne doze sreće neće ga moći izvući na obalu. Zato je i ribolov divljeg šarana posebno atraktivna disciplina sportskog ribolova, jer divlji šaran se rodio na rijeci i cijeli svoj život živi u prirodnom okru-ženju poznajući svaki njen kutak.«

SPORT

Vladimir Patarčić je pobornik sportskog ribolova i njegova maksi-ma je *uhvati, fotografiraj i pusti*, što praktički znači da se manji primjer-ci moraju vratiti natrag u vodu.

»Na rijeci se držimo pravila da primjerke ispod 2 i preko 5 kilo-grama vraćamo natrag u vodenu dubinu, dok primjerke između ovih težina, ukoliko nam se jede šaran, nosimo doma i koristimo za našu prehranu«, rekao na je na koncu šampion u hvatanju šarana Vladimir Patarčić.

U SONTI ODRŽAN 83. GROŽĐEBAL



Tradicija jača od kiše

Jedna od najstarijih u Vojvodini i Srbiji, tradicio-nalna folklorno-turistička manifestacija *Grožđebal 2014* proteklog vikenda je održana u Sonti 83. put. Po tradiciji, u vikendu prijelaza ljeta u jesen ova svečanost se organizira u slavu grožđa, novog vina i početka jeseni, a u crkvi sv. Lovre zahvaljuje se Bogu za sve plo-dove. Po provjerenim podacima prvi *Grožđebal* organiziralo je *Muško pivačko društvo*, koje je djelovalo pri crkvi, daleke 1928. godine. Poslije II. svjetskog rata organizaciju manifestacije pre-uzima omladinska organizacija, a od 1969. godine tada novoformirani OKUD *Ivo Lola Ribar*. Na dan održavanja *Grožđebala* Sonta je oduvijek bila puna gostiju iz okolice, pa i iz malo udaljenijih mjesta. Ove godine manifestacija je bila trodnevna. Prvi dan bio je posvećen djeci, drugoga dana održano je natje-canje pjevača amatera i otvorena je izložba nošnji i ručnih radova, a u nedjelju, na središnjim doga-đanjima, okićeni fijakeri i *vatre-na kola* provezli su sudionike kroz selo, a potom je na ljetnoj pozornici Doma kulture održa-no i simboličko vjenčanje kneza i kneginje. Misu zahvalnicu u crkvi sv. Lovre slavio je sončan-ski župnik vlč. *Josip Kujundžić*. U večernjem programu članovi folklorne sekcije OKUD-a *Ivo*

Lola Ribar izveli su dio tradici-onalnih grožđebalskih običaja, KPZH *Šokadija* splet šokačkih

li i članovi TO *Sončanski biseri*. Ovogodišnji knez i kneginja bili su dvadesetjednogodišnji radnik



pjesama i igara iz Sonte, a gosti iz Belog Manastira i Stapara pje-sme i spletove igara iz raznih dijelova Srbije. Publiku su odlič-nom svirkom i pjesmom zabavi-

Dragan Duraković i osamna-estogodišnja učenica **Mateja Matin**.

I. Andrašić

00.09.2014. DO 22.09.2014.

Ljetna akcija

TÓTH OPTIKA SUBOTICA
024 55 1-045

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

Strip

Zagor, Teks Viler, Marti Misterija, Kapetan Miki, Asteriks, Gaston, Talični Tom, Džeremaja, ekipa iz *Alana Forda* – samo su neki od likova na čijim su avanturama i dogovrštinama odrastale mnoge ranije generacije. Naravno, riječ je o onim osobama koje su čitale stripove, što je nekada bila prilično masovna pojava.

Po mnogo čemu nesretne 90-e utjecale su na utihnuće ove prakse, te su u ovoj priči, dovijajući se na najrazličitije (švercerske i burzijanske) načine, ostali samo tvrdokorni zaljubljenici u *devetu umjetnost*. Iako se činilo da će tu biti kraj priče, barem kada je ovdašnje tržište u pitanju, posljednjih se godina o stripu, premda skromno, ipak govori. Izgleda da je ovaj žanr s tromede likovnog (crteža), književnosti i filma uspio zaintrigirati i neke nove generacije. O tomu, kao najsvežiji prilog ovoj konstataciji, svjedoči nedavno održan osmi po redu Novosadski strip vikend, u organizaciji tamošnjeg Studentskog kulturnog centra. U okviru ove regionalne manifestacije predstavljaju se nova izdanja, uz nezaobilaznu burzu i izložbe (lani su na vikendu priređene izložbe dvojice autora iz Hrvatske: *viteza stripa Igora Kordeja i Igora Hofbauera*).

Proteklih godina u Srbiji se pojavilo čak desetak izdavača koji objavljuju oko 300 izdanja godišnje. Nije to velika brojka, ali ipak *nešto se događa*. Kupaca u nas je malo, a i njihovi kućni proračuni nisu veliki. Nisu ovo SAD, Japan ili Francuska i Belgija, gdje se strip u svijetu najviše konzumira.

I vođovski su Hrvati prošle godine dobili svoj prvi strip – *Poplašeno jaje*, rađeno na temelju pripovijetke koju je zapisao **Balint Vujkov**. Tekst je priredila **Katarina Čeliković**, a autor ilustracija je **Petar Tikvicki**. Sada Tikvicki radi i stripove za *Hrcko*, dječji podlistak *Hrvatske riječi*. I u drugom našem podlistku, onome za mlade, *Kužišu*, jedno je vrijeme izlazio strip čiji je autor bio **Denis Vidić**.

Iako u svijetu stripa, kao uostalom i drugdje, ima *svega i svačega*, pa tako i onih strogo komercijalnih izdanja bliskih šundu, strip je odavno priznat kao relevantna umjetnička disciplina. Stoga bi grehota bila da ga neki novi naraštaji ne upoznaju.

D. B. P.

U SUBOTICI PREDSTAVLJEN NOVI CD KRALJICA BODROGA

Tradicija koja živi u srcima i glasovima

Nakon matičnog Monoštora, *Kraljice Bodroga* predstavile su svoj drugi CD pod nazivom *Faljen Isus, Dvice!* i u Subotici. Promocija, u okviru koje smo imali prigodu uživo čuti skladbe s ovoga nosača zvuka, održana je u ponedjeljak 15. rujna, u kapelici Crne Gospe u franjevačkoj crkvi.



Riječ je o CD-u koji sadrži petnaest pjesama posvećenih Blaženoj Djevici Mariji, tzv. *marijanski pisama*. One govore o radosnim i žalosnim trenucima iz Marijina života, kao i o pojedinim njenim djelima, koja su bila povodom stvaranju tekstova i pjesama u njenu čast. CD je izišao sredinom ove godine u nakladi Zavoda za kulturu vođovdanskkih Hrvata.

Recenzentica diska, etnomuzikologinja **Tamara Štricki-Seg** ovom je prilikom istaknula kako marijansko pjevanje nije lako održati živim, s obzirom na to da se pjesme koje su na ovome nosaču zvuka ne nalaze na svakodnevnom repertoaru već se pjevaju samo u određenim prigodama.

»Od izuzetnog je značaja što su melodije 'počimalja' i 'rožalja' uspješno očuvane do današnjeg dana. Materijal koji se nalazi na ovom kompakt disku trajno je zabilježen posljednjih mjeseci 2013. godine u Subotici«, navela je ona.

Da tradicija pjevanja ovih pjesama neće biti lako zaboravljena govori podatak kako su u trenutku snimanja skupinu *Kraljice Bodroga* činile žene dobi od 18 do 77 godina.

»Upravo taj raspon je jedan od razloga zbog kojeg monoštorski Šokci, ali i ostali koji imaju prilike slušati ovaj disk, trebaju uvidjeti kako je vokalna tradicija i dalje živa, te da ju je i među mladim naraštajima važno poticati i njegovati. Spoj različitih generacija daje pravu sliku nekadašnjeg pjevačkoga života u Monoštora, ali i tradicije koja i danas živi u srcima i glasovima članica ove ženske pjevačke skupine«, kazala je Tamara Štricki-Seg.

Ovo je drugi CD *Kraljica Bodroga*, koje djeluju pri KUDH-u *Bodrog* iz Monoštora. Prvi njihov CD *Alaj piva Šokica* objavljen je 2012. također u nakladi ZKVH-a i na njemu se nalaze izvorne narodne pjesme svetovne tematike.

D. B. P.

Fotografije inspirirane Šumanovićevim slikama

ŠID – U šidskoj Galeriji slika *Sava Šumanović* do kraja rujna može se pogledati izložba pod nazivom *Sava Šumanović 1 slikar 10 fotografija 20 umjetničkih djela*. Deset suvremenih fotografa, sudionika u projektu, snimilo je suvremenu crno-bijelu odnosno kolornu fotografiju s osobama i u predjelima koji ih inspiriraju, kao reminiscenciju na jednu od Savinih slika izloženih u Galeriji. Projektom se ujedno podržava i popularizira Galerija. Prilikom otvorenja izložbe, potpredsjednik Vlade AP Vojvodine i pokrajinski tajnik za kulturu i informiranje **Slaviša Grujić** je kazao: »Došao sam ovdje kako bih vidio druge umjetnike koji su skupili hrabrosti shvatiti Šumanovića i na sve to još i dodati sebe, i uspjeli su. Želim da Šumanović zauzme mjesto u svijetu koje zaslužuje jedan veliki umjetnik i veliki čovjek.« Grujić je dodao kako u Pokrajini već postoji ideja načina proširenja Galerije u Šidu, kako bi dobila sve potrebne karakteristike jedne suvremene ustanove toga tipa. Kako je tom prilikom istaknula ravnateljica Galerije slika *Sava Šumanović* **Vesna Burojević**, u godini memorijala ovog velikog slikara važno je da se na suvremen način postave stanovišta u sagledavanju stvaralaštva tog velikog slikara.

S. D.

Likovna kolonija Sonta 2014.

SONTA – Međunarodna likovna kolonija *Sonta 2014*. bit će održana u subotu 20. rujna, u prostorijama *Šokačkog doma*. Organizator kolonije je KPZH *Šokadija*. Ovogodišnja kolonija će biti u znaku skrbi o djeci i mladima, pa će tako u radu sudjelovati i najdarovitija djeca iz Dječjeg vrtića *Pčelica*, te učenici OŠ *Ivan Goran Kovačić*.

I. A.

Nazorovci na Vinkovačkim jesenima

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* sudjelovat će u nedjelju 21. rujna na *Vinkovačkim jesenima*. *Nazorovci* će biti jedno od sedamdesetak kulturno-umjetničkih društava koja će se tog dana predstaviti na ovoj manifestaciji. Predstaviti će se običajem svatovi u koreografiji **Šime Beretića**.

Z. V.

HosanaFest u Subotici

SUBOTICA – Deveti festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest 2014*. bit će održan u nedjelju 21. rujna u Dvorani sportova u Subotici. Na festivalu će biti izvedeno 15 novih pjesama. Slogan ovogodišnjeg festivala je »...da budeš sretan!« (Pnz 8,16). Početak je u 20 sati, a cijena ulaznice je 200 dinara. Novac prikupljen od prodaje ulaznica namijenjen je za pomoć Humanitarno-terapijskoj zajednici *Hosana* u Žedniku.

Festival bunjevački pisama u Subotici

SUBOTICA – XIV. Festival bunjevački pisama bit će održan u nedjelju 28. rujna, s početkom u 20 sati, u sportskoj dvorani Srednje tehničke škole *Ivan Sarić* (MEŠC) u Subotici. Na festivalu će biti izvedeno petnaestak novih pjesama napisanih na temu života bačkih Hrvata Bunjevaca, pisanih na bunjevačkoj ikavici.

Organizator festivala je HGU *Festival bunjevački pisama*, a cijena ulaznice je 250 dinara.

Okrugli stol o bunjevačkim Hrvatima

SUBOTICA – Znanstveno-stručni okrugli stol pod nazivom *Identitetske sastavnice i prijepori bunjevačkih Hrvata* bit će održan u petak, 26. rujna, u Plavoj dvorani Gradske kuće, s početkom u 9 sati i 30 minuta.

U radu ovoga interdisciplinarnoga znanstvenog skupa sudjelovat će poznavatelji i istraživači bunjevačke povijesne i kulturne baštine iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, koji su svojim dosadašnjim znanstveno-istraživačkim radom uvelike pridonijeli boljem i svestranijem razrješavanju identitetskih sastavnica i prijepora među bunjevačkim Hrvatima.

Okrugli stol u Subotici organizira se temeljem dogovora o suradnji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Katedre za manjinske zajednice i kulture Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Likovna kolonija Ivan Gundić Ćiso-Dalmata

STANIŠIĆ – VI. saziv likovne kolonije *Ivan Gundić Ćiso-Dalmata* bit će održan u subotu 27. rujna, u Stanišiću u Domu kulture. Organizator je HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića, a sudjelovat će 12 umjetnika.

S. T.

Književni natječaj Za lipu rič 2014.

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2014*, KPZH *Šokadija* iz Sonte objavljuje književni natječaj *Za lipu rič 2014*. Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim šokačkom ikavicom.

Autori na natječaj mogu prijaviti do 3 (tri) neobjavljene pjesme. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otipkane ili tiskane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima.

Odluku o nagradama donijet će prosudbeno povjerenstvo, imenovano od strane Predsjedništva *Šokadije*. Pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađene, a najbolja i javno pročitana na *Šokačkoj večeri 2014* u Sonti, 22. studenoga 2014. godine.

Natječaj je otvoren do 31. listopada 2014. godine. Pjesme u pisanom obliku treba dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom *Za natječaj*, ili u elektroničkom obliku na adresu ivanandrasic@yahoo.com

Za sve informacije nazovite na telefon broj: 025/793-218 ili 064/6590-719 (Ivan Andrašić).

Poziv za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« iz Subotice poziva književne autore i autorice iz Republike Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da šalju svoje neobjavljene rukopise radi njihove objave u idućoj godini. Rukopise je potrebno poslati u elektroničkom obliku na e-mail: naklada@hrvatskarijec.rs.

O objavi nekog od naslova temeljem pristiglih rukopisa odlučuju članovi Nakladničkog vijeća NIU »Hrvatska riječ«.

AUTORI IZ SRBIJE NA XVII. REŠETARAČKIM SUSRETIMA PJESNIKA

U slavu stiha

U Rešetarima, sjedištu istoimene općine u zapadnom dijelu Brodsko-posavske županije, od 12. do 14. rujna održani su XVII. rešetarački susreti pjesnika. Poete iz 32 zemlje slavile su svoje muze. Organizator, KLD Rešetari, ove je godine u prvom danu *Susreta* ugostio i predsjednika Hrvatske **dr. Ivu Josipovića**, generalnog pokrovitelja manifestacije.

Prvi dan Rešetaračkih susreta obilježilo je i otvorenje novih prostorija KLD Rešetari, predstavljajući prostor umjetničke galerije uz otvorenje izložbe slika hrvatsko-njemačkog slikara **Šime Vlahova**, te potpisi-



vanje povelje prijateljstva između Općine Rešetari i hrvatske Općine Lupak u Rumunjskoj. U drugom, središnjem danu manifestacije slavila se lijepa riječ. U prijedpodnevnim satima promoviran je VI. zbornik mladih pjesnika *Na duši mi pjesma*, u kojem su zastupljene i 4 mlade vojvođanske Hrvatice: **Sanja i Maja Andrašić** iz Sonte, **Teodora Vasiljević** iz Sombora i **Tamara Probojčević** iz Plavne. U XVII. zborniku pjesama *Između tijela i snova* zastupljeno je čak osamnaestero pjesnika iz hrvatske zajednice u Srbiji.

Potom je uslijedila i promocija zbirke pjesama za djecu **prof. Malkice Dugeč**, autorice koja živi i radi u Stuttgartu, a prima nje za pjesnike iz iseljeničtva i goste Susreta upriličio je načelnik Općine Rešetari **Zlatko Aga**. Večer stihova XVII. rešetaračkog susreta pjesnika počela je prigodnim riječima domaćina, organizatora i pokrovitelja **Ivana De Ville**, predsjednika KLD-a Rešetari. »Iznimna vrijednost ovih susreta pjesnika je u njegovanju hrvatskoga jezika, doprinosu njegovu očuvanju ma gdje Hrvati u svijetu živjeli i ma kojim dijalektom

govorili. Osobito nas raduje sve veći broj mladih koji pjesmu nose u svojem unutarnjem svijetu, na svojem materinjem jeziku. I sve to ostaje zapisano za neke buduće generacije kao poticaj da i one nastave istim vrijednosnim putem. KLD 'Rešetari' ovim Susretima povezuje iseljenu Hrvatsku s domovinom i pokazuje da su nam svi važni, da su dobrodošli i da su dio Hrvatske«, rekao je među ostalim De Villa, a ovogodišnje Susrete službeno je otvorila **Biserka Lukan** u ime Ureda Vlade RH za iseljene Hrvate.

I. A.

RUJANSKIM KLIKOM OSJEČKI HNK OTVORIO NOVU SEZONU

Dobra suradnja sa subotičkim kazalištem

Već šestu godinu zaredom Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku novu sezonu otvara manifestacijom *Kazališni rujanski klik*. Tako i ove godine: od 15. do 20. rujna cijenjenom gledateljstvu nudi četiri rado gledane predstave – dvije domaće i dvije gostujuće, od kojih jedna stiže iz Subotice.

Miroslav Čabreja, v. d. intendant HNK u Osijeku, istaknuo je dvije osječke uspješnice, predstavu **Tolstojeve Ane Karenjine** i *Opernu noć*, a u goste dolazi Kazalište iz Virovitice s *Mačkom na vrućem limenom krovu* **Tennesseea Williamsa** i Narodno kazalište iz

Subotice s **Nušićevim Mister dolarom** (subota, 20. rujna). Gostujuće predstave trebaju poslužiti gledateljima da vide različite estetike, različito čitanje klasika, jer HNK već za predstojeću sezonu sprema predstavu *Staklena menagerija* **T. Williamsa** i *Sumnjivo lice* **B. Nušića**.

Čabreja je rekao kako u 8 godina, koliko je na daskama osječkog HNK-a, ima dojam da je suradnja upravo najbolja sa subotičkim kazalištem. I prethodni intendant imao je dobru suradnju s ovom kućom, pa je uključio i konzularno predstavništvo u Subotici, a on je



Iz predstave *Mister dolar*

nedavno imao posjet predstavnička Hrvatskog nacionalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. S njima je govorio o položaju hrvatske zajednice i teškoćama s kojima se susreću, a kako je bilo riječi o nepostojanju hrvatske drame u Subotici, ponudio je svu pomoć, kako bi se uz postojeću srpsku dramu i onu na mađarskom

jeziku, oformila i drama na hrvatskom jeziku. Izrazio je i zadovoljstvo dobrom suradnjom i s ravnateljicom subotičkog Narodnog kazališta **Ljubicom Ristovski**, te s ravnateljicom Drame na srpskom jeziku i redateljicom **Oljom Đorđević**, koju je već pozvao da u Osijeku režira Nušića i predstavu *Sumnjivo lice*.

S. Ž.

VEČERI I NOĆI ILIJE ŽARKOVIĆA U GOLUBINCIMA

Sjećanje na svestranog stvaraoca



HKPD Tomislav iz Golubinaca po peti je put organizirao manifestaciju *Večeri i noći Ilije Žarkovića*, kojom želi odati počast ovom istaknutom i svestranom članu udruge, glazbeniku, skladatelju, pjesniku, istraživaču. Nekoliko stotina prisutnih u fiskulturnoj dvorani Osnovne škole 23. oktobar u Golubincima, u

subotu 13. rujna prisjećalo se života i djela **Ilije Žarkovića** (1947.-2009.).

Kako je organizator manifestacije donio odluku da se na večeri poezije promoviraju mladi pjesnici, publika je imala prigodu čuti poeziju sedamnaestogodišnje **Kristine Arsenijević**.

Poslije poetskoga dijela

nastupili su tamburaši HKPD-a Tomislav, a publika je prvi put u Golubincima imala priliku čuti i njihov nagrađivani dječji orkestar. Kao solisti nastupili su **Dubravka Čačić**, **Željka Dokoza**, **Irina Arsenijević** i **Zoran Lepšanović**, a kao specijalni gost **Vlada Kanić**, koji otpjevao nekoliko svojih pjesama, među njima i *Kučerak u Sremu*

po kojoj je i postao poznat. Kako je Ilija Žarković napisao i lijep broj pjesama s vjerskom tematikom, njih je ovom prigodom izveo zbor župe svetog Jurja pod upravom **Ivane Lalić**, a među tim se pjesmama našla i himna sv. Jurja, zaštitniku župe u Golubincima.

Kraj večeri pripao je rokerima s kojima je Ilija godinama svirao. Ovi su nas glazbenici podsjetili na sedamdesete i osamdesete godine prošloga stoljeća kada su *prašili* Srijemom. Pozdravljajući nazočne, predsjednik HKPD Tomislav **Vlatko Čačić** zahvalio je svima koji su na bilo koji način pomogli da se ova večer održi, a posebno je istaknuo Općinu Stara Pazova, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine, Hrvatsko nacionalno vijeće, Mjesnu zajednicu Golubinci i Osnovnu školu 23. oktobar.

I. R.

NOVA GOSTOVANJA HKPD-A MATIJA GUBEC

Tavankučani u Pečuhu i Belišću

Članovi HKPD Matija Gubec iz Tavankuta gostovali su protekloga vikenda u dva mjesta u dvjema državama: u Pečuhu u Mađarskoj i Belišću u Hrvatskoj, gdje su predstavili plesove, pjesme i nošnju bunjevačkih Hrvata iz Vojvodine. U Pečuhu su gostovali 13. srpnja na Festivalu hrvatskog folkora, njegovom osamnaestom izdanju, pod nazivom *Dobro došli naši mili gosti*. Ovaj je festival okupio je osam hrvatskih KUD-ova iz četiriju zemalja – Mađarske, Hrvatske, BiH i Srbije. Sudionici su u poslijepodnevnom satima u mimohodu prošli ulicama Pečuha, čime je započeo dio folklornog programa, koji se nastavio u svečanoj dvorani Gimnazije Nagy Lajos. U okviru poslijepodnevnog programa manifestacije u pečuškoj je katedrali služena sveta misa na hrvatskom jeziku,

koju je predvodio **Đuro Hranić**, đakovačko-osječki nadbiskup. Tijekom večernjeg glazbeno-folklornog programa svako je društvo prikazalo dio svojega umijeća, a ujedno i vlastite kulturne tradicije. Ovogodšnja je smotra organizirana u okviru programa pod

nazivom *Hrvatski dan*, a koji se već dugo održava u povodu proslave Dana grada Pečuha.

Tavankučani su sutradan gostovali u Belišću, na kulturnoj, turističkoj i gospodarskoj manifestaciji *Belišćanska zlatna jesen*. Ova se manifestacija počela orga-

nizirati prošle godine kako bi pridonijela promidžbi grada, te kako bi se potaknula organizacija kulturnih sadržaja. Održane su izložbe slika i dječjih radova, večeri poezije, gospodarski sajam, koncerti rock i tamburaške glazbe, te smotra folklor s brojnim kulturno-umjetničkim društvima iz zemlje i inozemstva. HKPD Matija Gubec sudjelovao je upravo u folklornom dijelu programa, koji je održan na Trgu Ante Starčevića.

Gradonačelnik Belišća **Dinko Burić** u svojim je završnim riječima rekao kako ova manifestacija drugu godinu zaredom pokazuje kako ima razloga za njeno postojanje, jer su je mještani prepoznali kao svoju, što su pokazali svojim odzivom i aktivnim sudjelovanjem.

I. D.



IZ ŽIVOTA SALAŠARA



Čopor pileža

Reduša i stanarica

Piše: Alojzije Stantić

U razgranatom salašarskom životu žene su poslove je vodila domaćica i podijela ih na one koje je radila reduša u čeljackom salašu i poslove koje je radila stanarica u avliji salaša i oko njega, najviše u vertarluku (povrtnjaku). Naspram prilika i posla, žena je bila jedno vrime stanarica npr. nedilju dana, el duže vrime: u risu (ručnoj žetvi), branju kuruza, a adventu i sl. Udate žene su se posla za dobrobit domazluka mašile posli udovoljeni svoji obveza prema čoviku i dici. Ako je u podili med ženama bilo dvojbi prisudila je domaćica.

REDUŠA

U čeljackom salašu reduša je radila sve kućevne poslove, poslovi pod krovom nastambe. Čim je uranila, zakoracila je do svetnjača i sebe sredila. Kad su poustajala i druga čeljad, otvorila je pendžere i vrata u sobi i kući

rad luftiranja, rastresla je slamu el ljuskuru u posteljama, namistila krevete i daske (misto u zapećku), dovela je sobu u red. Zimi i u dane kad se nije peko krov, dok se luftirala soba, potpalila je vatru u peći, nuz drugi poso je izložila ogriv i kad je zatvorila pendžere i vrata peći, polagano se grijala soba.

Kad se peko krov, reduša je uveče prosijala brašno u načvama (korto za zakuvavanje kruva), da se do ujutru brašno zgrije i sjedna s toplotom sobe. Ujutru je dobrim prija neg je svanilo zakuvala krov, a di se pekla puna peč kruva još joj kogod pomagao zakuvavat. Dok je zakuvala krov druga žena je užarila peč prija spremljenim ogrivom. Kad se diglo tisto, prikuvala ga i čim je peč danila (ispuštila vrilinu) u nju su poređali somune i lepanju da se peku. Tisto tanke lepanje friško se ispeklo pa se često ručala masna lepanja. Ujutru su i druge žene pomagale reduši spremit sobe, kujnu el banak dok se na njemu pekla/kuvala rana za ručak. Obično su žene same,

a ako je tribalo i s pomoću muškaraca pomuzle krave, a dotleg je reduša spremila ilo za ručak. Ili (jeli) su zajedno za astalom u isto vrime. Čim su ručali muškarci se latili posla, osobito kad se radilo u ravni. Ni se moglo ni smisliti da je bilo ko ujutru zatajio u svojoj obvezi, jel bi drugi snosili poslidicu.

Kad je reduša poslu ručka spremila astal, oprala sude od ila i posli muže krava, uskuvala i usirila mliko, ukiselila kiselnu, latila se spremanja za užnu. S domaćicom su udivanili šta će koliko kuvat za užnu. Najprija je zakuvavala tisto za čorbu el nasuvo, nastavila je čorbu jel se ona ila svakog dana. Zdila sa čorbom je uvijek bila na astalu u podne. Ako se užnala pogača el lakumići tisto je ispekla do užne.

Sva čeljad su posli užne malo otpočivala. U ponikim poslovima pomagala je stanarici, do spremanja male užne el posli večere. Od Đurđeva (23. IV.) do Mijolja (29. IX.) spremila je malu žnu, uveče večeru nuz pomoć drugi žena.

STANARICA

U većim gazdalucima s više žena stanarica je radila u avliji, po podesnom vrimenu u bašči hamade (skoro) svakog dana, a katkad i u ravni. Najviše je vrime provodila u odranjivanju pileža (peradi), najviše kokošaka.

Čim je bliže kraju zime kokoš prokvocala u kvočku oma je nasadila (namistili na jaja), a vrimenom posli nje i druge kvočke. Starala se da u odranjivanju kokošivi još u proliće naleže što više pilića, jel će cile godine kokošje meso često užnat. Za svečanje užne u većim svecima ila se zlatna morčija čorba, pa je rad nje odranjivala i malo morakača. Od pileža su légli i gusaka toliko za koliko su ošacovli da će doteć kuruza za kljukanje. Odranjivali su toliko pućaka da s njima otprave svece u adventu i oko Božića, a ako je otpalo malo pućića suviše pućke su u jesen prodali.

U vertarluku se odranjivalo zelje s kojim je vazdan bilo posla, od ranog prolića do pozne jeseni. Starala sa da odranjiva što više feli zeleniša jel je ono nuz tisto salašarima bila važna rana. Zelje su ili friško, kuvano el prisno od dospivanja do jeseni, a u jesen su ga ostavili za zimu: utrapili el ukiselili. Zimi se kiso kupus ijo hamade svakog dana, makar za ručak el večeru.

GUŠČARKA

U svakom salašu sa desetak el više gusaka za napasivanje na strniti, al i za čuvanje u ledini starala se guščarka, dite od desetak godina, pa i više – svoje el pogodeno (unajmljeno). Nuz poso oko gusaka guščarka je često pomagala stanarici, a pomagala je raditi i druge ženske poslove u domazluku. Guščarka je poznata po tom što je na oputini (obodu) puta, pa još nuz kuruzište posli risa (ručne žetve) skupljala vlačje iz trave i svezanog ga na salašu zadila u kamaru. Malo je tako skupila žita al je to više bio pokaz šporovanja.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Od »naroda« do »suvremene nacije«

Piše: dr. Zsombor Szabó

Osnovna namjera pisca ovog feljtona bila je poštovanim čitateljima kroz sudbinu prije svega srijemskih gradova, prikazati kako taj »mračni srednji vijek« i nije bio tako mračan. Priznajem, kada sam se prije tridesetak godina počeo baviti razvojem gradova, pomalo sam i sam dijelio gore navedeno mišljenje - prije svega zbog nedovoljnog znanja. Potom su zbivanja posljednja dva desetljeća, htio ja to ili ne, skrenula ne samo moju pozornost na to povijesno razdoblje.

Većina povjesničara smatra da je »suvremeni pojam nacije« upravo iznjedrila »velika francuska građanska revolucija«. Stoga je jedna od najvećih pogrešaka, prije svega u »javnom političkom govoru«, manipulacija pojmovima »nacija i interes nacije«, jer to je suvremeni pojam i u promatranoj prekretnici između XV. i XVI. stoljeća jednostavno nisu postojale nacije u suvremenom smislu, a upravo često su iz tog »mračnog razdoblja« potezani »povijesni argumenti«, kako bi se pravdala neka sadašnja djela »u interesu nacije«.

NARODI, ETNIČKE SKUPINE, MIGRACIJE

Otkada postoji čovječanstvo, ljudi žive u skupinama (u proširenoj obitelji, u rodu, plemenu, savezu plemena itd.). Te su skupine imale i neku zajedničku kulturu, bilo materijalnu, bilo duhovnu. Migracije pojedinih skupina iz raznih pobuda uvijek su bile prisutne, čak i poslije nastanka stalnih naselja i gradova. Migracije, prvenstveno iz ekonomskih razloga, često su i stimulirane. Na primjer, prvi ugarski kralj (**Sveti Ištvan I.** pozivao je *hospese* (goste, zapravo koloniste), a u *Poukama sinu Imreu* o razlozima poziva otvoreno i kaže: »Gosti i pridošlice donose tako veliku korist, da s pravom mogu stajati na šestom mjestu kraljevskog dostojanstva... zemlja s jednim jezikom i jednim običajem je slaba i ranjiva.« Tada su prve skupine stigle iz Francuske i Valone. Od tog doba na ove su prostore stalno stizali »gosti« iz svih dijelova Europe, ali i iz Azije, Afrike. Tako je kralj **Matijaš Korvin** u XV. stoljeću dozvolio skupini Cigana da se pod vodstvom njihovog vojvode nasele na tlo Ugarske, iz razloga što

su bili iznimno dobri kovači-oružari, a oni su tada bili itekako potrebni zemlji, naravno dio njih je zabavljao vlasteline i visoko plemstvo. Tijekom vremena ove su se skupine »prirodnim putem« stapale sa »starosjediocima« i stvorile »narod« i taj proces nitko nije nazi-



Plemkinja (XVI. stoljeće)

vao asimilacijom. U ovakvom »narodu« su postojali slojevi: visoko i sitno plemstvo, svećenstvo, malobrojni građani, a najbrojniji su bili sluge i kmetovi. Smatralo se da su samo članovi plemstva (inače vrlo heterogenog etničkog podrijetla) pripadnici *nationa* (*gens croatorum, gens ungarorum* itd.)

JEZIK I PISMO

U promatranom vremenu službeni jezik Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva bio je latinski. Svi dokumenti su pisani na tom jeziku, na saborima bilo županijskim ili zemaljskim, kao i u crkvi gdje se govorilo tim jezikom. Ovaj se latinski jezik razlikovao od klasičnog (rimskog), zato se zove i srednji-latinski

jezik. Pisari su često morali izmisliti nove »latinske« riječi, npr. za opis staništa Kumana koji su se doselili u XIII. stoljeću, kako bi ih razlikovali od »ugarskih sela« koristili su riječ *sallas* ili *zalas*. Sela u kojima su živjeli kraljevi udvornici, u dokumentima su nazivana *villa udvornicus*. Postojao je i tzv. »narodni govor«, ali na tom se jeziku rijetko pisalo. Malobrojni su bili pismeni: svećenici i dio plemstva. Npr. Bibliju je tek koncem XVI. stoljeća u cijelosti preveo na mađarski jezik **Gáspár Károli**. A, danas je jedna od odrednica nacije, na kojoj se i koplja lome: jezik, pismo i pravopis. U to doba ti segmenti »nacije« uopće nisu bili strogo definirani nigdje u Europi.

SUVREMENO SHVATANJE NACIJE

S obzirom da postoje mnoge »vrste nacija«, pojam »nacije« je iznimno teško i definirati. Jedna od definicija nacije je da je to skupina naroda koja govori isti jezik, živi na jednom određenom teritoriju i posjeduje zajedničko kulturno naslijeđe (eventualno i zajedničku državu). Naravno i tu ima iznimaka. Primjera radi, Irci danas govore engleski, ali se smatraju posebnom nacijom; jesu li Škoti zasebna nacija ili dio »britanske nacije«? Ako se približimo našim prostorima, situacija je slična možda i kompliciranija. Primjera radi: je li postojala »jugoslavenska nacija«, ili je to trebala biti »nadracija« u koju ćemo se svi utopiti? Pitanje je bismo li, da smo vremenom svi postali »Jugoslaveni«, sačuvali državu? Ili, jesu li Bošnjaci izmišljena nacija, jer ako je nekada postojao bosanski kralj (**Tvrto** npr.) onda su oni isto kao Škoti, koji su svojevremeno imali kraljeve, itd. Naravno, ima i drugih mišljenja, da je nacija postojala odvajkada, barem otkada znamo za narode, ili skupine naroda. Osobno, ovakve teorije ne prihvatam, jer su u suprotnosti s društvenom evolucijom. Istina, sam čovjek se malo promijenio, ali zato se mijenjalo društvo. Ako problemu »nacije« prilazimo sa strane svakog pojedinca, ipak je lakše ovo pitanje riješiti, jer po ovom shvatanju »sama nacija« ne određuje nacionalnu pripadnost nego pojedinac. Ako netko sebe smatra Kataloncem a ne Španjolcem, to je njegov izbor. Postoji čak i dvojni identitet, kao i dvojno državljanstvo. Nacija živi samo preko pojedinca, bez nacionalne svijesti i vezanosti pojedinca za »naciju« ne postoji suvremena nacija.

SVETIŠTE MARIJE POMOĆNICE KRŠĆANA I DUŠA U ČISTILIŠTU

Poziv na susret neoženjenih i neudanih osoba

Imperativ obraćenja koji nam je Gospodin Isus izrekao, a evangelist Marko zapisao: »Obratite se i vjerujete evanđelju!« (Mk 1, 15b), zahvaća sve naše ljudske ponore iz kojih trebamo izići.

Svjedoci smo doista velikoga broja osoba, vjernika katolika, koji su prešli 30-tu, 40-tu i nisu upoznali osobu s kojom bi ušli u bračni sakramentalni život, ženidbu, žive sami.

Svetište Marije pomoćnice kršćana i duša u Čistilištu, otkrivajući svoje poslanje, među mnogim svetištima želi uz zagovor Marije Majke i pomoćnice upravo biti mjesto susreta i obraćenja – odluke za ženidbu ili udaju.

Obratiti se u korijenu znači vjerovati Isusu i njegovoj riječi evanđelja, u kojoj je više puta zapisano »Muško i žensko stvori ih!« Stoga, pozivamo župnike neka hrabro najave u svojim župama ovu obavijest vjernicima, da će se susret ovakve naravi organizirati u svetištu u Moroviću u nedjelju 5. listopada. Očekujemo jedan autobus neudanih i neoženjenih iz Zagrebačke nadbiskupije, nadamo se da će se mnogi odazvati i obratiti od svoje samoće, te poći vjerujući Isusu »muško i žensko stvori ih«, upoznati svoju bračnu ljubav.

PROGRAM:

10 sati – Doček neudanih i neoženjenih

11 sati – Sveta misa u svetištu Marije pomoćnice kršćana i duša u Čistilištu

13 sati – Ručak za hodočasnike

14 sati – Duhovni nagovor »muško i žensko stvori ih«

15 sati – I. Upoznavanje, rad po grupama

16 sati – II. Upoznavanje, šetnja po grupama

17 sati – III. Upoznavanje, molitva po grupama

18 sati – Odlazak u novosagrađenu crkvenu dvoranu u Batrovce, opušteni razgovor i upoznavanje međusobno u dvorani (kolači, kava, sokovi)

20 sati – Svjedočanstvo zbližavanja dotičnoga dana »muško i žensko stvori ih«

Na susretu mogu sudjelovati neoženjene i neudane osobe pristojnog i zdravog življenja, koje nisu bile u nikakvoj bračnoj zajednici. Prijaviti se mogu kod svojih župnika.

vlč. Nikica Bošnjaković, upravitelj župe i svetišta

Po završetku misnog slavlja nazočni vjernici i gosti su se okupili u prostorijama pastoralnog centra gdje je blagdan svečano obilježen i uz glazbu malog tamburaškog orkestra HKPD *Matija Gubec* iz Rume.

N. J.

Crkveni god u Batrovcima

U nedjelju 14. rujna svečano je obilježen crkveni god – kirbaj Uzvišenje svetoga Križa u Batrovcima. Svetu misu predvodio



je župnik vlč. **Nikica Bošnjaković** i te nedjelje to je bila jedina sveta misa za sve župe i filijale u šidskoj općini. Na svetoj misi nazočili su vjernici iz Šida, Morovića, Sota, Vašice, Gibarca i Kukujevaca. Kako je prilikom obraćanja vjernicima istaknuo vlč. Bošnjaković, pod križem



Proslava »križeva« u Rumi

Župna crkva Uzvišenja svetog Križa iz Rume u nedjelju je 14. rujna proslavila svoj crkveni god. Pred velikim brojem vjernika i gostiju, kako iz Rume tako i iz okolnih mjesta, misno je slavlje predvodio župnik iz Sombora vlč. dr. **Marinko Stantić**, uz koncelebraciju svećenika okolnih srijemskih župa predvođenih dekanom mitrovačkog dekanata vlč. **Eduardom Španovićem**. Pri kraju misnog slavlja nazočnima se obratio i pozdravio ih novoizabrani rumski župnik vlč. **Ivan Čatić**.

i u patnji trenutačno su mnogi kršćani diljem svijeta, tako da je misa bila posvećena progonjenim kršćanima u Iraku, kao i svim stradalima u Ukrajini.

Slavlje crkvenog goda uveličala su djeca i odrasli, članovi Hrvatskog kulturnog društva *Šid*. Također je tom prigodom istaknuta želja župnika da se sekcijama HKD-a *Šid* uskoro priključe i djeca iz Vašice, Batrovaca i Morovića, kako bi u još većem broju svjedočili kako je Isus hvaljen i kroz folklorni čin, kulturu i radost.

S. D.

VIJESTI

Žalosnoj Majci

Blagdan Žalosne Gospe, obilježen je 15. rujna, kada se u istoimenoj kapelici na subotičkoj Kalvariji slavilo proštenje. S obzirom na obilnu kišu i nemogućnost odlaska na Kalvariju, euharistijsko slavlje je održano u župnoj crkvi Uskrsnuća Isusova. Dvojezično misno slavlje predvodili su mladomisnici vlč. **Dražen Dulić** i vlč. **István Kurin**, uz koncelebraciju svećenika subotičkih župa.

Misnom je slavlju prethodilo klanjanje koje je prikazano kao zadovoljština za grijeh psovke.

Nova školska godina u Paulinumu

U Biskupijskoj klasičnoj gimnaziji i sjemeništu *Paulinum*, nova školska godina započela je 2. rujna, kada su nakon ljetnih odmora ponovno oživjele prostorije gimnazije i kolegija. Sveta misa, zaziv Duha Svetoga održana je 3. rujna u kapeli sjemeništa, koju su predvodili ravnatelj gimnazije mons. **Josip Mioč** i duhovnik sjemeništa mons. **Marko Forgić**. Nakon sv. mise i zaziva Duha Svetoga okupili su se profesori, učenici, roditelji i gosti u velikoj dvorani Paulinuma, gdje je održana inauguracija, odnosno uvod u novu školsku godinu. O važnosti škole i o radu govorio je ravnatelj, a zatim je predstavio nove učenike, kojima je podijelio skromni školski pribor.

Svete mise na Marijanskom svetištu »Bunarić«

Kraljica krunice – 7. listopada, sveta misa je u 18 sati – završetak hodočašća.



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Jedan od temeljnih atributa koji vjernici pripisuju Bogu, a do kojeg dolaze iz vlastitog iskustva, je njegova dobrotu koja se povezuje s njegovom pravednošću, jer, često se čuje, a i vjeruje, Bog svakom daje prema njegovoj zaslugi. Međutim, kršćanska vjera ne govori o Bogu samo kao pravednom, nego i milosrdnom. No, nekada je teško povezati u jedno i milosrđe i pravednost, jer se iz ljudske perspektive često to dvoje čini suprotstavljeno, pa je potrebno birati između njih, jer milosrđe znači odstupanje od pravednosti. Međutim, kada govorimo o Božjoj pravednosti i naglašavamo kako on svakom daje po zaslugi, zaboravljamo koliko je njegova nagrada preobilna, daleko iznad naših zasluga i da nam on neprestano iskazuje milosrđe.

Mjera prema kojoj mi procjenjujemo stvari oko sebe, pa i samog Boga, smo mi sami. No, ljudska mjerila ne mogu u svoje okvire staviti neizmjernost Božje dobrote, pravednosti i milosrđa. Zato Bog ima svoje mjere, mjere koje nadilaze naše poglede i naš razum, mjere u koje nisu uključeni ni zavist ni ljubomora, niti ljudska malodušnost. Božja mjera je čista ljubav, objavljena u Isus Kristu, u njegovim riječima i djelima. Upravo takva mjera Božja, pravedna i puna ljubavi koju ljudska zavist teško može prihvatiti, tema je Isusove prispodobe o domaćinu i njegovim radnicima u vinogradu (usp. Mt 20, 1-16).

Božja pravednost i milosrđe

DOMAĆIN I RADNICI

U Isusovoj prispodobi domaćin više puta tijekom dana izlazi tražiti radnike za svoj vinograd. Dogovor o plaćanju sklapa samo s onima koji rade od početka radnog vremena i utvrđuju dnevnicu potrebnu za preživljavanje jednog dana, to je denar. No, na kraju radnog dana domaćin svima plaća jednako, i onima koji su radili cijeli dan i onima koji su radili samo jedan sat. Dogovoreno daje prvima, ali i posljednjima isplaćuje cijelu dnevnicu. Tu nastaje problem i otvara se pitanje je li to pravedno. Jer, vidjevši kako su posljednji dobili po denar, ovi koji su došli prvi očekivali su više, budući da su više i radili. Oni se osjećaju boljima pa zato misle da će dobiti više od onog što su s domaćinom ugovorili. Budući da domaćin i njima isplaćuje jednako, oni ga napadaju i protestiraju. Osjećaju da je došlo do nepravednog izjednačavanja svih radnika

No, domaćin ne odstupa od učinjenog, nego kori pobunjenice tumačeći svoju pravednost: »Prijatelju, ne činim ti krivo. Nisi li se pogodio sa mnom po denar? Uzmi svoje pa idi. A ja hoću i ovomu posljednjemu dati kao i tebi. Nije li mi slobodno činiti sa svojim što hoću? Ili zar je oko tvoje zlo što sam ja dobar?« (Mt 20, 13-15). Dakle, domaćin je pravedan, on nije nikog ošteti, nego je posljednjima iskazao milosrđe. Omogućio im je da i oni, iako su samo jedan sat radili, svojoj obitelji donesu cijelu dnevnicu i osiguraju preživljavanje. Tako je istovremeno i pravedan i milosrdan. A radnici prve ure nemaju dovoljno suosjećanja i brige za bližnje, te pravdu mjere samo svojom koristi pa im se zato domaćin čini nepravednim.

Oni žele istjerati vlastiti interes, zato njihova procjena pravednosti isključuje milosrđe i ljubav.

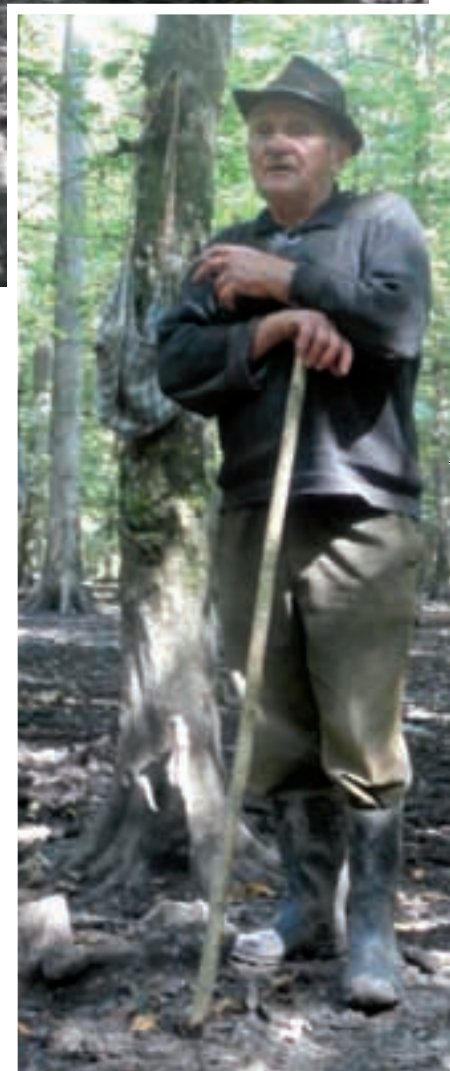
ZAVIST

Događaj iz Isusove prispodobe svoju aktualizaciju pronalazi u svim vremenima i međuljudskim odnosima. Čovjek pravednost procjenjuje samo iz vlastite perspektive, koja često podrazumijeva osobnu korist. Ako je netko drugi u pitanju pravednost isključuje milosrđe i darežljivost. Zato čovjek sebi nerijetko uzima za pravo prozivati Boga kako ni on nije pravedan jer neke preobilno nagrađuje. I umjesto da zavist, jedan od sedam glavnih grijeha, u sebi suzbija, još je više raspiruje. Ne trpi ljude kojima netko iskazuje svoje milosrđe, iako to nije na njegovu štetu. Međutim, kada se njemu samom iskazuje milosrđe, njegova mjera pravednosti postaje drugačija, tj. milosrđe je u nju automatski uključeno. Ono što u srcu takvog čovjeka nedostaje je ljubav koja jedina može pokazati radost zbog dobrotka drugog.

Međutim, »vratimo se još jednom Isusovoj prispodobi i pokušajmo naći svoje mjesto u njoj. Pritom posebno obratimo pozornost na njezin drugi dio, ne zaboravljajući da je gospodar vinograda sam Bog. Daljnji rasplet možemo shvatiti samo na temelju čitavoga evanđelja. A ono kaže da nema čovjeka koji bi bio radnik prvoga časa i imao pravo na plaću pred Bogom, jer Bog se svima smilovao i zato su svi ljudi radnici nekoga kasnijeg sata, bez ikakva prava da bilo komu zavide.«¹

1 Ivan DUGANDŽIĆ, *Jedan je vaš učitelj*, Zagreb, 2008., 219.

SVINJOGOJSTVO U MOROVIČKOJ ŠUMI



Djed Joso i njegove svinje

Svinjogojstvom se bavi već 40 godina i, kako kaže, i njegov pradjed, djed i otac također su držali svinje u šumi pa je zato i on krenuo njihovim stopama. On ima 76 godina i zdravlje ga za sada dobro služi.

Djed **Josip Šerić** iz Morovića jedan je od rijetkih Srijemaca koji svoje svinje gaji u morovičkoj šumi Rašković. O djedu Josi se zna nadaleko, prvenstveno zato što je dobar i gostoljubiv domaćin, a drugo, zato što je svojstven po tome što danas u njegovoj Rašković drži oko 100 grla svinja. Svinjogojstvom se bavi već 40 godina i, kako kaže, i njegov pradjed, djed i otac također su držali svinje u šumi pa je zato i on krenuo njihovim stopama. On ima 76 godina i zdravlje ga za sada dobro služi. Svakoga dana odlazi u šumu, nekada motorom,

nekada traktorom ili kolima, sve ovisno o vremenu, kako bi obišao i nahranio svoje svinje, zajedno sa svojim vjernim psom Citrom, koji mu je desna ruka.

NAJSTARIJI SVINJAR

Prilikom razgovora s njim i dogovora za susret, djed Joso nam je objasnio put. Kako nam je kazao, od Morovića k Jameni, pa onda putem desno pa lijevo... Srećom, ipak nas je sačekao kod kuće, jer teško da bismo pronašli put do njegove kolibe, za razliku od njega, koji morovičku šumu poznaje kao vlastiti džep. I polako, skupa s njim ulazimo u šumu, bogatu stablima hrasta, graba i jasena. Ispred nas sigurnim korakom korača djed Joso sa svojim psom i dok nas usmjerava govori: »Ja sam najstariji u šumi. Prije

je bilo i starijih od mene, a sada je sve manje onih koji drže svinje u šumi. Nema ih više ni u Hrvatskoj, sve su istjerali, a nema ni Jamena šuma za ispašu, u Srijemu su jedina mjesta Morović i Višnjićevo. Mi ovdje imamo dobre njive, dobru poljoprivredu i dobru šumu i ovdje gdje su svinje sve je čisto, a tamo preko gdje nisu, svugdje je šikara, tako da koliko mi stočari imamo koristi, toliko ima i ova naša šuma«, kaže djed Joso. I dok razgovora s nama, u nekoliko navrata doziva svoje svinje nekim nerazjašnjenim riječima, glasno, riječima koje jedino izgleda njegove svinje prepoznaju. U jednom momentu, s raznih strana šume počele su u velikom broju nailaziti svinje. »To je samo dio, ostale su se razbježale po šumi, traže žir koji je ove godine na svu sreću dobro rodio«, kaže

djed. I poslije kilometar koračanja od ulaska u šumu stigli smo do odredišta – djed Josine kolibe i svinjaka. I ponovno djed Josin zov, nakon koga su za nekoliko minuta dojurile i ostale svinje. Na jednom se mjestu nalazi improvizirana koliba, na drugom još jedna. U jednoj spavaju prasići, a u drugoj svinje. Dovukao je djed Joso i traktorsku prikolicu

s kukuruzom, za svaki slučaj, jer kako kaže, mora ih hraniti i tako naučiti da se uvijek vrate na svoje stanište.

NAJTEŽE ZIMI

I dok se pripremamo za razgovor s njim, on pripravlja stol od jednog bureta prekrivenog vrećom i iz svoje torbe vadi kobasicu i domaću rakiju i kaže: »Kakav bi domaćin bio da vi prvo ne probate moju šljivovicu i domaću kobasicu«, i dok nas poslužuje, govori: »Ovdje provodim dane već punih

40 godina. Počinjem razmišljati da prekinem, a kada ću, još nisam odlučio. Dok sam bio mlađi držao sam i do 300 komada svinja, sada ih imam 100. Lijepo mi je kad dođem ovamo, naročito kada sam bolestan ili mamuran – dođem ovdje u šumu i odmah mi je bolje. Jedino se plašim zime. Već u travnju počinjem misliti kako ću na zimu. Nekada nas je u šumi bilo mnogo više, 80 čopora, a sada nas ima samo 7. Izumire stočni fond nomada, a tov kod kuće je skuplji, dok je ovdje u šumi mnogo jeftinije, malo duži doduše, ali jeftiniji. Ovdje se svinje bolje othrane, krmače mogu duže vremena biti prašćare, čak 10 do 12 godina, a da se dobro prase i budu zdrave. Ali i mi ovdje u šumi moramo cijepiti krmače pred prašenje kako bi učinak bio 100 postotni. Sada s jeseni, kada ima žira, jer on je za svinje najbolji za ishranu, od žira se dobro ugoje. Kada žira ima dosta ne mora im se davati dodatna hrana, samo im ja ipak donesem kukuruza da se okupljaju i da ne odu. Jer, kada ne bi ništa dobivale i kada ovdje ne bi bilo svinjaka gdje se mogu skloniti, one bi otišle dalje čak u Hrvatsku, kao što je i bilo slučajeva«, govori djed Joso.

VRIJEME POPLAVE

Svinje u šumi, kako priča djed Josu, ustaju oko 4 sata, izađu

iz obora i jedu, odleže od 10 do 3 popodne i idu dalje kupiti žireve, tražiti gliste, puževe, pa čak i gljive kojih ove godine ima u izobilju. Paše ima, trave dosta, po barama dosta vode, pa im je jako dobro. Čak i za vrijeme poplava djed Josine svinje ostale su u šumi. Kako kaže, pamti on i gore poplave: »Izmjerio sam vodostaj na ovom terenu, a pamtim kada je bio i veći. Ovdje nikada nije bilo poplavljeno, ni kada je bio najveći vodostaj, jer je ovo visoka šuma, greda i vodostaj može biti najviše metar. Sada za vrijeme posljednjih poplava ovaj teren je bio za 150 cm viši od razine Bosuta i Studve, tako da sam znao da opasnosti po moje svinje nema.« Pitamo ga o prodaji svinja. Kaže kako kad je potražnja velika, kupci ne pitaju kakve su, ali kako kaže, on za svoje jamči da su dobre – uglavnom su bijele svinje, rasne subotičke šarge: »Nema problema za prodaju, samo moraš birati kupca koji će isplatiti, a tko ne isplaćuje tome ne prodajemo i čekamo drugog.« A zdravlje djeda Josu još uvijek dobro služi. Vitalan je, a to pripisuje svježem zraku moravičke šume, ali i zdravom načinu života: »Sve je dobro kada je umjeren. Normalno jedem, kada se umorim odmorim se, a jedini porok su mi cigarete i pušim od svoje desete godine. Ali, dobro se osjećam s obzirom koliko imam

godina, mada nemam više snage kao prije. Nekada sam mogao potrčati i uhvatiti krme u trku, a sada to više ne mogu. Kada se krmače oprase, pogotovo ako je to 10 krmača, ovdje moram biti skoro cijeli dan, jer ih moram dva puta napojiti i zatvoriti. Tada je puno prasadi, od 80 do 100. Inače, svaki dan ovdje provedem po četiri sata, a kada počne poljoprivredna sezona, nekada ne dolazim po 2-3 dana. Zimi ih moram dolaziti napajati, donositi im tople vode, iako bi one preživjele – jele bi snijeg, ali opet bolje da ih ja napojim i provjerim je li sve u redu«, kaže djed Josu. I uvijek s vjernim psom Citrom koji se ne odvaja od njega i koji mu je velika pomoć. »Kada krmačama otvorim kočanju da moraju ući, samo povičem 'Citra' i on njih sve utjera unutra, a nekada ih i izujeda ako odbijaju ući«, govori djed Josu. Izlaskom iz moravičke šume, djed Josu nam pokazuje i mjesto za krmaču koja se noć prije oprasila. Kako nam je rekao, pokraj nje je morao zapaliti vatru, kako šakali ne bi pojeli prasiće. A sve su to metode koje je ovaj djed naučio od svojih starih i koje njeguje desetljećima. Mi smo mu na rastanku poželjeli mnogo zdravlja, kako bi i dalje mogao boraviti u oazi mira i tišine moravičkih šuma, skupa sa svojim životinjama.

Suzana Darabašić



IZ KULTURNE BAŠTINE ŠOKAČKIH HRVATA U PLAVNI I VAJSKOJ (III. DIO)

Više priča nego stvarnost

SVADBENI OBIČAJI:
MOMČENJE, DJEVOJČENJE,
PROSIDBA, VJENČANJE,
SVATOV

Svadbene običaje Šokaca Hrvata u Bačkoj potaknuli su brojne istraživače da ih zabilježe, ali manje je onih kompetentnih koji bi ove običaje znanstveno obradili. O ovoj kulturnoj baštini, koja je danas gotovo iščezla i zaboravljena, pisali su **Janko Janos, Ivan Evetović, Marin Radičev, Stjepan Bartolović** (*Stari svatovski običaji u Baču*), mons. **Stjepan Beretić, Tomislav Augustinov, Ante Sekulić, Milka Ljuboja, Dimitrije Galenović**, a jednu od novih i najpotpunijih monografija o ovom području objavila je dr. **Mila Bosić** (*Ženidbeni običaji Šokaca Hrvata u Bačkoj, Vojvođanski muzej, Novi Sad 1992.*). Mi se u ovom radu oslanjamo uglavnom na naše kazivače. Evo što nam je ispričevala o svojim sjećanjima **Anica Pejčić**:

»Kad sam se zadivojčila imali smo korzo di smo išli šetat, a kadgod su bile igranke i balovi. U početku sam smila bit samo do 8 il 9 sati i kući. Ko nije išo u crkvu nije mogo na igranku ni ić. To su nam bile prilike da se vidimo i divanimo pa se kogod u kog i zagleda.

Nekima su roditelji ugovarali prosidbu pa i brak, a neki su sami birali pa su njihovi stari išli pitat jel cura za udaj i jel mogu donit jabuku. Nije baš kod svakog sve išlo po redu. Bilo je da je cura isprošena za jednog, a pobigne i ode za drugog. Za take se reklo da se spinkovala i ošla na jabanu.

Imućniji su išli u prošnju s bogatim darovima, to se zvalo nositi jabuku. Jabuka se zakiti i oko nje darovi: ogrlica, lanac, dukati, seferini, kako je ko mogo i imo. Kogod je odma nosio i robu za šait ruvo. Ako divojkini



roditelji pristanu, dođe i đuvegija. Zaruke su znale katgod potrajat, a katgod se brzo zakaže vinčanje i svatovi. Ako divojka raskine zaruke mora duplo vratit darove što je dobila kad je isprošena, a ako momak prikinje zaruke i on mora platit, odnosno divojka tad ne mora vratit darove.

Kad se utvrdi dan kad će bit svatovi, roditelji odredu kog će se zvati i kako će snosit troškove.

Odridu se diverovi koji će ić svat u svatove, a prvo se zove kum. Diverovi dobiju svaki po čuturu, jednu s vinom a jednu s rakijom. Čuture se ukrasu peškirrom, ružama i asparagusom.

Na sam dan kad su svatovi skupu se svirci i diverovi kod mladoženje, a kod snaše se kupi njena rodbina. Diveruše su kitile ružmarinom svatove, a svako je platilo kićenje. Grančice ružmarina su se okitile šarenim vrpčama

ili sitnim trakicama od kojekake robe. Ondak se ide po kuma a od kuma po snašu. Kad dođu po snašu, a njeni je zaključali pa podmitali lažne snaše dok ne pokažu pravu koju ondak kum otkupljuje. Stari svat vodi proceduru, on je zapovjednik svatova il što su rekli svatovsko lajalo. Svekrva i enge donesu ruvo za snašu, a dok snašu oblače pivala se pisma Lipa Maro, majčino ruvo svlači, majčino svlači, a naše oblači... Snaši se na glavu stavlja vinac pleten od zlata ili brundžuk. Dikoje snaše su imale na glavi od biserja grane.

Svatovi su išli u koloni na vinčanje. Svekrva se oko šešira stavi vinac paprike i peruška, a svekrvi daju buket i papriku. Prije se vinčalo u općini, a ondak u crkvi. Posli vinčanja išlo se na večeru. Tu kuvarice na ulazu postavu korito i metlama brane uč onom ko ne ubaci novaca u korito. Onda ide

večera, sve po redu: supa, kuvano, sos, sarma il filovana paprika, zavisi koje je doba godine, zatim dolazi pečenje, kolači i torte. Posli se prikazuju darovi. Kuvarice zamotaju ruku, da se kao popurila, pa svatovi daju prilog. Taj novac je išo kuvaricama. Prid ponoć bude snašin tanac, a svatovi plaćaju da igraju sa snašom il da snaša odmori i sidne. Kad završi snašin tanac mladoženja je odvede kući da se prisvuče. Onda se neko od muški obuče u snašu pa što dobije novca to dađe svircima. Svatovi su bili cilu noć, a ujutro se pratilo kućama. Kad se otprati kuma kući na čošku se igro jastučak (kolo), ondak se jastučak rasiče i istrese perje pa se tako rastiraju svatovi«, završila je svoju priču Anica.

O ovim običajima u Plavni kazivala je svoja sjećanja **Eržika Repa**:

»Kad se zakaže vinčanje spremaju se svatovi. Idu diverovi zvat kog triba i nose čuture okićene cvicem i ukrasima od krep papira, noćom, a ne po danu, da se ne dangubi. Kad uđu u neku avliju podviknu iju-ju. Nedilju dana se spremalo: peklo, kuvalo, misilo, klala živina, a oni koji će doć u svatove donili bi prinos. Svako veče pravile su se večere za one koji su radili. I posli svatova još dva tri dana se radilo i raspremalo, a svako veče su bile večere.

Snašu je na vinčanje vodio diver pod ruku a s vinčanja je išla s đuvegijom u par. U svatova je kum bio glavni, zapovio bi i upućivo kad se kreće, di se ide, di se staje, kad šta triba radit.

Kod đuvegije njegovi roditelji mu pripreme sobu, a snaša donosi svoje stvari: 1 il 2 šifonjera, 2 dunje, 2 kreveta, 2 slamarice, 6 jastuka, ponjava i prisvlaka. Kogod je imo i astal i dvi stolice i malo oprave, štafir se to zvalo«, kazale je među ostalim Eržika.

Zvonimir Pelajić

SJEĆANJE NA PROŠLA VREMENA

Izgradnja centra Šida



Početak 60-ih godina prošloga stoljeća bio je veoma interesantan za građane Šida. Bile su to vrlo dinamične godine. Tada se govorilo o tome kako će centar grada izgledati. Šidanima je naročitu pozornost tada privukla maketa novoga centra Šida, koju su izgradili učeniци Osnovne škole *Filip Višnjić* sa svojim nastavnikom **Žikom Vekićem** i koja je tada bila smještena u velikom izlogu prodavaonice *Varteks* u samom središtu grada. Na starim fotografijama, poput ove prikazane, dobro se vidi kako je centar Šida tada bio prekriven starim prizemnim kućama, a većina njih imale su lokale gdje su bile trgovine, pekarnе, itd. Sve su to bile veoma stare zgrade, a možda je jedino od svega odudarala tadašnja *Istra*. Iz tog razdoblja do danas postoji puno tih kuća, naročito od središta grada prema kinu, ali su sve one u veoma lošem stanju.

PARK U SREDIŠTU GRADA

Tijekom 1960. godine dogovoreno je da se u središtu Šida ukloni jedan blok zgrada i da se tu napravi park. To je danas onaj park u centru grada pokraj pra-

voslavne crkve. Upravo tada središte Šida počinje dobivati onaj oblik koji danas ima. Najprije je tijekom ljeta 1960. godine počela izgradnja robne kuće. Nova je robna kuća otvorena 6. prosinca 1961. godine, kao dio svečanosti za Dan oslobođenja. Ta će robna kuća dugo vremena biti središte svih kupovina u Šidu. Tijekom 1961. godine Šid je dobio i novu zgradu Gimnazije *Sava Šumanović*. Nova gimnazija imala je 12 učionica, 6 kabineta, veliku dvoranu i niz drugih prostora. Sve ovo nabrojano bio je tek početak velikih radova koji su tek trebali započeti.

ZAJEDNIČKI RAD

Krenulo se u akciju rušenja starih zgrada. Pri rušenju starih kuća pomagali su radnici mjesne krojačke zadruge, trikotaže, tvornice suhomesnatih proizvoda *Srijem* i učenici viših razreda Osnovne škole *Branko Radičević*. Nekako istovremeno počelo je rušenje zgrada na drugom kraju centra Šida. To je ono mjesto gdje je danas stambena zgrada tzv. *Željezničarska*. Ova je zgrada imala tri kata, a izgradila ju je Jugoslavenska željeznica za svoje

radnike. Tijekom 1963. godine ona je završena. Najistaknutije mjesto u Šidu svakako ima hotel *Grand*. Ovaj će hotel za sve vrijeme svog postojanja igrati veoma bitnu ulogu u društvenom, pa i u političkom životu Šida. Izgrađen je negdje početkom XX. stoljeća. U najranijem izgledu bio je jednokatna zgrada, četverokutna, s četveroslivnim krovom. Unutarnost hotela je bila lijepo urađena. Bila je to velika dvorana, a u okviru nje separe u kojem se blagovalo, a tu su šidska gospoda dolazila na sjedeljke, kartanje. Ovaj hotel je zapravo bio sjedište Šida i svi gosti koji su dolazili u Šid najprije bi tu svraćali. Odmah nakon Drugog svjetskog rata hotel *Grand* je promijenio naziv u *Istra*, i mnoge generacije ga upravo po tom nazivu i pamte.

LJEPŠI IZGLED GRADA

Sa svim ovim radovima Šid je znatno promijenio svoj izgled, što komentator jednih novina s neskrivenom simpatijom i bilježi: »Šid svakim danom dobiva sve ljepši izgled. Naročito je uočljiv uži centar, koji je izgradnjom zgrade *Narodnog odbora*, podizanjem nove robne kuće, renovira-

njem restorana *Istra*, podizanjem nove zgrade gimnazije i zasađivanjem prostranog parka, dobio skoro velegradski izgled.« Osim zgrada središte Šida je imalo i nekih drugih stvari, možda neprimjetnih, ali i one čine lijep izgled. Tijekom 1962. godine u Šidu su se po prvi puta pojavile *zebre*. Na prijelazima u ulicama *Borisa Kidriča* i *Lenjinovoj* na asfaltu su iscrtane bijele pruge. U kasnu jesen 1963. godine počinje izgradnja zgrade Općinskog suda, koji je završen 1965. godine. Problem koji je mučio Šid tijekom 1969. godine bio je kako rasteretiti glavnu ulicu *Borisa Kidriča*, jer sam put je bio veoma uzan, a sam asfalt veoma istrošen. U kasnu jesen 1970. godine završeno je asfaltiranje ulica u središtu grada. Početkom 80-ih godina započelo se s rušenjem *Kozjakove ljekarne* i zgrade nekadašnje *Šidske štedionice*. Time je potpuno poremećen izgled šidskog centra, a mnogi ni danas ne mogu prežaliti što je *Kozjakova ljekarna* srušena. Krajem veljače 1984. godine na mjestu *Kozjakove ljekarne* useljena je zgrada nove pošte, nazvane iz neznanog razloga »ljepoticom«.

Suzana Darabašić

Zašto? Kako? Molim?

Kada je nastao sapun?

Danas svakodnevno koristimo sapun, bilo onaj tekući ili u čvrstom stanju, no pitanje glasi – tko ga je izumio i kada. Sapun seže daleko u povijest, te je star više od 2000 godina. U davnoj prošlosti ljudi su mazali svoje tijelo maslinovim uljem kako bi se očistili, a u tu su svrhu upotrebljavali i sokove i pepeo raznih biljaka. U prvom stoljeću naše ere spominju se već dvije vrste sapuna, mekan i tvrd, a zanimljiv je podatak kako je u ruševinama Pompeja pronađena zatrpna radionica za proizvodnju sapuna koji je bio nalik sapunu koji mi poznajemo. Do prije samo stotinu godina gotovo sav sapun što se trošio proizveden je u kućnoj radinosti! Pitajte svoje bake, one se možda još sjećaju kako se nekada »kuhao« sapun. Sapun se dobiva kuhanjem masti ili ulja s vodom i nekom alkalijom (lužinom). U velikim tvornicama sapuna masti i lužine se najprije kuhaju u golemim kotlovima. Taj se postupak naziva »saponifikacija«.

Sapun se dobro izmiješa u glatku masu, uz dodatak raznih sastojaka kao što su mirisi, boje, omekšivači vode i protektori. Tada je vreli, istopljeni sapun spreman za oblikovanje. Toaletni sapun prolazi kroz još jedan postupak: izreže se, osuši i umota u papir.



Stiže jesen

Iako ćemo ovo ljeto pamtit po kišama i pravom jesenskom vremenu, jesen nam tek stiže. Za sve one koji su zaboravili, kalendarska jesen stiže u utorak 23. rujna i trajat će sve do 22. prosinca.



Smotra dječjih pjevača i zborova

Deseta jubilara Smotra dječjih pjevača i zborova u organizaciji Hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama održana u petak 12. rujna u vijećnici Gradske kuće u Subotici. Nastupilo je 15 vokalnih solista, a uz sve izvođače herojski su stajali članovi dječjeg festivalnog orkestra HGU Festival bunjevački pisama pod vodstvom prof. Mire Temunović. I ovogodišnju Smotru otvorile su kraljice župe sv. Marka iz Žednika koje je pripremila **Nataša Perčić**, dok je o životu i radu Antuna Gustava Matoša povodom njegove 100. obljetnice smrti govorio recitator **Davorin Horvatski**. Nakon spleta bunjevačkih igara u izvedbi dječjeg tamburaškog orkestra nizali su se solisti iz Žednika, Tavankuta, Đurđina, Aleksandrova, te iz Subotice i to iz osnovnih škola **Pionir**, **Matija Gubec**, **Vladimir Nazor**, **Sveti Sava**, **Ivan Milutinović** i **Matko Vuković**. I ova jubilara Smotra završila je himnom, dobro nam poznatom pjesmom *Subotica*, koju su izveli svi sudionici.



Josipa Dulić



Marijana Vojnić Hajduk



Emil Cvijin



Katarina Piuković





Josipa Kujundžić



Kristina Crnković



Mateja Tot



Magdalena Temunović



Luka Skenderović



Luka Matatić



Dunja Šimić



Josipa Stantić



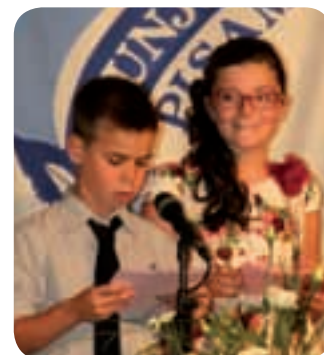
Vanja Perčić



Pavao Piuković



Mila Kujundžić



U ulozi voditelja izvršno su se snašli Katarina Vojnić Purčar i Petar Pečerić

Zaziv Duha Svetoga

Već sutradan, u subotu 13. rujna uslijedio je novi susret. Učenici koji pohađaju katolički vjeronauk u svojim školama zazvali su Duha Svetoga da im pritekne u pomoć tijekom ove školske godine. Na svečanoj svetoj misi u katedrali bazilici svete Terezije Avilske sudjelovalo je oko 1000 djece. Misno slavlje predvodio je katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** uz koncelebraciju svećenika koji su došli u pratnji svojih vjeroučenika. Ljepoti ovoga slavlja pridonijeli su i članovi juniorskog Subotičkog tamburaškog orkestra pod dirigentskom palicom **Sonje Berta**.



PETAK **19.9.2014.**



06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:20 Kad srce zatrepri
10:10 Tajne svjetskih muzeja: Muzej Povijesti umjetnosti u Beču, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Znaj da te volim
13:10 Svaki dan dobar dan: Maštovita zimmica
13:40 Labirint
14:25 Riječ i život: Između zakona i solidarnosti
14:55 Pozitivno
15:20 Kulturna baština: Venecijanac u Trogiru
15:35 Znanstveni krugovi
16:00 Što vas žulja?
16:30 Regionalni dnevnik
17:00 Vijesti
18:00 Stipe u gostima, humoristična serija
18:37 Iza ekrana
19:00 Javna stvar - politički intervju
19:30 Dnevnik
20:10 Otvorenje 44. varaždinskih baroknih večeri, prijenos
21:45 Noćna kavana
22:45 Stvor, američko-kanadski film - Filmski maraton
00:25 Filmski maraton 2. film
02:05 Filmski maraton 3. film
03:45 Svaki dan dobar dan: Maštovita zimmica
04:15 Reprizni program
04:50 Riječ i život
05:20 Vijesti iz kulture
05:27 Jezik za svakoga (R)
05:37 Što vas žulja?
06:07 Hrvatska uživo
06:47 Sve će biti dobro
HRT 2
05:00 Najava
05:05 Prkosna ljubav
05:48 Prkosna ljubav
06:30 Campi-Campi
06:55 Zlatni klasici
07:25 Policajac Ploddy
07:50 Pseća ophodnja, serija
08:15 Djeca svijeta, dokumentarna serija za djecu
08:35 TV vrtić: Pecanje
08:44 Tajni dnevnik patke Matilde: Neslane šale
09:00 Školski sat: Nagradni

projekt - Uhvati korak!
09:30 Puni krug
09:45 H2O! Uz malo vode
10:07 Whistler, serija za mlade
10:52 Indeks
11:22 Village Folk: Crna riža
11:37 Život na rijeci: U delti deset zmajeva, dokumentarna serija (R)
12:22 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
13:15 Ubojstvo, napisala je
14:00 Londonska kuhinja Rachel Khoo, dokumentarna serija
14:30 Osumnjičena, američki film
16:00 Školski sat: Nagradni projekt - Uhvati korak!
16:30 Puni krug
16:45 Večernja škola: Nogomet
17:15 Genijalci
17:45 Briljanteen
18:25 U uredu, serija
18:50 Glee, serija za mlade
19:35 Londonska kuhinja Rachel Khoo
20:05 Sedam razdoblja rocka, glazbeno-dokumentarna serija
21:00 Vinkovačke jeseni - svečano otvaranje
23:05 Zločinački umovi, serija
23:50 Endeavour - Mladi Morse, serija
01:20 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
02:10 Noćni glazbeni program
RTL
05:55 RTL Danas, (R)
06:40 Virus attack
06:55 Speed Racer
07:20 Villa Maria, serija
08:10 TV prodaja
08:25 Inspektor Alex, (R)
09:40 Sulejman Veličanstveni
10:40 Voljeni dr. Martini, humorna drama
12:00 JAG, drama
13:00 Inspektor Alex, serija
13:55 Sve u šest, magazin (R)
14:20 Pet na pet, kviz (R)
15:20 Vatre ivanjske, (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Sulejman Veličanstveni
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Nacionalno blago: Knjiga tajni, film
22:30 Proročanstva, film, znanstveno-fantastični
23:05 Eurojackpot
23:10 Proročanstva, film, znanstveno-fantastični
01:00 Žestoki udar, film, znanstveno-fantastični

03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

SUBOTA **20.9.2014.**



07:20 Najava
07:35 Putem europskih fondova
07:50 Star in the Dust, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:10 Normalan život
10:00 Kućni ljubimci
10:30 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira, emisija
13:10 Duhovni izazovi
13:45 Prizma
14:35 U potrazi za čudom, kanadski film
16:20 Potrošački kod
17:00 Vijesti
17:25 Seoska gozba, gastroputopis
18:10 Manjinski mozaik
18:25 Lijepom našom: Novalja
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:10 Čuda života: Dom, dokumentarna serija
21:05 Smrt na sprovodu, britanski film
22:40 Vladařica, serija
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Sigurnost nije zagarantirana, američki film - Filmski maraton
01:20 Star in the Dust, američki film
02:40 Subotom ujutro
03:55 Reprizni program
04:30 Duhovni izazovi
05:00 Veterani mira, emisija
05:45 Prizma
06:30 Lijepom našom: Novalja (R)
HRT 2
06:25 Najava
06:30 Campi-Campi
06:55 Zlatni klasici
07:25 Policajac Ploddy
07:50 Pseća ophodnja, serija
08:15 Djeca svijeta, dokumentarna serija za djecu
08:35 TV vrtić: Aparatić za zube (R)
08:47 Vedranovi velikani: Issa, Mihovil, Marcelina
09:35 T3I, tri istražitelja i tajna Otoka kostura, njemački film za djecu (R)
11:35 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
12:00 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija

12:30 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
13:00 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
14:00 Jane Eyre, američko-britanski film
15:55 Večer s Joolsom Hollandom
16:55 City Folk: Zagreb 2004.
17:20 Garaža: Jonatan
17:55 Košarka Zadar Open 2014., prijenos
19:45 Lidijina kuhinja
20:15 Edward Škaroruki, američki film
22:00 Unutarnja pljačka
23:45 Vegas, serija
00:30 Večer s Joolsom Hollandom
01:30 Vrtlarjenje, dokumentarna serija
02:20 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
03:10 Noćni glazbeni program
RTL
06:30 RTL Danas, (R)
07:15 Timon i Pumbaa
07:40 Svemoguću Spiderman
08:30 Sportske igre mladih
09:00 Vatre ivanjske, serija (R)
10:10 Vatre ivanjske, serija (R)
11:35 Pet na pet, kviz (R)
12:35 TV prodaja
12:50 Popust na količinu 2, film, obiteljska komedija
14:45 Dr. Dolittle: Vau-vau za predsjednika, igrani film, komedija
16:25 Najveći hrvatski misteriji, talk show
16:30 RTL Vijesti, misteriji, talk show
16:50 Najveći hrvatski misteriji, talk show
17:30 Lice s naslovnice
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Iron Man 2, igrani film
22:30 Nepobjedivi 2: U posljednjoj rundi, film, 00.25 Proročanstva, film (R)
02:50 Astro show
03:50 RTL Danas, (R)
04:30 Kraj programa



06:30 RTL Danas, (R)
07:15 Timon i Pumbaa
07:40 Svemoguću Spiderman
08:30 Sportske igre mladih
09:00 Vatre ivanjske, serija (R)
10:10 Vatre ivanjske, serija (R)
11:35 Pet na pet, kviz (R)
12:35 TV prodaja
12:50 Popust na količinu 2, film, obiteljska komedija
14:45 Dr. Dolittle: Vau-vau za predsjednika, igrani film, komedija
16:25 Najveći hrvatski misteriji, talk show
16:30 RTL Vijesti, misteriji, talk show
16:50 Najveći hrvatski misteriji, talk show
17:30 Lice s naslovnice
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Iron Man 2, igrani film
22:30 Nepobjedivi 2: U posljednjoj rundi, film, 00.25 Proročanstva, film (R)
02:50 Astro show
03:50 RTL Danas, (R)
04:30 Kraj programa

NEDJELJA **21.9.2014.**



07:30 Najava
07:45 Ciklus Michaela Powella i Emerica Pressburgera: Crvene cipelice, britanski film - Zlatna kinoteka

10:00 Vinkovačke jeseni - svečani mimohod, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:05 Mir i dobro
15:30 Posljednji tango u Halifaxu, serija
16:25 Vrtlarica
17:00 Vijesti
17:15 Kulturna baština
17:35 Dvije sestre za kralja, američko-britanski film
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 6/45
20:10 Velo misto, serija
22:00 Damin gambit
22:45 Vijesti iz kulture
22:55 Klasika mundi
23:55 Ciklus Michaela Powella i Emerica Pressburgera: Crvene cipelice, britanski film - Zlatna kinoteka
02:05 Nedjeljom u 2
03:05 Damin gambit
03:45 Mir i dobro
04:15 Reprizni program
04:50 Plodovi zemlje
05:40 Rijeka: More
06:10 Vrtlarica (R)



06:15 Najava
06:20 Campi-Campi
06:45 Mjesta ima na metli svima, crtani film
07:10 Policajac Ploddy
07:35 Pseća ophodnja, serija
08:00 Djeca svijeta
08:20 Tajni dnevnik patke Matilde: Neslane šale
08:35 Laboratorij na kraju svemira: Mobitel (R)
08:45 T3I, tri istražitelja i tajna strašnog dvorca, njemački film za djecu (R)
10:15 Pozitivno
10:45 Biblija
10:55 Zagreb: Bogoslužje iz kršćanske crkve Riječ života, prijenos
12:05 Zabavni program
13:35 Književnica Booky, kanadski film
15:35 Magazin LP
16:00 Olimp
16:45 Odbojka (Ž): Hrvatska - SAD, sportska reportaža
17:25 Sportski prijenosi, snimke, dokumentarci...
20:00 Dan revolveiraša, američki film
21:45 HNL - emisija
22:45 Centurion, britanski film
00:20 Koncerti pop i rock glazbe
01:50 Booky Makes Her Mark, kanadski film



U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаче"
Szabadkai Piacok KKV
ЈКР "Subotičke tržnice"



www.supijace.co.rs



Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs



SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI



ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ "ПОГРЕБНО"
JAVNO KOMUNALNO PODUZEĆE "POGREBNO"
TEMETKEZÉSI KOMMUNÁLIS KÖZVÁLLALAT SZABADKA

03:20 Noćni glazbeni program



05.40 RTL Danas, (R)
 06.20 Timon i Pumbaa, (R)
 06.45 Svemoguća Spiderman
 07.55 Vatre ivanjske, serija (R)
 09.00 Vatre ivanjske, serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 InDizajn s Mirjanom
 Mikulec - nova sezona,
 lifestyle emisija
 11.05 Lice s naslovnice,
 dokumentarna serija (R)
 11.50 TV prodaja
 12.05 Luđaci u podmornici,
 igrani film, komedija
 13.55 Iron Man 2, film(R)
 16.15 Mjenjačnica
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Mjenjačnica
 17.35 Lice s naslovnice,
 dokumentarna serija
 18.30 RTL Danas
 19.20 Tko će ga znati!
 20.00 Rio - TV premijera,
 igrani film, animirani
 22.20 Volim te, Beth Cooper
 - TV premijera, film
 00.00 CSI: Miami, serija
 00.55 CSI: Miami, serija
 01.50 Astro show
 02.50 RTL Danas, (R)
 03.40 Kraj programa

PONEDJELJAK**22.9.2014.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatreperi
 10:10 Tajne svjetskih muzeja
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Treća dob - emisija
 13:40 Rijeka: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Glas domovine
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 17:58 Stipe u gostima,
 humoristična serija
 18:37 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:05 Glas naroda,
 humoristična serija
 20:40 Seoska gozba,
 gastroputopis
 21:30 Poslovna zona
 22:05 Otvoreno
 22:50 Kuća od karata, serija
 23:55 Drugi format

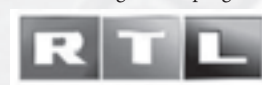
00:35 Filmovi Kena Loacha:
 Tražeći Erica, britansko-
 francusko-talijansko-
 belgijsko-španjolski film
 - ciklus Kino Milenij

02:30 Glas naroda
 03:00 Reprizni program
 04:35 Jezik za svakoga
 04:45 Što vas žulja?
 05:15 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro



05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu - dječji magazin:
 08:28 I to je to, crtani film
 09:00 Školski sat
 09:30 Znanost za djecu
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Doktor Who, serija
 10:55 Briljanteen
 11:35 Pacifički vatreni prsten,
 dokumentarna serija (R)
 12:20 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine
 13:15 Ubojstvo, napisala je
 14:00 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo,
 dokumentarna serija
 14:30 Suparnica, kanadsko-
 američki film

16:00 Školski sat
 16:30 Znanost za djecu
 16:45 Juhuhu - dječji magazin
 17:45 REC-i, info teen
 magazin
 18:15 DW: Shift
 18:30 U uredu, serija
 18:55 Glee, serija za mlade
 19:40 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo, dok. serija
 20:10 Šlep Šou: PAVEL, Aljoša
 Šerić
 21:00 Zakon i red: UK, serija
 21:45 Posljednji poljubac,
 američki film
 23:45 Kuća laži, serija
 00:10 Zločinci u odijelima,
 serija
 00:55 Šlep Šou: PAVEL, Aljoša
 Šerić
 01:40 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 02:30 Noćni glazbeni program



05.55 RTL Danas, (R)
 06.40 Virus attack, serija
 06.55 Speed Racer
 07.25 Villa Maria, serija
 08.20 TV prodaja
 08.35 Inspektor Alex, (R)
 09.35 TV prodaja
 09.50 Sulejman Veličanstveni,
 10.50 Voljeni dr. Martini,

humorna drama
 11.55 TV prodaja
 12.10 JAG, drama
 13.10 Inspektor Alex,
 kriminalistička serija
 14.05 Sve u šest, magazin (R)
 14.35 Rio, igrani
 film,animirani (R)
 19.15 Pet na pet, kviz
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Sulejman Veličanstveni,
 povijesna dramska serija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Uхвати Bingo ritam,
 glazbeno-natjecateljski
 show
 22.40 Dr. House, dramska
 serija
 23.40 RTL Vijesti
 00.00 Southland,
 kriminalistička drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Dr. House, dramska
 serija (R)
 02.40 Astro show
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

UTORAK**23.9.2014.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatreperi
 10:10 Tajne svjetskih muzeja,
 dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Turistička klasa
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima,
 humoristična serija
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Piramida
 21:05 Pogledi: Poplava - što
 poslije, dokumentarni
 film
 22:00 Otvoreno
 22:45 Kuća od karata, serija
 23:50 Remek-djelo ili zlodjelo,
 dokumentarna serija
 00:50 Diogeneš, snimka
 kazališne predstave
 01:50 Svaki dan dobar dan
 02:20 Reprizni program
 04:35 Jezik za svakoga

04:45 Što vas žulja?
 05:55 Sve će biti dobro



05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi, crtana
 serij
 07:00 Juhuhu - dječji magazin:
 09:00 Školski sat
 09:30 Glazbena i likovna
 kultura za djecu
 09:45 H2O! Uz malo vode,
 serija za djecu
 10:10 DW: Shift
 10:25 Italija: Odbojka - SP (Ž):
 Hrvatska - Argentina,
 prijenos
 11:50 Info teen magazin,
 REC-i
 12:20 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 13:15 Ubojstvo, napisala je
 14:00 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo,
 dokumentarna serija
 14:30 Tajna veza, kanadski
 film
 16:00 Školski sat
 16:30 Glazbena i likovna
 kultura za djecu
 16:45 Juhuhu - dječji magazin
 17:45 Šlep Šou: PAVEL, Aljoša
 Šerić
 18:30 U uredu, humoristična
 serija
 18:51 Glee,serija za mlade
 19:36 Italija: Odbojka - SP (Ž):
 Hrvatska - Argentina,
 snimka
 20:05 Generacija Y: (Ne)
 vjerujem
 20:30 Zakon!, humoristična
 serija
 21:05 Zakon i red: UK, serija
 21:50 Smetalo, američki film
 23:25 Kuća laži, serija
 23:50 Zločinci u odijelima
 00:35 Zakon!, humoristična
 serija
 01:05 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 01:55 Noćni glazbeni program



05.35 RTL Danas, (R)
 06.15 Virus attack
 06.35 Speed Racer
 07.00 Villa Maria, serija
 07.55 TV prodaja
 08.10 Inspektor Alex,
 serija (R)
 09.05 TV prodaja
 09.20 Sulejman Veličanstveni
 10.25 Voljeni dr. Martini,
 humorna drama

11.45 TV prodaja
 12.00 JAG, drama
 13.00 Inspektor Alex,
 kriminalistička serija
 13.50 Sve u šest, magazin (R)
 14.15 Pet na pet, kviz (R)
 15.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Sulejman Veličanstveni
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Mjesto zločina, serija
 22.40 Dr. House, serija
 23.40 RTL Vijesti,
 00.00 Southland, drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Dr. House, serija (R)
 02.40 Astro show
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

SRIJEDA**24.9.2014.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatreperi
 10:10 Tajne svjetskih muzeja,
 dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim,
 telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod (R)
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Eko zona
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima,
 humoristična serija
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:05 Loto 7/39
 20:10 Tko je taj Nikša Fulgosi,
 dokumentarni film
 21:00 Paralele
 21:50 Otvoreno
 22:35 Kuća od karata, serija
 23:40 Samoća primarnih
 brojeva, talijansko-
 njemačko-francuski
 film - ciklus Kino
 Europa
 01:35 Svaki dan dobar dan
 02:05 Reprizni program
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:35 Jezik za svakoga
 04:45 Što vas žulja?
 05:55 Sve će biti dobro



05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu - dječji magazin:
 08:35 I to je to, crtani film
 09:00 Školski sat
 09:30 Sport za djecu
 09:45 H2O! Uz malo vode
 10:10 Doktor Who, serija
 10:55 Generacija Y: (Ne)
 vjerujem
 11:20 Dokumentarni film -
 kratke forme (Village
 Folk)
 11:35 Pacifički vatreni prsten,
 dokumentarna serija (R)
 12:20 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 13:15 Ubojstvo, napisala je
 14:00 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo
 14:30 Lud za Harrijem,
 ameriki film
 16:00 Školski sat
 16:30 Sport za djecu
 16:40 Juhuhu - dječji magazin
 17:40 Ni da ni ne: Nadzor
 interneta
 18:30 U uredu, serija
 18:55 Skladište 13, serija
 19:55 Italija: Odbojka - SP (Ž):
 Hrvatska - Italija,
 prijenos
 21:30 Zakon i red: UK, serija
 22:15 Zmajev poljubac,
 francusko-američki film
 23:55 Kuća laži, serija
 00:20 Zločinci u odijelima
 01:05 Izbor za barmena
 godine
 01:30 Izbor za barmena

godine
 01:55 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 02:45 Noćni glazbeni program



05.35 RTL Danas, (R)
 06.15 Virus attack
 06.35 Speed Racer
 07.00 Villa Maria, serija
 07.55 TV prodaja
 08.10 Inspektor Alex,
 kriminalistička serija (R)
 09.05 TV prodaja
 09.20 Sulejman Veličanstveni
 10.25 Voljeni dr. Martini,
 humorna drama
 11.45 TV prodaja
 12.00 JAG, drama
 13.00 Inspektor Alex,
 kriminalistička serija
 13.50 Sve u šest, magazin (R)
 14.15 Pet na pet, kviz (R)
 15.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Sulejman Veličanstveni
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas,
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Jezikova juha - nova
 sezona, reality show
 22.40 Dr. House, serija
 23.40 RTL Vijesti
 00.00 Southland, drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Dr. House, serija (R)
 02.40 Astro show
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

ČETVRTAK 25.9.2014.



06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Kad srce zatrepri
 10:10 Tajne svjetskih muzeja
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Znaj da te volim
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele
 14:25 Društvena mreža
 15:30 Emisija pučke i predajne
 kulture
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti
 18:00 Stipe u gostima
 18:35 Potjera, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 Večer na 8. katu
 21:00 Labirint
 21:50 Otvoreno
 22:35 Kuća od karata, serija
 23:30 Pola ure kulture
 00:10 Svaki dan dobar dan
 00:40 Reprizni program
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:35 Jezik za svakoga (R)
 04:45 Što vas žulja?
 05:15 Hrvatska uživo
 05:55 Sve će biti dobro



05:05 Najava
 05:10 Prkosna ljubav
 05:53 Prkosna ljubav
 06:35 Campi-Campi
 07:00 Juhuhu - dječji magazin:
 07:48 Tajni dnevnik patke
 Matilde
 09:00 Školski sat
 09:30 Kokice
 09:45 H2O! Uz malo vode,
 serija za djecu
 10:10 Doktor Who, serija za
 mlade
 10:55 Ni da ni ne: Nadzor
 interneta
 11:45 Pacifički vatreni prsten,
 dokumentarna serija (R)
 12:30 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 13:20 Ubojstvo, napisala je
 14:05 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo,
 dokumentarna serija
 14:30 Knjižara krimića,
 američki film
 16:00 Školski sat
 16:55 Italija: Odbojka - SP
 (Ž): Hrvatska -
 Dominikanska
 Republika, prijenos
 18:30 U uredu, humoristična
 serija
 18:55 Skladište 13, serija
 19:35 Londonska kuhinja
 Rachel Khoo,
 dokumentarna serija
 20:05 Jata, rojevi, kolonije -
 dokumentarni film
 21:00 Zakon i red: UK, serija
 21:45 Obračun među
 plaćenicima, američki
 film

23:20 Kuća laži, serija
 23:45 Zločinci u odijelima,
 serija
 00:30 Jata, rojevi, kolonije -
 dokumentarni film
 01:15 Phil Spencer: Tajni agent
 za nekretnine,
 dokumentarna serija
 02:05 Noćni glazbeni program



05.35 RTL Danas, (R)
 06.15 Virus attack
 06.35 Speed Racer
 07.00 Villa Maria, serija
 07.55 TV prodaja
 08.10 Inspektor Alex, (R)
 09.05 TV prodaja
 09.20 Sulejman Veličanstveni
 10.25 Voljeni dr. Martini,
 humorna drama
 12.00 JAG, drama
 13.00 Inspektor Alex, serija
 13.50 Sve u šest, magazin (R)
 14.15 Pet na pet, kviz (R)
 15.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 16.30 RTL Vijesti
 16.50 Sulejman Veličanstveni
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas,
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.15 Ljubav je na selu
 22.40 Dr. House, serija
 23.40 RTL Vijesti
 00.00 Southland, drama
 00.55 Igre strasti, erotska serija
 01.45 Dr. House, serija (R)
 02.40 Astro show
 03.40 RTL Danas, (R)
 04.20 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
 djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
 Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
 emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom
 od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
 emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom
 u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*,
 emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
 prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH •
 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan •
 Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
 glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-*
bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • *Veliki*
majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock*
vremeplov (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
 Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom)
 • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje*
dopušteno (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
 • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
 kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za*
moderna vremena - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic
 vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
 dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvođanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
 zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu
 Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog
 radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa



104, 4 Mhz

UČITELJICA JELENA KORPONAJIĆ

Bavim se najljepšim pozivom

Jelena Korponajić, učiteljica u Osnovnoj školi Matko Vuković, priča nam koliko se dugo bavi ovim pozivom, otkuda baš ljubav i želja za tom profesijom, kako je sve počelo...

»U školi radim 32 godine. Odmah nakon završetka Pedagoške akademije dobila sam zaposlenje u Specijalnoj školi na određeno vrijeme. U želji da zasnujem stalni radni odnos upisala sam Defektološki fakultet u Zagrebu. Nakon dvije godine pružila mi se prilika za zaposlenje u Osnovnoj školi Matko Vuković na neodređeno vrijeme, te sam zanemarila studij i ostala na mjestu učiteljice, do danas. Žao mi je što nisam završila Defektološki fakultet, ali kroz nekoliko godina pružila mi se mogućnost završiti Učiteljski fakultet u Somboru«, govori Jelena.

LJUBAV PREMA DJECI

»Smatram kako je rad s djecom jedan od najljepših poziva. Volim raditi s djecom, niti u jednom trenutku nisam poželjela mijenjati svoj poziv. Od prije devet godina radim u nastavi na hrvatskom jeziku. Ovo mi je treća generacija u hrvatskim odjelima i sada vodim drugi razred«, priča nam Jelena.

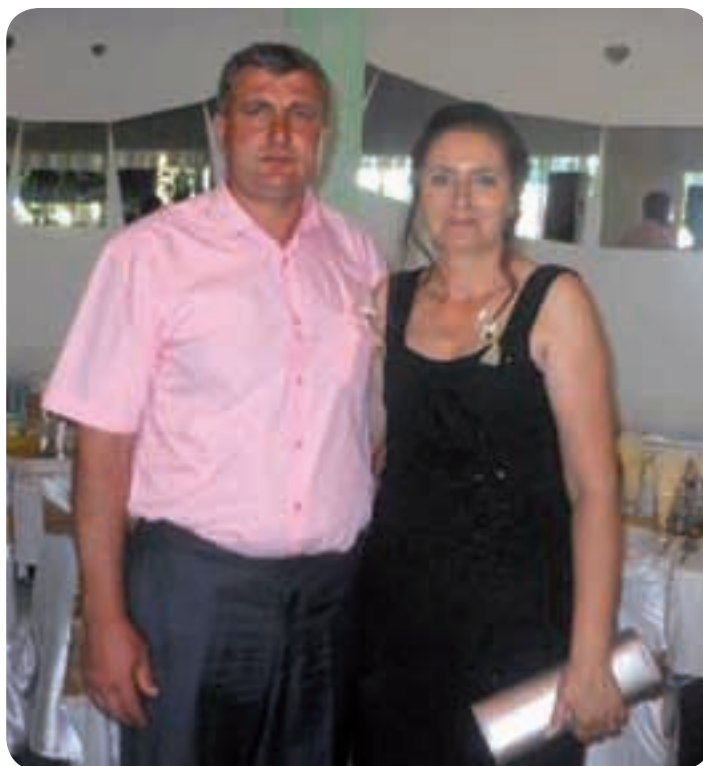
Jelena nam priča tko je utjecao na odabir njenog poziva: »Da ću postati učiteljica govorila sam još u osnovnoj školi. Još i danas se rado sjetim svoje učiteljice i sigurno je i ona djeleomice imala

zasluge u odabiru mog poziva. Volim djecu i rad s djecom. Trudim se svoje učenike s puno ljubavi i uvažavanja potaknuti na uspješnost.« Dalje priča: »Ovaj poziv ima uvijek lijepih strana, jer to su djeca, koja pred vama rastu, razvijaju svoju ličnost, vi im pomažete u tome, naravno skupa s roditeljima. Tu su i lijepe ekskurzije koje su uvijek nekako nezaboravne. Veselim se dječjim izletima, ekskurzijama i ljetovanjima, jer se na taj način još više mogu približiti svakom učeniku.«

OBITELJ, VRIJEME OPUŠTANJA

»Iako me čitanje opušta i volim pročitati dobru knjigu ili pogledati dobar film, veoma malo vremena mi ostaje za to. Kako suvremena nastava zahtijeva od učitelja stalno usavršavanje, kako bi mogao poticati i razvijati kreativnost i stvaralaštvo kod učenika, prelistavam stručnu literaturu. Osobito se veselim jezičnim seminarima u Republici Hrvatskoj na koje odlazimo skoro svakoga ljeta. Seminari su iznimno korisni, pokraj radionice, predavanja i usavršavanja jezika, tu se razvijaju nova prijateljstva s učiteljicama iz mnogih krajeva«, govori Jelena.

»Udana sam i sa suprugom **Marinkom** imam dvije kćerke – **Biljanu** i **Ivanu**. Starija kćerka se udala i imam dva krasna unuka, **Vanju** 5,5 godina i **Mihajla** 2,5 godine, s kojima provodim veći dio slobodnog vremena. Mlađa



kćerka je završila studij za odgojiteljicu, ali joj je želja nastaviti studij za učiteljicu i krenuti mojim stopama. Vanja osobito voli životinje, te sa zadovoljstvom promatra kako ih hrani, mazi i igra se s njima. U velikom je problemu jer je prije par dana krenuo u vrtić i ne može cijeli dan posvetiti svom psu, zecu i ribicama«, kaže Jelena.

Kako Jelena nije politički angažirana, dodaje: »Smatram da

mi je pametnije i važnije posvetiti se djeci nego politici.«

Kuha li naša mama, baka i na koncu supruga, to nas uvijek zanima! »Pored svakodnevnih obveza u školi i posvećivanja pažnje unučićima, volim i kuhati, ali još više volim praviti slastice, osobito torte, za svoje ukućane i prijatelje«. Jelena dijeli s nama recept koji njeni unučići najviše vole.

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Milka torta

Potrebno: za jednu koru – 7 bjelanjaka, 1 šalica šećera, 10 žlica samljevenih lješnjaka, jedna žlica brašna. Potrebne su tri iste kore. Za fil je potrebno 5 šalica mlijeka, 3 pudinga od vanilije, 6 žlica brašna, pola šalice šećera, 21 žumanjak, 1 maslac, 2 šlaga, 300 g crne Milka čokolade i 300 gr bijele Milka čokolade.

Priprema:

kora – ulupati bjelanjke, šećer, brašno i samljevene, pretходно propržene lješnjake. Peći 15 minuta na 170 stupnjeva u zagrijanoj pećnici.

Fil – u 1 l mlijeka skuhati 3 pudinga, brašno, šećer i žumanjke. Kada se prohladi dodati maslac i šlag. Fil podijeliti na dva dijela. U prvi dodati otoplenu crnu, a u drugi dio bijelu čokoladu. Redati koru, crni fil, bijeli fil, koru, crni fil, bijeli fil i odozgo koru. Ukrasiti po želji.

NA POVRATKU S MORA BRAČNI PAR KITANOVIĆ IZ VAJSKE NAŠAO SE USRED VELIKOG NEVREMENA

Od čovjeka čovjeku prijeti svaki dan opasnost, kaže jedna latinska izreka. Iako je, nažalost, ovo sve češća pojava u današnjem društvu, **Ljubica i Franjo Kitanović**, poduzetnik iz Vajske (Bača) i njegova supruga, doživjeli su upravo suprotno. S puno lijepih dojmova s otoka Paga, gdje su u Novalji proveli ugodan godišnji odmor, odjednom su se, na povratku kući, našli u teškoj nevolji i tom prigodom doživjeli susret s dobrim ljudima kakvi, na sreću, još uvijek postoje.

Nevolja je prigoda za hrabrost, rekao je davno mudri **Seneka**, a svoje impresije o ovom događaju u povratku s ljetovanja Ljubica i Franjo su željeli podijeliti s prijateljima i čitateljima *Hrvatske riječi*.

Ujedno su, na taj način, htjeli pohvaliti ljude koji su im svesrdno pomogli u spasavanju, te im zahvaliti na nesebičnom požrtvovanju u nevolji koja ih je snašla.

»Početkom rujna, u poslijepodnevnim satima, krenuli smo automobilom iz Novalje s otoka Paga, gdje smo proveli nekoliko dana u lijepom ambijentu i s dobrim ljudima. Bili smo u dobrom raspoloženju ne sluteći da ćemo uskoro doživjeti jednu od najvećih nevolja u našem životu. Čim smo izašli na autocestu, našli smo se u strašnom

Dobra je svaka muka koja nas povezuje



nevremenu. Bura nas je gurala po cesti, a više nije bilo moguće vratiti se. Ne znamo ni kako smo prešli Maslenički most putem podno Velebita krećući se prema tunelu *Sv. Roka*. Budući da živimo u ravnoj Bačkoj naš je strah time bivao sve veći. Kao posljedica kiše, vjetera, bure, došlo je i do kvara na autu. Našli smo se u bespuću, baš na usponu, a i tunel nam je izgledao prijeteći i zastrašujući. Auto više nije mogao

dalje, izgubio se i signal na telefonu, a nismo zbog kiše i vjetera mogli čak ni izaći iz kola. Ipak se nismo predali, uspjeli smo dobiti signal te kontaktirati sa Službom za pomoć na autocesti.

Nakon pola sata dispečer **Dubravko Ferek** iz Zagreba pozvao je Hrvatski auto klub u Zadru da nam pomogne. Ubrzo je stigao **Hrvoje Rončević** iz Auto kluba i unatoč velikom nevremenu natovarao naš auto

na kamion te nas odvezao do Zadra, gdje je automobil žurno popravljen i osposobljen za vožnju. Sva ta agonija trajala je oko dva sata, a mi smo potom nastavili put jer se vrijeme već sasvim smirilo.

Želio bih ovim putem pohvaliti djelatnike HAK-a Dubravka i Hrvoja, koji su profesionalno obavili svoju dužnost i pružili nam maksimalnu pomoć. To je, u stvari, bila plemenita i humanita gesta kojom je naša nevolja riješena. Teško je sve to opisati riječima, ali u svakom slučaju dugujemo veliku zahvalnost tim ljudima, a susret s tako humanim ljudima i novo iskustvo koje smo stekli, ostat će nam trajno u pamćenju. Dobro je što tako dobri ljudi rade ove teške ali humane poslove. U nekoj drugoj priči možda bi sve ovo završilo drugačije, a naš godišnji odmor postao fatalan«, opisali su svoje dojmove o ovom događaju Franjo Kitanović i njegova supruga Ljubica.

Kao što zlatar urezuje svoj znak u nakit, isto tako dodir s drugim čovjekom urezuje znak u nas (**Ernst Junger**), bila bi poanta koju su Franjo i Ljubica Kitanović željeli izraziti u znak zahvalnosti dobrim ljudima koji su im učinili ovaj odmor nezaboravnim, sa sretnim i poučnim završetkom.

Zvonimir Pelajić

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-465, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

Mirjana Lučić-Baroni

Hrvatska je zbilja zemlja tenisa i nepresušni izvor najvećih talenata bijeloga sporta. Prije nepuna dva tjedna davnašnji talent **Marin Čilić** osvojio je US Open i pridružio se svom treneru **Goranu Ivaniševiću** i **Ivi Majoli** na besmrtnom popisu osvajača Grand Slam turnira. Ali, u šampionskom ozračju Marinova uspjeha karijere i izbornog ponovnog plasmana Davis Cup vrste u Svjetsku skupinu (uveliko zahvaljujući bodu koji je posve neočekivano donio još jedan mladi talent **Mate Delić**), jedan rezultat hrvatskog tenisa plijeni dodatnu pozornost.



Nakon 16 godina i osvojenog WTA turnira u Bolu 1998. godine, prošlog je tjedna u Quebecu (Kanada) danas 32 godišnja Mirjana Lučić-Baroni osvojila novi WTA naslov i postavila teško oboriv rekord u vremenskoj distanci između dva osvojena turnira. Za one koji manje poznaju tenis ovaj rezultat će predstavljati ne malo iznenađenje već u samoj činjenici kako je, veteranka po godinama, uspjela u finalu pobijediti **Venus Williams** (6:4, 6:3), no ako se stranice Mirjanine teniske biografije prolitaju malo unatrag vidjet će se kako sve to ima i drugog smisla.

Naime, **Mikica** je s 14 godina osvojila dva juniorska Grand Slam naslova (US Open i Australian Open), a godinu kasnije je u paru s **Martinom Hingis** osvojila Australian Open i postala najmlađom tenisačicom koja je osvojila jedan Grand Slam. Uz osvajanje dva WTA naslova (oba u Bolu 1997. i 1998.), najveći domet Mirjanine profesionalne igracke karijere bilo je polufinale Wimbledona 1999. godine kada je tijesno poražena od **Steffi Graff**, uz pobjedu protiv deveterostruke Grand Slam pobjednice **Monike Seleš**.

Nakon dugog niza godina u kojima je doživjela brojne ozljede, traumatičnu obiteljsku situaciju i nekoliko pokušaja povratka na veliku tenisku scenu, ove godine je Mirjana Lučić-Baroni ponovno ona stara Mikica. Uz odličan nastup na ovogodišnjem US Openu, gdje se iz kvalifikacija probila do 4. runde i osvojenog WTA naslova u Quebecu, 32-godišnja Hrvatica sa stalnim boravkom u SAD-u (Tampa, Florida) trenutačno je na 56. mjestu svjetske ranking ljestvice i najbolje je plasirana hrvatska tenisačica. Kako je krenula, na dobrom je putu dostići svoj najviši ranking (32. mjesto).

Na radost svih ljubitelja dobrog tenisa koji je uvijek Mirjana forsirala u svojoj igri.

D. P.

NOGOMET

Dinamo i Rijeka drže vrh

Pobjedama protiv Istre 1961 (2:0) i Osijeka (1:0), nogometaši Dinama i Rijeke i dalje nastavljaju mrtvu prvenstvenu utrku, a bod prednosti Zagrepčana mogao bi se istopiti već u sljedećem kolu kada se na Kantridi igra derbi susret dviju prvoplasiranih momčadi. Ostali rezultati 8. kola: Zagreb – Hajduk 2:2, Zadar – Slaven 4:0, Split – Lokomotiva 2:2

Tablica 1. HNL: Dinamo 22, Rijeka 21, Hajduk 11, Lokomotiva 10, Zagreb, Split 9, Istra 1961, Osijek, Zadar 8, Slaven 4.

HOKEJ

Peti poraz Medvjeda

Za razliku od debitantske sezone u KHL-u, u novoj sezoni najjačeg kontinentalnog ligaškog hokeja natjecanja momčad Medveščaka još uvijek nije ušla u pravu natjecateljsku formu. Novi, peti po redu poraz doživjeli su na svom ledu od gostujuće momčadi Torpeda iz Novgoroda (1:4) i nalaze se na začelju tablice Zapadne konferencije sa samo 3 osvojena boda.



ATLETIKA

Treće mjesto za Perković i Šimić

Najbolja svjetska bacačica diska Sandra Perković i trenutačno najbolja hrvatska skakačica u vis Ana Šimić nastupile su za reprezentaciju Europe na Kupu kontinenta i osvojile treće mjesto u svojim disciplinama.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar – kredenac za dnevnu sobu – sa stolom, stolicama i *virangašima*, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Prodajem stare cigle – velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila s krimerima, kemberidž valjak (2 m širok iz jednog dela) – vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavenska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: lea-nikolas17@yahoo.com

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marame, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kemberidž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivaničgrad. Tel.: 060/155-8667.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42 000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 26. 9. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

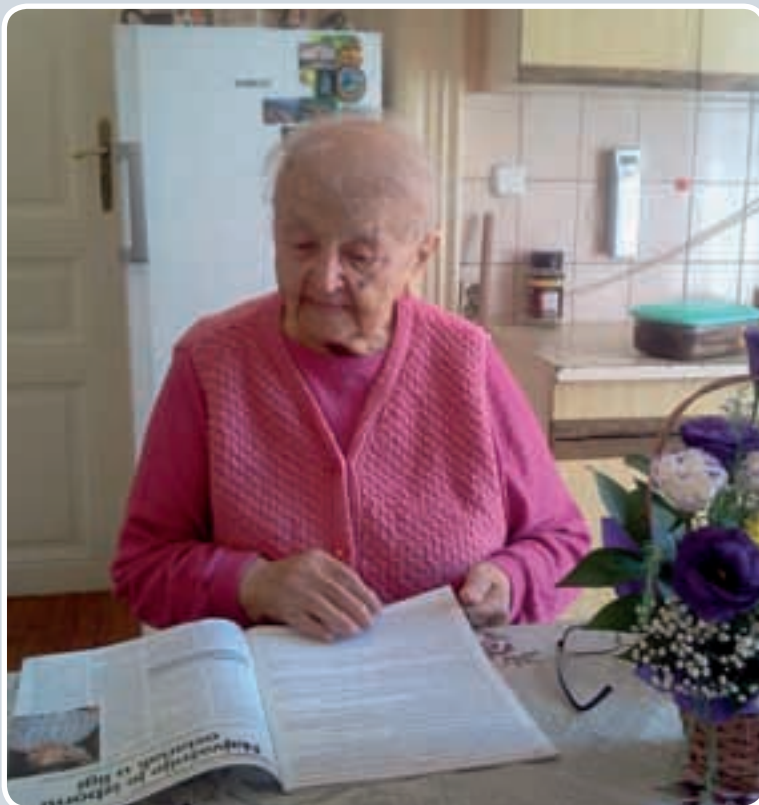
CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO ROĐENDAN CILIKI GILICE

Životna pouka

Svoj 79. rođendan nedavno je proslavila **Cilika Gilice**. Uz dvadesetak čestitara, to je sličilo manjoj svadbi! Ova žustra baka ima petero djece, deset unuka i šest praunika. Ipak, sve radosti u ovoj obitelji prolaze bez jednog člana. Cilika Gilice, rođena Evetović, prije 24 godine izgubila je muža **Tomu** i ta rana joj se ne zacjeljuje. Vrijeme izgleda ipak ne liječi baš sve rane. Na pitanje što joj je bilo najljepše u životu, ona odgovara:

»Imala sam lijep život. Djeca su mi dobra, muž mi je bio dobar. Bez



mene nikud nije išao, uvijek mi je pomagao – ostavljao nikada nigdje nije. Imali smo jako lijep brak. Svakog tjedna mu idem na grob.«

Ova gospođa puna života bila je u bolnici ljetos mjesec dana radi zahvata, no već je na nogama i najviše joj je žao što nije uspjela pripremiti žerbo. Stoga je njen sin po njenom receptu napravio baklave kojima nudi goste. Ona ima recept ne samo za slastice, već i za potomke:

»Djeca su mi složna. Tako odgovajam i unučad.« No, vremena su teška. Stoga Cilika, koliko joj mala mirovina omogućuje, pomaže svojim potomcima koji su ostali bez posla. Cilika se pošteno narađila. Sada imena tih tvrtki ne govore ništa, no neki će se ipak sjetiti *Titovke*, *Domaće radinosti* i *Bačka produkta*, u kojima joj je prošao radni vijek. Sada se pak nervira. Zbog zdravlja joj ukućani ne dopuštaju da kuha *paradičku* i pekmez. Ona to teško prihvaća.

Za sebe pak kaže da je bogata, jer kako kaže – bogatstvo nisu prazne nekretnine ili zlatan nakit, to je svaki dan proveden u ljubavi s bližnjima! Od Cilike se da mnogo naučiti.

N. Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Di bi prija?



Piše: Branko Ivković

Faljniš čeljadi moja, jevo ja od sveg mog planiranja šta ću i di ću, na kraju dospio u zapećak. Ko velim, svudan prodi opet kući dođi, a i mora se danas tako dok još imademo kuće, jel kako se ovi pritidu mi ćemo kandar ostat brez nji.

Te dug za televiziju, te

dug za struju, te reštancija... Svi se pritidu, a kad triba platit rabadžije baš ne trpadu ruke u džepove ove »novokomponovane« gazde. Al šta ćeš, ko što kazo moj Pere: »Iskali ste, na te.« Ni nam bilo dobro imat sve redovno, mi bi u kapitalizmu, eto nam sad. Ja imo lanac zemlje pod varošom i kad sam dobijo papire ono piše da više nije moja, neg ime nikog sokaka i piše na njem »državna« Av, jezo ga ko ga je, još će i na moji leđi osvanit tabla s napisom »nije ničiji«. Danas mi bijo i rođendan, a i proštenje u Mirgešu – ne volim kad se tako potrefi, ondak mi dođedu dica pa ne možem dospit na proštenje, a zdravo volim otić u Mirgeš pod križ. Bude uvik fajin svita na misi, a i posli. Imadu Mirgešani dobrog vina, a i svirce... Mož se čovik lipo proveselit. Znao sam ja bome doć i brez bicigle u Ivković šor, a jedared sam i prolutiro pa oćo čak do Kucure! Šta ćeš, malko sam povuko mulj iz ardova pa mi udarilo u glavu. Sićam se sutradan mi glava bila kugod vika, cigurno je bilo anšlogovano bure. »Neću više ić nikad u mijanu«, kazo sam sam sebi, al šta ćeš kad me prošla glava ja opet. Kaže moj Joso: »Kazo šarov da neće vaćat kokoške, a kad su ga puštili s lanca, a on pravac u košinjac.« Neg, šta vi velite oko ove svađancije oko knjiga za škulu? Meni to bome nika velika uncutarija – čeljad pišedu jednim pismom, a dobili knjige na drugim, to baš bome nije ni lipo. Kad se samo sitim moje škole oma me bride dlanovi od vrbovaće, a sve zbog tog Vuka što je smisljo to pisanje. Sićam se da su ga falili na sva usta, samo se o njim divanilo i išlo se na jeskurziju u njegovo rodno misto. Kad smo došli u našu salašarsku škulu u Ivković šor, pita mene učiteljica šta sam zapamtijo na tim idištu, a ja ni pet ni šest trevim kast da imade Vuk rđav salaš pa još i od drveta. Učiteljica je bila zdravo uvriđena sve joj se brk digo pa će: »Da, odrasto je u siromaštvu, a sad nam kaži kaki je posto čovik kad je odrasto?« Da šta da sam znao čeljadi moja i oma sam joj kazo da bome: »Kad je naraso posto je zdravo brkat« Opšte ne znadem zašto se tako uvridila kad je istina, al ona oma dovatila vrbovaću i ni mi više baš bilo smišno. Al čeljadi moja, oto dobo opšte nisam tijo pisat na tim pismu! Sad jopet vidim da su se latili tog brkonje – neće valjat. Neg, jestel vi gledali ove što trevljaju vrime dokleg će već ova kiša? Tribalo bi peć rakiju, a nikako da stane. Vina bome ove godine neće ni bit samo onog veštačkog, isto ko što je već sve veštačko. Samo kad se znademo istiravat, a o svitu se niko više ni ne stara. Neg, idem ja još popit ovu bocu što mi ostala od rođendana pa šta Bog da – kad se glavešine ne sekiradu ne mora ni Braniša. Ajd zbogom.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Sve ponosni do ponosnoga

Što dalje, bać - Ive sve više fali pokojni dada. Vi dana se nikako svaj raspekmezijo. Njegova i cure ga ne mogu pripoznat. Već davno ni šljoknijo Taksu, a ka sidne prid vojatac, oma traži mačka, pa š njim u krilo. Lipo ga gladi po leđi, vaj samo prede. Taman ga jedno jutro u krilo, na vraca unide kum Tuna. Svaj snuždit. »Kume, jesi odjutros vidijo šta je novoga? Eno ope ni što samo žencko sa ženckim i muško sa muškim obnarodovali da će na kraj voga miseca pravit nika-



Piše: Ivan Andrašić

ku paradu. I molim ti lipo, oni to zovu parada ponosa«, veli i sam nalje jednu dudovaču, odjutros ni ni fruštukovo. Naljo i bać-Ive bukaricu katarke. Vidi da su mu brkovi već masni, a znade da potli fruštuka ne volji rakije. »Pravo da ti kažem, ne znam ni šta bi reko, a ni kud bi pogledo. Dobro što mi cure nisu doma, pa ne moramo zajedno slušat tu bruku. E, što bi sad bilo dobro da se može dignit pokojni dada, pa nam sve vo rastolmačit«, veli bać-Iva, pa izdune bukaricu. »Ta ko to i može razumit, a ne tolmačit? Eno, prvać nam sve nako prikazivali kako su se priko vinčala dva muška, tamo, ope, dvi žencke. I još i jedni i drugi ne bi marili posvojiti i kakogod dite. Eto, bojim se da nećemo morat svi tako ka unidemo u tu njevu Evropu. Ko nji to jako puno vridi.«, veli kum Tuna i duboko izdane. »Ta kume, mani se jida, bilo je toga i prija, samo se držalo u tajnosti. Pokojni dada pripovido da je čo još od njegovoga staroga dade da su jedamput uvalili u tomu poslu dvojicu i to viđeniji u selu. Sakrili se u kubu kukuruzvine, pa uzdra. Ni jim ni spalo napamet da tako štogod obnaroduju. I vako je bilo šikretanja ka su žandari čuli zoto. Prvo dobili dok nisu priznali, a ka su priznali, dobili zoto što su tako štogod radili. Velu žandari, šta da ji je vidilo kakogod dite, pa da se nauči kako ne triba. A gle ti vo danas, ne da se ne moru sakrivat, ni o svita ni o žandara, još će latit nikake rozne zastave, pa će se po centru najveće varoši paradiat. Sve moj do mojega, sve ponosni do ponosnoga. Žandari će ji još i čuvat, jel i danas je više vi što ji ne volju, neg ni što ji volju, a televizija će sve to uredno beštelovat. A tude, ka se okupu ni što ji ne volju i ni što vazdan visu na fodbalu, može bit gadni rašaka i žandarma. Vima što paradiro ne smije falit ni dlaka š glave, jel će oma našima što smo ji izbirnili bit packi od te njeve Evrope. A onda, znade se. Packe će dalje dobit naj doktor što zapovida žandarma, pa onda sve dalje i na kraj će najviše fasovat ni što će prija toga već fasovat i od ni što su vazdan na fodbalu«, sad već po malo i filtozira bać-Iva, pa je kumu naljo još jedan fićok. Naljo je i njemu još jednu bukaricu. Nisu se više ni divanili, samo se obadva zarekli da više neće ni gledat televiziju dok sve to ne porjde.

19. rujna 2014.

MISLI POZNATIH

- **Bloch:** Život se može razumijeti samo unazad, ali se mora živjeti unaprijed.
- **Brodski:** Govoriti o životu je kao kad mačka lovi svoj rep. Nepodnošljivo teško.
- **Kesel:** Čovjek je mlad sve dotle dokle god je spreman da se prevari u računu.

KVIZ

Antun Branko Šimić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski pjesnik Antun Branko Šimić?
 Gdje se školovao?
 Zbog čega je napustio školovanje u osmom razredu gimnazije?
 Koja je još dva časopisa pokrenuo za svoga kratkog života?
 Kada je objavio svoju prvu pjesmu?
 Čiji je program slijedio?
 Kako se zove njegova poznata stvaralačka faza?
 Kada i gdje je umro Antun Branko Šimić?

Radio se 18. studenoga 1898. godine u Drinovcima kod Gruda
 U Grudama, širokom Brjegu, Vinkovcima i Zagrebu
 Zbog izdavanja književnog časopisa *Vijavica*
Juriš (1919.) i *Književnik* (1923.)
 1913. godine u časopisu *Luc* u Vinkovcima
 Antuna Gustava Matosa
 Ekspresionistička anarhična faza
 Umro je 2. svibnja 1925. godine u Zagrebu

FOTO KUTAK



Pazi rupa na korzou!

VICEVI

Pričao Ivica vic Perici. Nakon ispričanog vica, upita ga Perica:

- Znaš li ti još neki takav vic?
- Znam – reče Ivica.
- E, onda ga zadrži za sebe.

Dođe programer na benzinsku crpku i kaže prodavcu:

- Molim vas, natočite mi gorivo!

Prodavac ga upita:

- 95 ili 98?

A on će njemu:

- Što, nemate XP?

NOGOMET

Pomlađeni plavi iščupali bod

SONTA – Nogometaši *Dinama* ugostili su favoriziranu, vrlo iskusnu ekipu *Partizana* iz Kupusine. U prvom dijelu igralo se dosta žustro, ali bez zgoditaka. Poslije odmora i domaćini i gosti se otvaraju, pa je pred obojicom vratara stvoreno nekoliko zrelijih prigoda, od kojih su realizirane dvije. U 57. minuti Kupusinci dolaze u prednost, no mladi Sončani ne posustaju. Euro-zgoditkom **Josipa Gala** rezultat poravnavaju u 75. minuti. U završnici se igralo ravnopravno, no mreže se više nisu tresle. Oko 150 gledatelja napustilo je stadion prezadovoljno viđenim.

I. A.

Domaći poraz Bačke 1901

SUBOTICA – Crveno-bijeli su doživjeli neplanirani poraz od gostujuće momčadi *Banata* iz Zrenjanina (1:2) i ostali na šest



osvojenih bodova iz pet odigranih ligaških susreta u Srpskoj ligi skupina Vojvodina. U sljedećem kolu u subotu 20. rujna *Bačka 1901* gostuje kod Sloge u Temerinu.

Neuspješni Tavankut

TURIJA – Minimalni poraz (0:1) na gostovanju protiv *Mladosti* iz Turije nastavio je niz neuspješnih igara *Tavankuta* na startu natjecanja u prvenstvu Bačke zone. Prilika za popravak bodovnog salda je derbi susret protiv *Subotice* u nedjelju 21. rujna od 16 sati u Tavankutu.

KARATE

3. Kup Sonte

SONTA – U nedjelju 14. rujna održan je tradicionalni 3. Kup Sonte, koji je okupio više od 200 natjecatelja iz Vojvodine i Beograda. Karate klub *Kumite* iz Sonte nastupio je s 26 natjecatelja. Najuspješnija Sončanka bila je **Andrea Majstorović** s osvojenim prvim mjestom u kategoriji *Kate pojedinačno*, srebrnim odličjima okitili su se **Jelena Smiljanić**, **Mina Popović**, **Marija Domić** i **Stefan Klecin** i još 21 natjecatelj brončanim, što govori o ozbiljnosti rada u sončanskom KK *Kumite*.



Četvero mladih karatista KK *Nidan* iz Monoštora ostvarili su značajan uspjeh na ovoj manifestaciji. **Nemanja Janković** osvojio je prvo mjesto u katama, **Nikola Čizmar** drugo, dok su **Filip Orešković** i **Andela Janković** zablistali na trećem mjestu. U disciplini sportskih borbi **Nemanja Janković**, kategorija do 45 kg, izbio se za treće mjesto.

A.I, Z. M.

RUKOMET

Pobjeda na startu

DERONJE – Pobjedom u Deronjama protiv istoimene domaće ekipe (26:24) igračice ŽRK *Sonta* započele su prvenstvo 3. lige Srbije, skupina Srijem - Južna Bačka. Zbog lošeg vremena delegat je odlučio da se ne igra na *betonu*, nego u školskoj dvorani za tjelesni odgoj, na terenu znatno kraćem i užem od dopuštenog, što je u velikoj mjeri utjecalo na kvalitet igre

Katastrofalno gostovanje

BAČKI GRAČAC – Rukometaši RK *Sonta*, na svojem vatrenom krštenju u ligaškom natjecanju, doživjeli su u nedjelju 14. rujna vrlo neugodan poraz (14:36) od iskusne i tjelesno znatno jače ekipe RK *Borac*, na gostovanju u Bačkom Gračcu u prvom kolu Treće lige Srbije, skupina Bačka.

I. A.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Dure Dakovića 7/a Tel.: 024/554-136

POVRATAK SUBOTICE NA SVJETSKU SPORTSKU SCENU

Piše: Dražen Prčić
Foto: Dejan Vuković

Olimpijsko zlato, svjetsko zlato i srebro

Šah, hrvanje i košarka proslavili grad na sjeveru Bačke

Subotica je oduvijek važila za grad sportova, još od davnih vremena olimpijskog entuzijasta **Lajosa Vermesa**. U svojim modernim vremenima druge polovice 20. stoljeća najveći grad na sjeveru Bačke uvijek je imao među svojim građanima poneku svjetsku zvijezdu, koja je svjetski vrijednim rezultatima dominirala u svom sportu. Tri zlatne olimpijske medalje: **Dušan Maravić** (nogomet), **Momir Petković** (hrvanje) i **Đula Mešter** (odbojka), pet srebrnih: **Tihomir Bata Ognjanov** (nogomet), **Refik Memišević** (hrvanje), **Eleonora Wild-Đoković** (košarka), **Bojana Radulović** (rukomet) i **Joška Takač** (nogomet), uz još jednu broncu **Đule Meštera** (odbojka), prednjače u plejadi brojnih svjetskih i europskih medalja koje su osvojene u minulim godinama subotičke sportske povijesti. A onda, kao da je zastalo vrijeme, rezultati su izostajali i epitet grada sportova počeo je polagano blijediti u prosječnosti ne pretjerano vrijedenih dostignuća. Sve do prije nekoliko tjedana.

NIKOLA SEDLAK, šahist

Jedini subotički vелеmajstor **Nikola Sedlak** već godinama svojim rezultatima potvrđu-



je veliki šahovski talent i brojni su svjetski i europski turniri na kojima je osvajao najviša mjesta. No, kruna njegove šahovske karijere, koja je tek u zamahu ovoga 31-godišnjeg Subotičanina, dogodila se na nedavno održanoj šahovskoj Olimpijadi u

Tromsøu (Norveška), gdje je Nikola osvojio zlatnu medalju za najbolji rezultat na četvrtoj ploči. S osvojenih 6,5 poena iz 8 partija, Sedlak je postao još jedan zlatni olimpijac, a njegov rezultat ostat će zauvijek zabilježen u analizama najpopularnije intelektualne igre čovječanstva.

DAVOR ŠTEFANEK, hrvac

Posljednje desetljeće jedini subotički olimpijac (uz biciklista **Gabora Kasszu**) bio je hrvac **Davor Štefanek**, nastupivši pod



olimpijskim krugovima u Ateni 2004. i Pekingu 2008. godine. Njegova sportska karijera prepuna je medalja s velikih europskih natjecanja (srebro i 2 bronce na Europskom prvenstvu, zlato i srebro na Mediteranskim igrama), ali nedavno osvajanje zlatne medalje na Svjetskom prvenstvu u Tashkentu u kategoriji do 66 kg u borbama grčko-rimskim stilom zasjenjuje sve dosadašnje uspjehe.

NIKOLA KALINIĆ, košarkaš

Talentirani mladi košarkaš Crvene Zvezde iz Beograda **Nikola Kalinić** svoje je prve košarkaške korake napravio u subotičkom Spartaku, a igračka kvaliteta vodila ga je preko KK Vojvodina (Novi Sad), KK Radnički (Kragujevac) do današnjeg kluba iz kojeg je izborio status seniorskog repre-



zentativca. Uz srebro s Mediteranskih igara 2013. i broncu s Univerzijade 2013. godine, kolekciji svojih medalja u nedjelju navečer je pribrojio i onu najvrijedniju – srebrnu s nedavno završenog Svjetskog prvenstva u košarci, održanog u Španjolskoj, na kojem je svojim odličnim partijama u odlučujućim susretima protiv Grčke, Brazila i Francuske izborio mjesto u startnoj petorci finalnog susreta protiv svjetskih prvaka reprezentacije SAD.

SUBOTICA JE PONOVO GRAD SPORTOVA

Ova tri fenomenalna sportska rezultata predstavljaju veliku inspiraciju i poticaj svim mladim subotičkim sportašima. Brojni uspjesi iz prošlosti i ova najsvežija iz sadašnjosti, predstavljaju izvrsni temelj za nove domete u sportskoj budućnosti najvećeg grada na sjeveru Bačke.

Uz iskrene čestitke Nikoli, Davoru i Nikoli, poželimo im još mnogo, mnogo velikih rezultata i najsajnijih svjetskih i olimpijskih odličja. Na njihovu čast i čast grada iz kojeg su potekli...

FESTIVAL
HRVATSKIH
DUHOVNIH
PJESAMA
U SUBOTICI

HosanaFest

2 0 1 4

HosanaFest

...i velika i strožna pustinja. kroz zen
...i zmija i štipavaća, suhim i bezvodnim
...rem; koji ti je izveo vodu iz stijene tvrde
...remen; koji te u pustinji hranio manom
...poznatom tvojim ocima, da te ponizi i da
...ša te **da na kraju budeš sretan.**

(Pnz 8,16)

21.9.2014 u 20 sati
Dvorana sportova
Subotica

ulaz: 200 dinara / 20 kuna

Kupnjom ulaznice pomažete život i rad
Humanitarno-terapijske zajednice
za pomoć ovisnicima - HOSANA

Zagrebačka
županija

CroMedia

rotografika